

₹ 15

జూలై 2013

DECCAN LAND, HYDERABAD

దిక్కులు

సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

లోయిండ్

❖ చలో అనెంబ్లీ ❖ బీనీ సబ్స్ట్రాన్
❖ అక్షర సైన్యం ❖ మిషన్ తెలంగాణ

శ్రేమ్మక జీవనం
ఆదివాసీల సాంతం

పనిలో, పాటలో వైవిధ్యం
వాడే ఉపకరణాలూ కళాత్మకం

Photos by: T. Swami

MANIKANTA CONSTRUCTIONS

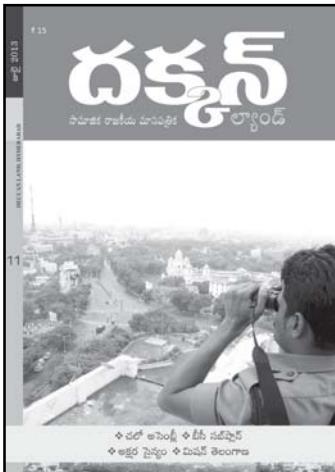
Special Class (Civil) Contractors
Specialists in B.T. Roads & Bridges
Managing Partner : Sri M. SURENDER RAO
Nizamabad. Mobile: 9866498888

P. NARAYANA CONSTRUCTIONS

Class 1 Contractor

Medak

Advt

‘చలో అసెంబ్లీ’ కార్యక్రమాన్ని అడ్డుకొనేందుకు ప్రభుత్వం లీ కృష్ణ కమిటీ పాఠించింది. అదే దోషలో అనుమతి నిరాకరించి పంతం నెగ్గించుకునే ప్రయత్నం చేసింది. ఇటు తెలంగాణ వాదమూ విజయం సాధించింది. ప్రైవాట్ సగరాన్ని నిఫూ సీడ కమ్మెసింది. యావత్ తెలంగాణను బైండోవర్ చేశారు. జిల్లాల్లో ఎక్కుడికక్కడ అరెస్టులు జరిగాయి. ఉద్యమకారులందరినీ ముందుగానే నిర్ణయించి చారు. గల్లిగల్లిని ముళ్ళ కంచెలతో మూసివేశారు. ప్రతీ చౌరస్తాను యుద్ధభూమిగా మార్చిశారు. ఒక్కముక్కలో చెప్పాలంచే యావత్ తెలంగాణను జైలుభాసాగా మార్చారు. నిరసన వ్యక్తం చేసేందుకు ప్రజలకు గల హక్కును హరించి వేస్తూ అంచివేతకు పాల్పడ్డారు. తెలంగాణ ప్రజల ఆకాంక్ష, ప్రజల మనోభావాలను దెబ్బ తీశారు. అయినా ప్రజలు ఆత్మఫ్లర్యాన్ని కోల్పోలేదు. ఆ పరిణామాలే కేంద్రంలో కదలికకు దారి తీసాయి. తెలంగాణ కాంగ్రెసు నాయకుల సభ జరిగేలా చేశాయి. ఎన్నికల కంటే ముందే ప్రజలు తెలంగాణను కోరుకుంటున్నారు.

"CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Mobile: 9030626288 Fax: 040-27635644

E-mail: deccanlandindia@gmail.com website : www.deccanland.com

మెయిల్ బాక్స్

తెలంగాణ - భాషా, మాండలికమా?

తెలంగాణ - భాషా, మాండలికమా వ్యాసంలో నలిమెల భాస్కర్ చర్చించిన అంశాలు తెలంగాణ ప్రాంతేతర పండితుల కళ్ళు తెరిపించేలా ఉన్నాయి. తెలంగాణ భాషను మాండలికం, యాస అంటూ పలురకాలుగా కించపరిచే వారు ఇక్కనొ సత్యాన్ని గుర్తించాలి. 'తెలంగాణ'కు ప్రత్యేక ఉనికి, అస్త్రిత్వం రావాలంటే, 'తెలంగాణ'ను ప్రత్యేక భాషగా గుర్తించేదుకు ఉద్యమం కూడా రావాలి. అప్పుడే తెలంగాణ భావజాలం మరింత పరిపూర్ణం కాగలదు. ఆ దిశలో తెలంగాణ భాషాపండితులు తమ కృషి సాగించాలని కోరుతున్నాము.

- ఎ. నేరెందర్ రెడ్డి, వరంగల్

జానపద కళలు

తెలంగాణ ప్రాంతంలో పాటుగా రాష్ట్రవ్యాప్తంగా ఎన్నో జానపద కళలు అంతరించిపోయే దశకు చేరుకున్నాయి. వీటి గురించి ప్రత్యేక కథనాలు ప్రచురిస్తే భాగుంటుంది. దాంతో పాటుగా వాటి అభిపృష్ఠికి, పరిరక్షణకు తీసుకోవాల్సిన అంశాలను చర్చిస్తే భాగుంటుంది.

- ఎవ. శ్రీకాంత్, మెదక్

ఆధిపత్య భావనకు అద్దం పట్టిన రూంమేట్లు

గిరి ఊర్లల కథ 'రూంమేట్లు' నేటి పరిస్థితికి అద్దం పట్టింది. నిజజీవితంలోనూ ఈ తరహ అనుభవాలు చాలామండికి ఎదురుచ్చేయేవే. ఒక్కొసంచికలో ఒక్కొర్కకం కథను అందిస్తున్నారు. ఇదే విధమైన పైవిధ్యాన్ని కొనసాగిస్తారని ఆకాంషిస్తున్నాం.

- పి. కృష్ణ, ప్రౌదరాబాద్

అంతర్జాలం భాగుంది..

అంతర్జాలం శీర్షికన వివిధ వెబ్‌సైట్లు, భ్లాగ్‌లను పరిచయం చేస్తున్న తీరు భాగుంది. తెలంగాణ ఉద్యమానికి మాత్రమే పరిమితం కాకుండా వివిధ సామాజిక ఉద్యమాలకు దర్శణం పట్టే ఇతర వెబ్‌సైట్లు, భ్లాగ్‌లను కూడా ఈ శీర్షికన పరిచయం చేయాలని కోరుకుంటున్నాం

- ఎవ. మురళి, ఆదిలాబాద్
మురళీరాల సంచి...

Dear Telanganites,

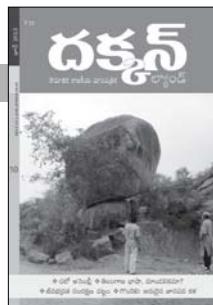
In Boston USA, a get together of T-families was organized 24th June 2013 by TENA organization to commemorate late Prof.Jayashankar. As I was invited to garland our great intellectual leader, which I did it very happily. On that occasion I spoke few minutes on issues that are likely to arise between TRS and BJP in coming elections at state level. As my voice is not that loud, please listen carefully either to react or suggest corrections in my speech...

Thank You.

See the you tube link

http://youtu.be/Q5p8_2jtGJo

- Ramulu Chanda

దక్కన్ ల్యాండ్ |

గమ్యం లేని బతుకులు

అత్యాధునికమయిన టెక్నాలజీని కనుగొన్నా అమ్మ ప్రేమకు దూరమపుతున్నాం

ఆదాయానికి మించి ఆస్తులు కూడబెట్టినా సెకను తీరిక లేకుండా పోతున్నది

దేశ విదేశాలు ఎన్ని తిరిగినా

జన్మనిచ్చిన పల్లెను మరచిపోతున్నాం

ఆచారాలు - సంప్రదాయాలు

అన్నింటిని మరచిపోయి

విష సంస్కృతి నీడలో బతుకీదుస్తున్నాం

ముక్కు మొహం తెలియని వానితో

ఇంటర్ నెట్లో

ప్రేమ సంబంధాలు కొనసాగిస్తూ

ప్రేమానురాగాలు పంచే - తల్లిదండ్రులకు దూరమై

అష్టరాలు నేర్చించిన గురువులను మరచిపోయి

బతుకంతా అదోలా... టెస్స్సెన్, టెస్సెన్

క్షణం ఆలోచించకుండా తప్పటి అడుగులేస్తున్నాం

సూరేణ్లు బతకాల్సిన మనం

ఐదుపదులు వయస్సు నిండకుండానే

మరణ మృదంగం వింటున్నాం

అభం శుభం తెలియని పసి పిల్లలపై దాళీకం

అడవి తల్లి గుండెలపై అంతులేని విధ్వంసం

కమ్మనైనా అమ్మ నేర్చించిన తెలుగు భాషను మరచిపోయి పరాయాడి బాష మోజలో మునిగి తేలుతున్నాం

స్వదేశం పోయినది - విదేశం వచ్చినది

విదేశి పాలనలో మనమంతా కట్టు బానిసలం

అమ్మ అనే పదానికి అధం చెరిగిపోతున్నది

తాగిన పైకంలో.. చిన్నారుల గొంతు సులిమి

దారుణానికి ఒడిగట్టి - పాపాలకు పాల్పడుతున్నాం

గమ్యం - గమనం లేని జీవితాలు గడుపుతున్నాం

- దామరపల్లి సర్పింపోరెడ్డి, 9059933253

సవరణ

గత సంచికలో 43వ పేజీలో 'ఉద్యమ స్వరూపం మారిస్తేనే తెలంగాణ' శీర్షికన వచ్చిన కథనంలో ఆక్కుడి కార్యక్రమం ఫోబోతో పాటుగా మరో ఫోలో కూడా ప్రమరితమైంది. అది వరంగల్ జిల్లాలో టీమీఎఫ్ ఆధ్వర్యంలో జరిగిన ఆందోళన కార్యక్రమానిదిగా తెలియజేస్తున్నాం.

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రిక

సంఖ్య : 1

సంఖ్య : 11

జూలై - 2013

సంపాదకులు

యం. వేదకుమార్

అసాహియేట్ ఎడిటర్

ఎన్. వంశి మోహన్

సెల్ : 9848902520

లే అవుట్ & కంపెంజింగ్
చరిత ఇంప్రొఫ్స్కవర్ ఫోటో
పి.ఎన్

వాణిజ్య ప్రకటనలు

9030626288

ముద్రణ :

దక్కన్ ప్రెస్

ఆజామాబాద్, హైదరాబాద్ - 500 020.

కార్యాలయ దీరునామా

DECCAN LAND
"CHANDRAM" 490,
St.No. 11, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644

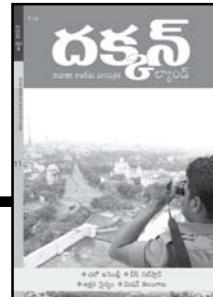
Mobile: 9030626288

E-mail: deccanlandindia@gmail.com
website : www.deccanland.com

విజస్మి కోసం..

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక స్థానిక విజస్మి కోసం పత్రిక చిరునామాలో లేదా ఆనంద్ విజస్మిన్ (చిక్కడపల్లి, భోవ్ నెం: 9848428516, 9246826191) లో సంఘర్షించవచ్చు.

లోపలి వేజీల్లో ...

సమావేశాలు	8
చల్సి అసంభీ	9
జీసీ సబ్ ప్లాన్ - ఆవశ్యకత	13
పెరుగుతున్న నగరం - తరుగుతున్న వారసువుం	15
బయ్యారం ఉక్క తెలంగాణ ప్రజల జీవనాధారం	17
సాపిత్తులు పూలే	19
ప్రభుత్వానికి పట్టణి కౌలు రైతుల ఆత్మహత్తులు	21
కార్బోరేట్ కాలేజీల్లో ఫీజల నియంత్రణ	22
'జీవవైధ్య' లక్ష్మం ప్రయోగించాలి	25
రైతుబంధు అవార్డులు	28
చల్సి అసంభీ చిత్రమాలిక	30
కార్యకుల కన్నీటి గాధలు	32
రాజనీతి	33
మడ్టి మనుషులు	34
వేసేపల్లి పాండురంగారావు	34
లక్షర సైన్యం	38
తీత్ర సంక్లోభంలో జీడీ రంగం	40
విషక్	42
బాతే పురానీ	44
అల చెబిలంది - కల కలిగింది	46
మిషన్ తెలంగాణ	50
శీకాకుకం గీలిజనోడ్సు సారథి సత్యం మాస్టర్లు ..... గుమ్మడి లక్కేనారాయణ	52
పబ్లిక్ డిమాండ్	53
పిడికిర్తున పారుగానాల సంకేతం 'జగర్'	56
పుస్తకం	58

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చవతున్న రచనలలో వ్యక్తమవతున్న అభిప్రాయాలన్నింటితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాలిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను ప్రజాసామ్రాదిక అభిప్రాయ వేదికగా, ప్రజాపక్ష రాజకీయార్దిక, సామాజిక విశేషావేదికగా తీర్చిదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, బీస్ట్ ఐప్రాయాలకూ స్థానం కల్పించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం చ్చార్యా అయి అంశాలపై, సమస్యలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పారకుల్లో అవగాహన పెంపాందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

నేను మనిషిని కాబట్టి తెలంగాణ కోసం కాంగ్రెస్‌ను వీడాను

- కేర్కే

❖ ❖ ❖

తెలంగాణ అస్తుంటే మున్గడం భాయం

- వివేక్

❖ ❖ ❖

ఆజాదూతో ముహే

- కాంగ్రెస్ ఎమ్మెల్ని కె.యాదవ రెడ్డి

❖ ❖ ❖

బెల్లుదుకాణాలపై దాడులు చేయండి... కేసులు ఉండవు

- కేంద్ర మంత్రి జై రామ్ రమేష్

❖ ❖ ❖

ఇంటి దగ్గర అరెస్టుయితే తెలంగాణను మోసగించినట్టే

- కోదండరాం

❖ ❖ ❖

పదాది పాటు బంగారం కొనొర్లు

- కేంద్ర ఆర్థిక శాఖ మంత్రి పి.చిదంబరం

❖ ❖ ❖

తెలంగాణ ఏర్పాటు దేశ విభజన కాదు

- ఆర్ఎల్డి అధ్యక్షుడు అజిత్ సింగ్

❖ ❖ ❖

జర్నలిస్టులు ప్రొజెక్టుని అర్థం చేసుకోవాలి

- ఎమ్మెల్ని నాగేశ్వర్

❖ ❖ ❖

తెలంగాణ కాంగ్రెస్ నేతులకు రోపం లేదు

- కేసీఆర్

❖ ❖ ❖

ఏ పదములూ వద్దు...తెలంగాణ ఇస్తే చాలు

- జానార్దిన్

❖ ❖ ❖

సస్పెన్షన్స్ తో తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని అపలేకు

- బీజేపీవిక్క నేత యొండెల లచ్చీనారాయణ

❖ ❖ ❖

ఆజాదీవి బూటుకు మాటలు...

- టీఆర్ఎస్ నేత కేర్కే

❖ ❖ ❖

ప్రోకెట్ ఇస్తే ప్రతిఘటించాలి

డబ్బు సంచలతో అడ్డుకునే యత్నాలు

తెలంగాణ రాష్ట్రంపై ఏ సమయంలోనైనా కాంగ్రెస్ అధిష్టానం నిర్మయం తీసుకునే అవకాశం ఉందని, అయితే ప్రోకెట్ ఇస్తే మాత్రం ప్రతిఘటించాలని జనతాపాట్లే అధ్యక్షుడు సుబ్రహ్మణ్య స్వామి పోచ్చరించారు. విశాలాంధ్ర మహోసభ ప్రచరించిన పంద అబద్ధాలు' అన్న పుస్తకంలో పేర్కొన్న అంశాలను ఖండిస్తూ, తెలంగాణ డెవలప్ మెంట్ ఫోరమ్ (టీడీఎఫ్) అంగ్దంలో ప్రచరించిన పుస్తకాన్ని జూన్ 24న ధిల్లీలోని కానిస్టిట్యూషనల్ క్లబ్లో స్వామి ఆవిష్కరించారు. తెలంగాణ రాదనే నిరాశా నిస్పమాలకు లోను కావ్యదని ఆయన సూచించారు. పార్లమెంట్లో సాధారణ మెజారిటీతో అంగీకరిస్తే అందించిన తెలంగాణ పస్తుందని, ఇందుకు అసంఖ్యీ తీర్చానం కూడా అవసరం లేదన్నారు.

డబ్బు సంచల ద్వారా తెలంగాణ తెలంగాణను అడ్డుకునే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయని ధిల్లీ హైకోర్టు మాజీ ప్రధాన న్యాయమూర్తి రాజేంద్ర సచార్ అన్నారు. తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని అణచివేసేందుకే 8వ అధ్యాయాన్ని రహస్యంగా తయారు చేశారని, ఇందులో భాగంగా మీడియాను వేనేజ్ చేసే ప్రక్రియ అమలవుతోం దని మెయిన్స్‌మ్ పత్రిక సంపాదకుడు సుమిత్ర చక్రవర్తి అన్నారు.

విశాలాంధ్ర మహోసభ రూపొందించిన పుస్తకాన్ని ఆవిష్ రించిన సీనియర్ జర్నలిస్టు సంజయ్ బారు అన్ని అబద్ధాలు చెప్పా రని, వాటిని ఖండిస్తూ ఆయన తండ్రి బీపీఎర్ విరల్ పుస్తకం రాశారని టీడీఎఫ్ పుస్తకాన్ని రూపొందించిన దిలీష్ కొణతల తెలి పారు. ఇరవై ఏళ్ళగా చెబుతున్న అబద్ధాలనే విశాలాంధ్ర మహోసభ ప్రచరించినదన్నారు.

తెలంగాణ చారిత్రక నేపథ్యాన్ని, అవసరాన్ని హైదరాబాద్ లోని ఆస్క్రీ మాజీ డైరెక్టర్ గౌతమ్ పింగలి వివరించారు. ఈ సందర్భంగా తెలంగాణ ఉద్యమంపై రూపొందించిన సీనియర్ ఆవిష్కరించారు. డిల్లీ జెన్వెన్ కన్సినర్ అప్పుకేట్ రామకృష్ణారెడ్డి, టీడీఎఫ్ యూఎస్ ఉపాధ్యక్షుడు శ్రీరామ్ వెదిరే తదితరులు ఈ సందర్భంగా ప్రసంగించారు.

ప్రాకేజీలు వద్దు...

ప్రత్యేక రాష్ట్రమే కావాలి

సహజవనరులకు నిలయమైన తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రాన్ని కోరుకుంటున్నది. ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఏర్పాటును వ్యతిరేకిస్తా, వనరులను దోషకోవడంలో ఆరితేరిన ప్రాంతేతరులు పలువురు ఇప్పుడు తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రం వడ్డని, ప్రాకేజీలు ఇస్తే చాలని అంటూ, ఆ ప్రాకేజీలో కాంట్రాక్టులు కొట్టేసేందుకు తపుతపులాడుతున్నారు. మరోవైపున ఇచ్చేది మేమే, తెచ్చేది మేమే అంటున్న కాంగ్రెస్ పార్టీ తెలంగాణ నాయకులు త్వరలో రాష్ట్ర ప్రకటన వెలువదుతున్నదంటూ ఊదరగొడుతున్నారు.

ఎన్నికలు వచ్చినప్పుడుల్లా ప్రత్యేక రాష్ట్రం గురించి ఊదరగొడుతూ పట్టం గడుపుకోవడం కాంగ్రెస్ కు ఆనవాయితీగా మారింది. ఓ పుష్టర్ కాలంగా ఇది కొనసాగుతూనే ఉంది. ప్రస్తుతం స్థానిక ఎన్నికలు జరిగే అవకాశం ఉండడంతో మరో మారు కాంగ్రెస్ ఇదే పాచిక విసురుతోంది. ఈ చలలో చికిత్స అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లోనూ ఇదే తంతు కొనసాగుతుంది. అప్పుడు మరింతగా ప్రత్యేక రాష్ట్రం గురించి చెబుతూ ఎలాగోలా ఎన్నికల్లో గెలవాలని చూస్తున్నారు. అదే గనుక జరిగితే, ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఏర్పాటు మరో ఐదేళ్ళ వాయిదా పడడం ఖాయం.

కేవలం ఎన్నికలు వచ్చినప్పుడు మాత్రమే తెలంగాణ కాంగ్రెస్ నాయకులు గొంతు విప్పడాన్ని ప్రజలు గమనిస్తానే ఉన్నారు. నిజానికి ఎన్నికలకు, తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు ఎలాంటి సంబంధం లేదు. అయినా కూడా పదే పదే తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును ఎన్నికలతో ముడిపెట్టడం జరుగుతోంది. ఉద్యమ పార్టీలుగా చెప్పుకునే పార్టీలు పైతుం ఇదే ధోరణి అనుసరిస్తుండడం వాటి విశ్వసనీయతను దెబ్బి తీస్తుంది. అవి కూడా తమకు అధికారం ఇస్తేనే తెలంగాణ వస్తుంది అనే విధంగా వ్యవహరిస్తున్నాయి.

ఎన్నికలకు, తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు మధ్య నాయకులు వీర్పరస్తున్న లంకెను ఫూర్తిగా తెంచేయాల్సిన సమయం వచ్చింది. అందుకు ఈ ఎన్నికలనే సందర్భంగా చేసుకోవాలి. తెలంగాణ రాష్ట్రం వచ్చిన తరువాతే ఎన్నికలు అనే పరిస్థితి కల్పించాలి. అందుకు ఉద్యమాన్ని మరింత బలంగా ముందుకు తీసుకువెళ్ళడం ఒక్కబేట మార్గం. పడవులను ఎరగా వేసి నాయకులను ఉద్యమాలకు దూరం చేయడం వెనుక కుట్ట ఉన్నదని నేడు ప్రజలు అనుమతిస్తున్నారు. ఉద్యమ సంఘాలను సైతం విచ్చిస్తుం చేసి ఆయా నాయకులను రాజకీయాలలోకి లాగే ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

రాజకీయం చేసి మాత్రమే తెలంగాణ ప్రత్యేక రాష్ట్రాన్ని సాధించలేం. అలాగే రాజకీయం లేకుండా కూడా సాధించలేం. అదే సమయంలో ఆ రెండించి కన్నా ముఖ్యమైంది ఉద్యమం. ఇప్పటి పరిస్థితుల్లో ఉద్యమాన్ని ముందుకు తీసుకెళ్లాలిన బాధ్యత ప్రజాసంఘాలపై మరింతగా ఉంది. ఆ దిశగా అవి కృషి చేయాల్సి ఉంది. పరస్పరం సహకరించుకుంటూ సమాంతర పోరాటాలు చేయాల్సిన సమయం ఇది.

రాజకీయపార్టీలతో సమన్వయం ప్రధాన లక్ష్యంగా పొలిటికల్ జాక్ ఏర్పడినప్పటికీ, పరిస్థితులకు అనుగుణంగా ప్రజాసంఘాలను, సౌమాజిక సంస్థలను పొలిటికల్ జాక్ మరింత సమన్వయం చేసుకుంటూ ఎన్నికల కన్నా మిన్నగా ఉద్యమానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వాలి. పొలిటికల్ జాక్ రాజకీయాల ఉచ్చలో చిక్కుకుపోకుండా ఉద్యమాన్ని బలాపేతం చేయాల్సిన సందర్భం ఇది. ఆ దిశగా మన అడుగులు ఉండాలి.

వెదకువగ్గి.ఎమి.

(యం. వేదకుమార్)

ఎడిటర్

ప్రజాచైతన్యంతోనే వ్యవస్థలో మార్పు వస్తుందని రామన్

ప్రజల చైతన్యంతోనే వ్యవస్థలో మార్పు వస్తుందని రామన్ మెగనెనే అవార్డు గ్రహీత సందివెపాండె అన్నారు. బిఫీర్బాగ్ ప్రెస్కట్లో జూన్ 28న ప్రజా ఉద్యమాల జాతీయ వేదిక (ఎన్విపీఎం) ఆధ్యార్యంలో జరిగిన మేలుకొలుపు ప్రారంభ కార్యక్రమంలో సందివె పాండె మాటల్లాడారు. దేశంలో అవినీతి పెరిగిపోతున్నదని ఆయన అన్నారు. దీని వల్ల ప్రజాస్వామ్య విలువలు పతనమైపోతున్నాయని అవేదన వ్యక్తం చేశారు. సమగ్ర లోక్పాల్ బిల్లుకోసం అన్నాహజారే వంటి వారు ఉడ్యమించినా పాలకులు పట్టించుకోవడం లేదని విమర్శించారు. స్థానిక సంఘంలలో పాటు అసెంబ్లీ, పార్లమెంట్ ఎన్వికల్లో ప్రజల కోసం పని చేసే వారినే నిలబెట్టాలని కోరారు. మేధావులు, ప్రజాస్వామీకప్పాడులు రాజకీయాల్లోకి రావాలని పిలువునిచ్చారు. ఈ కార్యక్రమంలో మెగనెనే అవార్డు గ్రహీత రాజేందర్ సింగ్, ఎన్విపీఎం కన్సినర్ రామకృష్ణంరాజు, సైంటిస్ట్ డాక్టర్ కె.బాబురావు, తెరుస్వరాజు వేదిక నాయకులు మోహన్, సమాచార హక్కు ఉపయుగ నాయకులు నిఖిల్ డే తదితరులు పాల్గొన్నారు.

దేశానికి రోల్ మోడల్గా తెలంగాణ రాష్ట్రం

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు దేశానికి రోల్ మోడల్గా నిలుస్తుందని జవహర్లల్ నెప్రూ విశ్వవిద్యాలయం (స్క్యూఫిలీ) ప్రాఫెసర్ ఆనంద్ కుమార్ అన్నారు. బిఫీర్బాగ్ ప్రెస్కట్లో జూన్ 23న తెలంగాణ విధావంతుల వేదిక ఆధ్యార్యంలో తెలంగాణ ఆత్మాగౌరవ సభ, ప్రాఫెసర్ జయశంకర్ స్క్యూర్కోప్స్యాసం నిర్వహించారు. ఈ సందర్భంగా ఆనంద్ కుమార్ మాటల్లడుతూ, దేశంలో అసమానతలు, వివక్షత, దోషించి పెరిగిపోతున్నాయని, వీచిని రూపమార్పడంలో తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు ప్రధాన భూమిక పోషిస్తుందని అన్నారు. కార్యక్రమానికి తెలంగాణ విధావంతుల వేదిక అధ్యక్షుడు మల్లేపల్లి లక్ష్మయ్య అధ్యక్షత వహించారు. రాజకీయ జేపీసీ చెర్రున్ ప్రాఫెసర్ కోదండరామ్, ప్రధాన కార్యదర్శి పిట్లు రపీందర్, రాష్ట్ర కార్యదర్శి తిప్పక్కి యాదయ్య, నగర అధ్యక్షుడు శ్రీధర్ రావు దేవేశపాండె, ప్రధాన కార్యదర్శి వెంకన్న తదితరులు పాల్గొన్నారు.

● 2014 మేడారం జాతర తేఱలు ఖరారు

ఆదివాసీల గిరిజన దైవాలైన మేడారం సమ్మక్క సారలమ్మ జాతర తేదీలు ఖరారయ్యాయి. 2014 ఫిబ్రవరి 12,13,14,15 తేదీల్లో జాతర నిర్వహించాలని గిరిజన పూజారులు నిర్ణయించారు. ఆదివారం వరంగల్ జిల్లా తాడ్వాయి మండలం మేడారంలోని అమ్మపాల గ్రామాల ప్రాంగణంలో పూజారులు సమావేశమై తేదీలు ఖరారు చేశారు. రెండేళ్ళకోసారి జరిగే జాతరకు కోట్లాడి మంది భక్తులు తరలివస్తారు. భక్తుల సౌకర్యార్థం వసతులు, జాతర సౌకర్యాలు ఏర్పాట్లు చేసేందుకు దేవాదాయ శాఖతో పాటు వివిధ శాఖల అధికారులు తీర్మానం పత్రాలను పూజారులు అందజేశారు. కార్యక్రమంలో పూజారుల సంఘం అధ్యక్షుడు సిద్ధభోయిన జగ్గారావు, పూజారులు కొక్కర కిష్కయ్య, మునిందర్, బాబురావు, చంద గోపాలరావు, కాక సారయ్య, ముత్యం బాయ్, సురేందర్ తదితరులు పాల్గొన్నాం

కీలక తీర్మానాలు

మతం మారితే కులం ఉండడు

ఒక మతంలో వెనుకబడిన, అత్యంత వెనుకబడిన తరగతికి, షైఖ్యాల్ కులానికి చెందిన వ్యక్తి మతం మారితే అతనికి పాత మతంలోని కులం పర్చించడని మద్రాసు ప్రైకోర్చు స్పెషస్టం చేసింది. వెనుకబడిన తరగతికి చెంది, మతం మారిన ఒక మహిళ తనకు రిజీస్చెస్సన్ కల్పించాలని కోరుతూ దాఖలు చేసిన రిట్ పిటిషన్సు విచారించిన న్యాయమూర్తి జస్టిస్ వి.రామసుబ్రమణ్యమ్ ఈ సంచలన తీర్మాన వెలువరించారు. మతం మారినా తనకు వెనుకబడిన తరగతి కింద ప్రభుత్వ ఉద్యోగాల్లో ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలన్న పిటిషన్ వాడనతో న్యాయమూర్తి విభేదించారు. “ఒక వ్యక్తికి వెనుకబడిన కులం అనేది పుట్టుకతో వస్తుందే తప్ప అది సామాజిక హోదా కాదు. మతం మారడం ద్వారా అంతకు మందుణ్ణు కులం ముద్ర నుంచి సదరు వ్యక్తి విముక్తుడవుతాడు” అని న్యాయమూర్తి తెలిపారు. అలాగే ఒక మతంలో అగ్రికులంలో ఉన్న వ్యక్తి అకస్మాత్పూర్వా ఇస్లాంలోకి మారి, తనకూ వెనుకబడిన తరగతుల జాబితాలో అవకాశాలు ఇవ్వాలంటే కుదరదని కూడా న్యాయమూర్తి పేర్కొన్నారు. దీనికి అనుమతిస్తే, వెనుకబడిన తరగతులు అన్న విధానికి అర్థమే ఉండడని తెలిపారు. ఒక హిందువు కుల భావన లేని క్రిస్తియన్గానో...మరో మతంలోకి మారి, తనకు పాత మతంలోని కులం కొనసాగాలని కోరలేడని గతంలో సుప్రీంకోర్చు ఇచ్చిన తీర్మాని కూడా న్యాయమూర్తి ఈ సందర్భంగా ఉండంకించారు. అలాగే మతం మారిన వారికి కులం లేదని 1952లోనే మద్రాస్ ప్రైకోర్చు ధర్మాసనం పేర్కొన్న విషయాన్ని కూడా న్యాయమూర్తి పేర్కొన్నారు.

ఉద్యోగం కోసం... ప్రస్తుత కేసుకు సంబంధించి పిటిషన్ ఎన్.యస్సిన్ వెనుకబడిన తరగతికి చెందిన క్రిస్తియన్ నాడార్ కుటుంబంలో జన్మించింది. ఈమె ఇస్లాం స్నేకరించి, ముస్లిం వ్యక్తిని విపాహం చేసుకుంది. 2012లో గ్రూప్ -4 ఉద్యోగానికి దరఖాస్తు చేసుకుంది. అప్పుకి ఆమెకు 30 ఏళ్ళు నిండాయి. అయితే రిజీస్చెస్సన్ కేటగిరి కింద వయస్సులో ఐదేళ్ళ సదలింపు ఆధారంగా రాతపరీక్షలో ఉత్తీర్ణురాలైంది. క్రిస్తియన్ నుంచి ఇస్లాం పుతుం మతం లోకి మారినందున ఆమెను ‘ఇతర తరగతులు’ (టీఎస్) కేటగిరిలోకి మారస్తామని, అందువల్ల రిజీస్చెస్సన్ పర్చించడని కొన్సెలింగ్ అధికారులు స్పెషస్టం చేయడంతో యస్సిన ప్రైకోర్చును ఆశ్రయించింది.

పిల్స్ నే విజ్ఞాపనగా భావించండి

స్థానిక సంఘల ఎన్వికల్లో రాష్ట్రాన్ని యూనిట్‌గా తీసుకొని బీసీ రిజీస్చెస్సన్ కల్పించాలని కోరుతూ అంధ్రప్రదేశ్ ప్రైకోర్చులో దాఖలైన రెండు వేర్వేరు ప్రజాపాత వ్యాజ్యాలనే (పిల్స్) విజ్ఞాపన పత్రాలుగా స్నేకరించి పరిశీలించాలని ప్రైకోర్చు ధర్మాసనం రాష్ట్ర ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది. జిల్లా యూనిట్‌గా తీసుకున్న నిర్ణయాన్ని పిటిషన్రూ సవార్ చేశారు.

నిర్వంధాన్ని సవాలు చేసి చుక్కలు చూపించిన చలో అసెంబ్లీ

చలో అసెంబ్లీకి ముందురోజున వివిధ పార్టీల, ప్రజా, ఉద్యోగ సంఘాల నేతల సమావేశం

ఎమర్జెన్సీ రోజుల్లో పోలీసు నిర్వంధం అంటే ఏమిటో పుస్తకాల్లో మాత్రమే చదువుకున్న నేటి తరానికి, అంతకు మించిన స్థాయిలో అప్రకటిత ఎమర్జెన్సీ అనుభవంలోకి వచ్చిందని, అయినా కూడా, నిర్వంధానికి వ్యతిరేకంగా తెలంగాణ ప్రజాస్తీకం తన సత్తా చాటిందని వివరిస్తున్నారు పైకోర్చు న్యాయమాది చిక్కుడు ప్రభాకర్

[Q] లంగాణ రాజకీయ జేపీనీ ఇచ్చిన పిలువునకు చలో అసెంబ్లీ కార్యాలయానికి భావస్యారూప్య ప్రజాసంఘాలు, వివిధ బ్రాంచ్లలు విధాన్యాధికారి న్యాయమాది ఉద్యోగ, ఉపాధ్యాయ జేపీనిలు సంహరించుకు చేసిన ప్రయత్నం ద్వారా దాన్ని విజయవంతం చేసేందుకు ప్రయత్నం చేశాయి. దాదాపు 40వేల మంది పోలీసులు బలగాలను, ముఖ్యంగా ఒక పైదరాబాద్లోనే 30వేల మంది పోలీసు బలగాలను దించి తెలంగాణవ్యాప్తంగా ఉక్కపొదం తోటి నిర్వంధాన్ని అమలు చేయడం ద్వారా తెలంగాణ ప్రజల మనోభావాలను, తెలంగాణ ప్రజల ప్రజా స్థాయిక అకాంక్షను నీరు కార్బో ప్రయత్నం ముఖ్యమంత్రి చేసినా, తెలంగాణ ప్రజలు ఆ కుటుంబాలను వీరోచితంగా ఎదుర్కొని చలో అసెంబ్లీ కార్యాలయాన్ని విజయవంతం చేశారు. 2009, డి సెంబర్ 9 తర్వాత రాష్ట్ర వీరాటు ప్రకటనను అమలు చేయించేందుకు తెలంగాణ ప్రజలు గత మూడున్నర సంవత్సరాలుగా వీరోచితంగా పోరాదుతునే ఉన్నారు.

ఈ పోరాటం సత్యాగ్రహం, సకల జనుల సమై, మిలియన్ మార్క్, సాగర పోరం, సడక్ బండ్, చలో అసెంబ్లీ లాంటి బందులు, రాస్టార్ కోలు, రైలర్ కోలతో ఇటు సీమాంధ్ర ప్రభుత్వానికి, అటు కేంద్రప్రభుత్వానికి వెన్నులో చలి పుట్టిఉన్నది. నాడే అసెంబ్లీలో తీర్మానం పెట్టి నెగ్గించేందుకు చూపాలిన చౌరవను చూపుకుండ నాటి ముఖ్యమంత్రి రోశయ్ సీమాంధ్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారులైన ప్రజా ప్రతినిధులతో కుమ్మక్కె వారితో రాజీనామా ద్రామా అడించి తెలంగాణ ప్రజలకు

తీర్మాని అన్యాయం చేశారు. రాష్ట్ర వీరాటు కొరకు పోరాదుతున్న ప్రజలను నెతుటిరుల్లో ముంచి ఉర్ధ్వమాన్ని అణిచివేసే ప్రయత్నం చేశారు. వేలా దిగా కేసులు నమోదు చేసి లక్షలాది మంది విద్యార్థులు, ఉర్ధ్వమారులను అరెస్టు చేసే ప్రయత్నం చేసి ప్రజా పోరాటం ఉద్భూతం అవడంతో తోక ముడిచారు.

తెలంగాణ లోని విశ్వవిద్యాలయాలన్నింటినీ పోలీసు క్యాంపస్ లుగా మార్చి వేసి పోరాటాన్ని అణిచి వేయాలని చూసిన నాటి సీఎం రోశయ్ కు తెలంగాణ ప్రజలు చుక్కలు చూపేట్టారు. తెలంగాణ ప్రజల ప్రజాస్థాయిక అకాంక్ష ముందు ఎంతటి నియంతలైన నిలబడ లేరనే చారిత్రక సత్యాన్ని మరచిన రోశయ్ సీమాంధ్ర ఆధిపత్యాన్ని తెలంగాణ ప్రజలమీద మరింత కాలం కొన్సాగిం చేందుకు చేసిన ప్రయత్నాన్ని తెలంగాణ ప్రజలు వీరోచితంగా అడ్డుకొని నేడు గపర్రరు కుర్చీకి పరిమితం చేశారు.

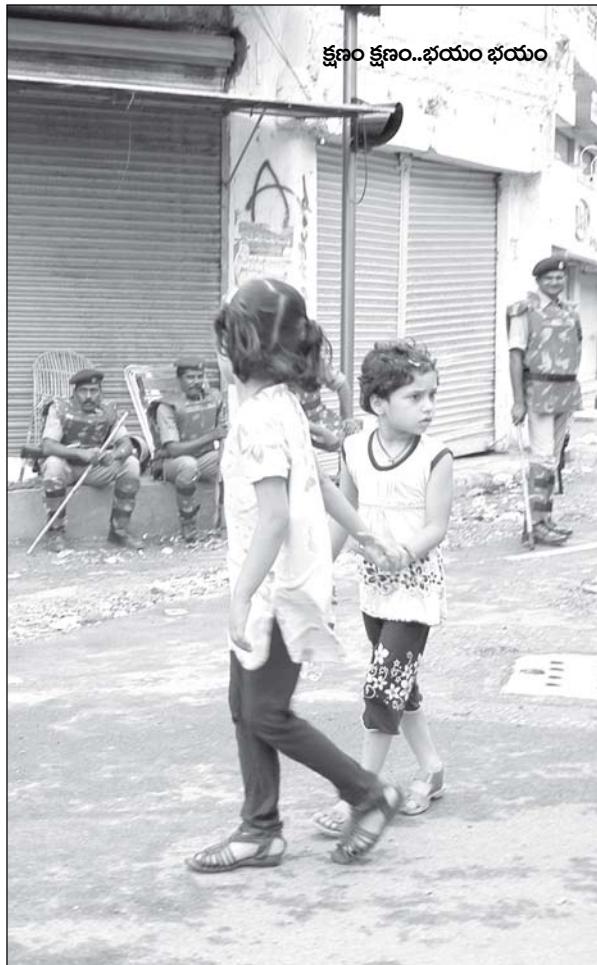
ఆ తర్వాత లాబీయింగ్ ద్వారా వచ్చిన ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి నాటి ముఖ్యమంత్రి బ్రహ్మసుంద రెడ్డి సుండి రాజశే భర్ రెడ్డి, రోశయ్ ల లాగానే తెలంగాణ ప్రజల ప్రగాఢ ఆకాంక్షను అణిచివేసే ప్రయత్నం గత రెండు సంవత్సరాలనుండి చేస్తున్నారు. ఇందులో భాగంగానే చలో అసెంబ్లీని కూడా రక్తస్నికం చేసేందుకు సీమాంధ్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారుల నాయకత్వంలో కుట్ట పన్ని జాన్ కవ తేదీ సుండె తెలంగాణవ్యాప్తంగా నిషేధాజ్ఞలు విధించారు. జిల్లాల్లోని

గ్రామీణ ప్రాంతాల నుండి హైదరాబాద్ నగరం వరకు అధ్యకటిత ఎమర్జెన్సీని విధించి తెలంగాణవాదులు అందరినీ కూడా రోజుల తరబడి అంశులు చేసి బైండోపర్టు చేస్తా, అక్రమ కేసులు పెదుతూ, చలో అసెంబ్లీని అడ్డుకునే ప్రయత్నం చేశారు.

గతంలో లాగానే ఆ కుట్టలను భగ్నం చేస్తా, తెలంగాణ వ్యాప్తంగా చలో అసెంబ్లీని విజయవంతం చేసిందుకు తెలంగాణ విద్యార్థులు, ఉద్యోగస్తులు, కార్యకులు, మేధావులు, సకల ప్రజా సంఘాల నాయకులు తీవ్ర ప్రయత్నాలు చేశారు.

జంకోక వైపు జూన్ 14 రోజున హైదరాబాద్ వెళ్లే కాల్పులు జరుగుతాయని, అందులో ఎవరికి ఏం నష్టం జిరిగినా ప్రభుత్వానికి బాధ్యత లేదని చాటింపులేయించారు. రెండో వైపు చలో అసెంబ్లీకి అనుమతి లేదని గ్రామీణాంతాల నుండి హైదరాబాదుక జూన్ 12, 13, 14న ఎప్పరూ వెళ్లువద్దని తెలంగాణవ్యాప్తంగా పోలీస్ సేపథు అధికారులతో ప్రచారం చేయించారు. ఈ విధంగా తెలంగాణ ప్రజల ప్రజాస్వామిక ఆకాంక్షను, రాజ్యాంగ వాక్యాలున పోరాట ఆకాంక్షను అఱచివేసే ప్రయత్నం చేశారు.

ఒకవేళ ఈ విధంగా అఱచివేత, రెండోవైపు తెలంగాణ వాదం తెలంగాణలో లేదనే గోబెల్స్ ప్రచారం కొనసాగుతూనే వచ్చాయి.

బయ్యారం ఉక్కు తెలంగాణ హక్కు అంటూ పోరాదుతున్న ప్రజలను కించపరుస్తా, శాసనసభలోనూ, సంగారెడ్డిలోనూ నాటి వైజాం నవాబులాగానే ప్రవర్తిస్తాను, ఏం చేసుకుంటారో చేసుకోండి అంటూ తెలంగాణ ప్రజలకు రాజశేఖర్ రెడ్డి లాగానే సవాల్ విసిరిన కిరణ్ కుమార్ రెడ్డికి చలో అసెంబ్లీలో తెలంగాణ ప్రజలు చుక్కలు చూపెట్టారు. వేలాది మంది పోలీసు బలగాల పహోరా మధ్య చలో అసెంబ్లీని అడ్డుకునేందుకు చేసిన ప్రయత్నాన్ని అడుగుగుగునా నీరుగార్చారు. అటు అదిలాబాద్ జిల్లా వాంఫేడ్ నుండి మహబూబ్ నగర్ జిల్లా మధ్యల్ వరకు, ఇటు వేలేరుపాడు నుండి రాజేశ్వర్ పల్లి వరకు తీవ్రంగా ప్రయత్నాలుగా ప్రజలు హైదరాబాద్ చేరుకునేందుకు ప్రయత్నించారు.

మరోవైపు తెలంగాణ ప్రాంత వనరులైన భూమి, నీరు, బోగ్గు, ఇనుము లాంటి అత్యంత విలువైన ప్రజల ఆస్తులను సీమాంధ్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారులకు దక్కేలా చేసిందుకు శతవిధాల ప్రయత్నం చేస్తానే ఉన్నారు. రాజ్యాంగం లోని అన్ని చట్టాలను ఉల్లంఘిస్తూ, అటు పోలవరం, ఇటు బోగ్గును అండ్రుకు తరలించడం, హైదరాబాద్ చుట్టూ పక్కల మిగిలి ఉన్న ఆ మాత్రం భూములను సీమాంధ్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారులకు కట్టుబట్టడం కొనసాగిస్తున్నానే ఉన్నారు.

తెలంగాణ ప్రాంత అపారసంపద అయిన పెద్దుయ్యల్ ప్రాంతంలోని బయ్యారం, గూడరు మండలాలోని ఐదువేల హైక్వార్ ఇనుపరాతి భనిజం, కరీంనగర్ జిల్లాలోని థీమ్ దేవరపల్లి మండలంలోని నాలుగు వందల హైక్వార్ లోని ఇనుపరాతి భనిజం ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ ముసుగులో విశాఖ ప్రీల్సెంటకు కేబాయిస్తూ చట్టానికి అతీతంగా, మైన్ అండ్ మినరల్ రెగ్యులేషన్ యాక్ట్ 1957, మినరల్ కస్టిపన్ రూట్ 1960, రిజర్వ్ ఫార్మెంట్ కస్టిపేషన్ యాక్ట్ 1980, లైట్ లైఫ్ ప్రొటెక్షన్ యాక్ట్ 1972లను తుంగలో తొక్కుతూ ఏటిల్ 17, 2013న మెమో జారీ చేసిన ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి చట్టానికి అతీతంగా పని చేసిన కాను బ్రహ్మానందరెడ్డి నుండి డాక్టర్ వై.ఎన్. రాజశేఖర్ రెడ్డిలకు తీసిపోని విధంగా ప్రవర్తిస్తున్నారు.

బయ్యారం ఉక్కు తెలంగాణ హక్కు అంటూ పోరాదుతున్న ప్రజలను కించపరుస్తా, శాసనసభలోనూ, సంగారెడ్డిలోనూ నాటి వైజాం నవాబులాగానే ప్రవర్తిస్తాను, ఏం చేసుకుంటారో చేసుకోండి అంటూ తెలంగాణ ప్రజలకు రాజశేఖర్ రెడ్డి లాగానే సవాల్ విసిరిన కిరణ్ కుమార్ రెడ్డికి చలో అసెంబ్లీలో తెలంగాణ ప్రజలు చుక్కలు చూపెట్టారు. వేలాది మంది పోలీసు బలగాల పహోరా మధ్య చలో అసెంబ్లీని అడ్డుకునేందుకు చేసిన ప్రయత్నాన్ని అడుగుగుగునా నీరుగార్చారు. అటు అదిలాబాద్ జిల్లా వాంఫేడ్ నుండి మహబూబ్ నగర్ జిల్లా మధ్యల్ వరకు ఇటు వేలేరుపాడు నుండి రాజేశ్వర్ పల్లి వరకు తీవ్రంగా ప్రయత్నాలుగా ప్రజలు హైదరాబాద్ చేరుకునేందుకు ప్రయత్నించారు. రెండు రోజుల ముందు నుండి చేసిన ప్రయత్నాన్ని అడుగుగుగునా కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి దురంహకార పోలీసు బలగాలు అడ్డుకున్నాయి

. తెలంగాణ వ్యాప్తంగా జూన్ 12, 13 తేదీల నుండి బస్సులను పరిమితంగా నడుపుతూ, అందులో ప్రయాణిస్తున్న చిన్నారులు మొదలు కొని పండు ముదుసలి ప్రజల వరకు తనిఖీలు చేస్తా హైదరాబాదుకు

శాంతియుతంగా నిరసన తెలిపినా తప్పని అణచివేత... రెండు దేశాల సరిహద్దు రంగంగా మాలి అట్టడికిన ఉన్నానియా

వెళ్ళిదని అడ్డుకుంటూ, అవసరాలరీత్యా కూడా వెళ్ళిదని ఆవే ప్రయత్నం చేశారు. 13వ తేదీ సాయంత్రం 5 గంటల సుండి పైదారాబాద్, సికింద్రాబాద్లలో నిషేధాజ్ఞలు విధించారు. పైదారాబాద్కు ప్రజలు రాకుండా వేలాది పారా మిలిటరీ బలగాలతో రహదారులన్నీ మూసి వేయించారు. సాయంత్రం 6 గంటలకే పైదారాబాద్కు వచ్చే రైళ్ళనీ తనిఖీలు చేస్తూ పైదారాబాద్ సరిహద్దులలోనే ఆపివేసి పైదారాబాద్ చేరుకుంటున్న విద్యార్థులను, కార్యికులను, ప్రజలను వెనక్కు పంపించి వేశారు.

ఈక 14వ తేదీ రోజున తెలంగాణావ్యాప్తంగా నడిచే రైళ్ళనీ నిలిపి వేశారు. పైదారాబాద్ నగరంలోని, రంగారెడ్డి జిల్లాలోని అన్ని విద్యా సంస్థలను మూసివేయించారు. పైదారాబాద్ నగరంలోని సంప్రద్యా యూనివరిటీ, ఉన్నానియా మెడికల్ కాలేజ్, ఉన్నానియా క్యాంపస్, నల్సర్ విశ్వవిద్యాలయ క్యాంపస్, వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయ క్యాంపస్ లన్నీ వేలాది పారామిలిటరీ బలగాలతో నింపివేశారు. అసెంబ్లీకి మూడు కి.మీ. చుట్టూ ప్రాంతాన్ని ఇసుప కంచెతో దిగ్గుంధించి ప్రజలను దారి మళ్ళించేశారు.

పైదారాబాద్ లోని ఉద్యమ కారులను, ప్రజాస్వామికవాదులను ముందు రోజు సుంచే దిగ్గుంధించేసి ఫలక్ నుమా, కాంచనబాగ్, గోపామహాల్, బోల్లారం, ముఖీరాబాద్ పోలీన్ పైపస్టలో నిర్వంధించారు. ఇందిరాపార్కును మరో జిల్లాయన్వేశి పార్కులోనూ, పార్కు బయట పడమర సచివాలయం వరకు ఉత్తరాన హోటల్ పైపాయ్ వరకు దళ్ళిణిన లిబరీ వరకు తూర్పున విద్యానగర్ వరకు పోలీన్ బార్కెట్ నిర్మించి, వేలాది మంది పోలీన్ బలగాలతో ప్రజలను నానా ఇబ్బంది పెట్టే ప్రయత్నం చేశారు. కనబడిన వారిని కనబడినట్లు చితకబాదుతూ అటువైపు రాకుండా చేశారు.

పైదారాబాద్లో పరిస్థితి ఉదుయం సుండే జమ్ముకాశీర్లోని శ్రీనగర్ పరిస్థితులను తలపించింది. అత్యంత నిర్వంధంలోనూ తెలం

గాం ప్రజలు వేలాదిగా కదిలారు. గాంధీ నగర్ వీధులు, అశోక్ నగర్ వీధుల్లో వేలాది మంది పోలీన్ బలగాలను వీరోచితంగా ఎదుర్కొంటూ ముందుకు సాగారు. గల్లీల్లో జరుగుతున్న లాలీఛార్ని చేదిన్నూ ఇందిరాపార్క్ పైపు జేపీన్ నాయకులు, తెలంగాణ ప్రజాప్రంట్ నాయకులు, తెలంగాణ యునైటెడ్ ప్రంట్ నాయకులు ఇందిరాపార్క్ బ్రిడ్జీ మీదకు చొచ్చుకొశారు. ఈ ప్రయత్నంలో న్యాయవాదులు, తెలంగాణ ప్రజాప్రంట్ నాయకులు, ఉన్నానియా విద్యార్థి నాయకులపై, తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని గత కొంతకాలంగా తీప్పంగా అణబివేస్తున్న డీసిపీ రాం చందర్ నాయకుత్వంలో పోలీన్లు లాలీఛార్ని చేశారు. ఈ లాలీఛార్లో తెలంగాణ ప్రజాప్రంట్ నాయకులకు, తెలంగాణ ఉద్యమకారులకు దెబ్బలు తాకాయి. అయినా పట్టు వీడని ఉద్యమకారులు, తెలంగాణ ప్రజాప్రంట్ నాయకులు ఇందిరాపార్క్ బ్రిడ్జీ మీదకు వెళ్గా వందలాది పోలీన్ బలగాలతో అరెస్టు చేసి గోపామహాల్ పోలీన్స్టేప్స్కు తరలించే ప్రయత్నం చేశారు. ప్రజాప్రంట్ నాయకులను తరలిస్తున్న వ్యాన్లోనే మహాబాబ్ నగర్ నుంచి వచ్చిన 60 ఎళ్ళ వయస్సున్న వృద్ధుడు ఇక పిల్లలు చావోద్దు, నేనే చచ్చిపోతా అంటూ మైలాన్తాపుతో ఉరి పెట్టుకునే ప్రయత్నం చేశాడు. తెలంగాణ ప్రజాప్రంట్ నాయకులు సమయస్వార్తితో వ్యవహారించి వృద్ధుడి ప్రాణాన్ని కాపాడారు.

వ్యాన్ గాంధీనగర్ దాటక ముందే వందలాదిగా తెలంగాణ ఉద్యమ కారులు వ్యాన్కు అడ్డుగా వచ్చి వ్యాన్ అడ్డులు పగులగొట్టి ప్రజాప్రంట్ నాయకు లను విడిపించుకువెళ్ళారు. ఈ చారిత్రక ఘట్టం తెలంగాణ ఉద్యమకారులకు మరింత స్వార్థి నివ్వగా, మిగతా ప్రజాప్రంట్ నాయకులను గోపామహాల్కు తరలించి రాత్రి ఏడు గంటలకు వదిలిపెట్టారు. ప్రజాప్రంట్ నాయకులను అరెస్టు చేసే ప్రయత్నంలో తీవ్ర పెనుగులాట జరుగగా, రాజకీయ జేపీన్ నాయకుల మీదకు లాలీ లేపుతూ భయ భ్రాంతులకు గురి చేసిన పోలీన్లు ఎలగ్గెనా చలో అసెంబ్లీని అడ్డుకోవాలని అన్ని చట్టాలను తుంగలో తొక్కి తమ పోలీన్ బుధీని ప్రదర్శించారు.

ప్రైదరాబాద్ నగరంలో ప్రజాజీవితం హర్షిగా అల్లకల్లోలపై మధ్య హృం వస్తెనదు గంటల వరకే చలో అనెంబ్లీ ప్రజాపోరాటం సెగ ఫిల్లీని తాకింది. మధ్యహృం రెండు గంటల వరకే ఫిల్లీలోని కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకత్వం ఆ రోజు సాయంత్రం ఆరుగంటలకే కోర్ కమిటీ సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు ప్రకటించే పరిస్థితిని కాంగ్రెస్ పార్టీకి ప్రజలు కల్పించారు. మరోవైపు తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు వ్యతిహితంగా వ్యవహారిస్తున్న ఎమ్మెల్చి రంగారెడ్డి, జగ్గారెడ్డి, రమణా రెడ్డి తదితరులు తెలంగాణ ప్రజల మీద జరుగుతున్న దౌర్జన్యాన్ని ఖండించకపోగా, చలో అనెంబ్లీ కార్యక్రమానికి ప్రజల స్పందన దన లేదని గొబెల్చ్చి ప్రచారాన్ని లంకించుకొన్నారు. సీమాంధ్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడించారుల అడుగులకు మదుగులు ఒత్తుతూ గత మూడేళ్ళగా తెలంగాణ ప్రజనికం ఉనురు పోసుకుంటూ, రాష్ట్ర ఏర్పాటును అడ్డుకుంటున్న వారికి తాబేదార్యగా మారిన మై వారు ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ కుమార్ రెడ్డికి వత్తాసు పలికారు. ఏరు మరింత నగ్నంగా పోలీసు దుర్మార్గాన్ని సమర్థస్తు తమ తెలంగాణ వ్యతిహిత స్వామాన్ని బయట పెట్టుకొన్నారు.

పోలీసుల దుర్మార్గాలకు వ్యతిహితంగా ప్రజల ప్రజాస్వామిక హక్కును అప్రకటించ ఎమ్మెల్చి ద్వారా అడ్డుకుంటున్న విధానాన్ని విశాల శక్తులతో చర్చించి బండకు పిలుపు నివ్వాలిని ఉండగా, తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి నాయకులు కేసీఆర్ ఒంటరిగా 15 వ తారీఖు బండకు పిలుపునిచ్చారు. అతని ఒంటెత్తు పోకడను నిరసిస్తూ బీసేపీ, సీపీఎలు బండను వ్యతిరేకించగా, తెలంగాణ ప్రజాప్రంట కేసీఆర్ ఒంటెత్తు పోకడను తన్న పదుతూనే మరోవైపు మూడు గంటలకే మొట్టమొదటిగా ఆ బండకు సంపూర్ణ మద్దతు ఇస్తూ తెలంగాణవ్యాప్తంగా ప్రజలు, ప్రజాస్వామిక వాదులు ప్రభుత్వానికి నిరసనగా బండ పాటించాలిందిగా పిలుపు నిచ్చింది.

మొత్తంగా చలో అనెంబ్లీ ప్రజలు పోరాధిన ఘలితంగా నెల రోజుల్లోనే తెలంగాణ వైఫారిని తెలియజ్ఞస్తామని ఆరు గంటలకు సమావేశ మైన ఫిల్లీ కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకులు ఏడు గంటలకు ప్రకటించారు. వాస్తవంగా చలో అనెంబ్లీని విశాల శక్తులతో చర్చించి విజయవంతం చేసేండుకు చేయాలిన ప్రయత్నం రాజకీయ జేపీని చేయలిందు. గతంలో లాగే సకల జనుల సమ్మే, మిలియన్ మార్క్, సాగర హారం లో తీసుకున్న నిర్ణయాలలగానే చలో అనెంబ్లీ కూడా నిర్ణయాలు తీసుకుపడం వలన తెలంగాణ ప్రజనికం మొత్తం సంపూర్ణంగా చలో అనెంబ్లీని

వివాదాన్పదం

డబ్బులు తీసుకొని ఓట్లు వేసే ప్రజలు

మమ్మల్నేం ప్రశ్నిస్తారు ?

- కాంగ్రెస్ ఎంపీ రాయపాటి

తెలంగాణ పై తీర్మానం సాధ్యం కాదు

- సీఎం కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి

తెలంగాణపై సంప్రదింపులు కొనసాగుతాయి

- ఆజాద్

ప్రైదరాబాద్ నగరంలో ప్రజాజీవితం హర్షిగా అల్లకల్లోలపై మధ్య హృం వస్తెనదు గంటల వరకే చలో అనెంబ్లీ ప్రజాపోరాటం సెగ ఫిల్లీని తాకింది. మధ్యహృం రెండు గంటల వరకే ఫిల్లీలోని కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకత్వం ఆ రోజు సాయంత్రం ఆరుగంటలకే కోర్ కమిటీ సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేస్తున్నట్లు ప్రకటించే పరిస్థితిని కాంగ్రెస్ పార్టీకి ప్రజలు కల్పించారు....తెలంగాణ విశాల ప్రజా సంఘబిత శక్తి తెలంగాణను సాధిస్తుంది. తెలంగాణ వనరుల రక్షణను కాపాడు తంది. తెలంగాణ వనరుల దోషి దీని అడ్డుకుంటుంది. ఈ చారిత్రక వాస్తవాన్ని తెలంగాణ ఉద్యమ శక్తుల్నీ గ్రహించాలిన చారిత్రక పరిస్థితి నేడు నెలకొన్నది.

నాటి డిసెంబర్ 10, 2009 లాగా ఉద్ఘతం చేయలేకపోయింది.

ఇప్పటికేనా మించిపోయింది లేదు. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు బిల్లు పార్లమెంటలో పెట్టి అమోదించే వరకు పోరాధిల్ని కర్తవ్యం ప్రజలు, ప్రజాస్వామికశక్తులు, వివిధ ఐక్య సంఘటనలపై ఉన్నది. ఈ భారాన్ని ప్రజాస్వామికపు స్వార్థితో, విశాలశక్తుల ఐక్యతతో నెరవేర్పాలిన బాధ్యత ఉద్యమ శక్తులపైన ఉన్నది. ఏ ఒక్క ప్రజా సంఘమో, ఐక్య సంఘటననో తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేయించ లేదు.

తెలంగాణ విశాల ప్రజా సంఘబిత శక్తి తెలంగాణను సాధిస్తుంది. తెలంగాణ వనరుల రక్షణను కాపాడుతుంది. తెలంగాణ వనరుల దోషి దీని అడ్డుకుంటుంది. ఈ చారిత్రక వాస్తవాన్ని తెలంగాణ ఉద్యమ శక్తుల్నీ గ్రహించాలిన చారిత్రక పరిస్థితి నేడు నెలకొన్నది. ఇప్పటికే నాడు 400 మంది, నేడు 1000కిప్పాగా తెలంగాణ భూమిపుత్రులు తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు కొరకు, తెలంగాణ వనరుల దోషిది అడ్డుకోవడం కొరకు తమ ప్రాణాలను అలవోకగా అర్పించారు. నాటి కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకత్వం, నేటి యాపీవి ప్రభుత్వ నాయకత్వం ఈ దుర్మార్గ సంఘటనలకు బాధ్యత వహించవలసిన అవసరం ఉన్నది. ఎన్నికలతో సంబంధం లేకుండా యాపీవి ప్రభుత్వ నాయాంలోనే తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు బిల్లును పార్లమెంటలో ప్రవేశపెట్టే విధంగా ఒత్తిడి తేవాలిన మహాత్రర కర్తవ్యం తెలంగాణ ఉద్యమ శక్తులపై ఉన్నది. అటువైపు ఉద్యమ శక్తులు కదలాలని అప్పుడే తెలంగాణ అమరుల కలలు ఘలిస్తాయని ఆశిద్దాం.

(రచయిత తెలంగాణ ప్రజాప్రంట కార్యదర్శి)

ఈ మాసం పదాలు

చలో అనెంబ్లీ

దిగ్వింధం

ముందున్న అరెస్టులు

ప్ర్యాకేజీ

బొగ్గులపులి

బయ్యార్యం

బంగారుతల్లి

పోలవరం

రాయల తెలంగాణ

గల్లంతు

ఉత్తరాభండ్

తెలంగాణపై నిర్ణయం

అధిష్టానం

బైండోవర్

ముట్టడి

కట్టడి

బెట్టు పావ్లు

నోటీసులు

పంచాయతీ

దక్కన్ ల్యాండ్ |

ఉన్న నబ్ వ్హెండ్ - ఆవశ్యకత

పెలంగాగా రిసోర్స్ సెంటర్ అధ్యర్థంలో జరిగిన ఈ చర్చకు ప్రాఫెన్సర్ మర్కె మొహన్ అధ్యక్షత వహించారు. అదప్ప సత్యరానాయణ చారిత్రక కోణలో, ఉ.సాంబశివరావు బి.సిల రిజర్వేషన్సు ప్రస్తుత కర్తవ్యంపై, ప్రా. విశ్వేశ్వరావు ప్రస్తుత పరిస్థితి, భవిష్యత్ కార్యాచరణపై, డా. వినయ్ కుమార్ బీసిలపై వివక్ష గురించి, కొండలరావు గజాంక వివరాలతో కూడిన న్యాయపర అంశాలను ప్రస్తావించారు. బిసిలకు దశాబ్దాలుగా జరుగుతున్న వివక్ష, డాని పరిష్కారాలు, తక్షణ కర్తవ్యం లాంటి అంశాలను ప్రస్తావిస్తా బిసి సహీ ప్లాన్ అవశ్యకత-పరిష్కార మార్గాలపై చర్చించారు. ఆ చర్చను సంక్లిష్టంగా అక్షరికరణ చేసి అందిస్తున్నారు టీఆర్సీ సమన్వయకర్త ఖోనకుర్తి సోమేష్వర్

భారతదేశ పునాదిగా, స్వరూపంగా, స్వభావంగా కులం ఉంటుండున్నది. అనాదిగా భారతదేశ సామాజిక వ్యవస్థ కులం ప్రాతిపదికగా నిర్మించబడినది. పైందవ భావజాలం కులవ్యవస్థను త్యాగికంగా, సైద్ధాంతికంగా సమర్థించింది. అసమాన విలువలు, అసమాన అవకాశాలు కుల సంస్కృతి ప్రధానతత్వం. ఆధునిక కాలంలో జ్యోతిభాష్యాలే, నారాయణ గురు, పెరియార్ లాంటి వారు అనేక కుల వ్యతిరేక ఉద్యమాల్చి చేపట్టారు. ముఖ్యంగా 19, 20 శతాబ్దిలో బహుజన మేధావులు హిందు ధర్మ శాస్త్రాల్చి అవహేళన చేస్తూ, కుల అణిచివేతను, నిమ్మ కులాల వైనాన్ని, దైనాన్ని వాస్తవంగా చిత్రీకరిస్తు రచనలు చేశారు. ఈ క్రమంలోనే ల్రిఫిట్ పలు పాలనాంతం నాటికి సమాన హక్కులు, సమాన విలువల తత్వం కల్గిన ప్రజాస్వామ్య భావాలకు, ఆలోచనలకు, వ్యవస్థలకు పునాదులు ఏర్పడ్డాయి. ఈ దశలో అగ్రకుల ఆధిపత్యం, కులతత్వం, వివిధ దశలలో జరిగిన భారత రాజ్యంగ పాలన వ్యవస్థ, నిర్మాణాన్ని ప్రభావితం చేశాయి. ఈ మొత్తం పరిణామక్రమానికి నాయకత్వం వహించింది అగ్రకుల పాశ్చాత్య విద్యావంతులన శిష్టులు. వీరు తమ విశిష్ట స్నానాన్ని, ఆధిపత్యాన్ని వదులుకొని లేదా కొంత సడలించి ఈ విధమైన పని చేశారు. అది అనమగ్రంగానే మిగిలింది. సంఘర్షమైన ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థను రూపొందించక పోవడం వల్లనే అధిక సంఖ్యాకు లైన వెనుకబడిన తరగతు లకు చెందిన ప్రజలకు జనాభా దామాషా ప్రాతిపదికపై హక్కులు, అధికారాలు దక్కలేదు.

ఇప్పుకీ దితులకు, అదివాసి గిరిజనులకు తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో రాజ్యంగ బద్ధమైన ప్రత్యేకరాయటిలు ఆమాదించి, అమలు జరపడానికి అవసరమైన రక్షణ సూత్రాన్ని పొందుపరచేపరకు మాత్రమే అగ్రకుల నాయకత్వం అంగీకరించింది. కానీ అటువంటి రక్షణ మోజారిటీ కులాలైన వెనుకబడిన తరగతులకు లేకుండా నేరుగా కుయుక్కిగా వ్యవహరించి తమ చాటకు నీతిని ప్రదర్శించారు.

ರಾಜ್ಯಾಂಗ ರಕ್ಷಣೆಯ ತೇಕುಂದಾ ಪೋಯಾಯಿ

భారత రాజ్యంగం సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ రంగాలలో న్యాయాన్ని వాగ్దానం చేస్తూ రాజ్యంగ పీటికలో పొందుపరిచారు. రాజ్యంగ నిరూపణానికి ముందు ఈ దేశానికి ఎటువంటి రాజ్యంగాన్ని

పిల్లలకు ఎలాంటి ఆహారం ఇవ్వాలనే అంశంపై తల్లిదండ్రులు నేరుగా పైఫాబాద్ (పిలిఫోన్ భవన్ పక్కను) లోని ఎస్టీరంగా హోమ్స్‌ప్లాస్టిక్ కాలేజీలో ఉదయం 9.30 నుంచి సాయంత్రం 4.30 మధ్య జరిగే కౌన్సిలింగ్‌కు హోజరు కావచు.

నిర్మించాలి, ఎలాంటి స్వరూపముండాలి? ఎటువంటి లక్ష్మణాలు ఏ వర్గాలకు ఉండాలి, అనే విషయాన్ని ఆశ్చేర్చి రిజల్యూషన్ అనే పేరులో నెప్పొ 13-12-1949 వ తేదీన 8 లక్ష్మ్యాలను రాజ్యాంగ నిర్మాణ చట్ట సభలో ప్రవేశపెట్టారు. దాంట్లో వారు చెప్పిందిమిటంటే మైనార్టీలు, వెనుకబడిన తరగతులకు తగినంత రక్షణలను పొందుపరచాలి అనే ఉద్దేశంతో 5వ అంశాన్ని పేర్కొన్నారు. ఆ సందర్భంగా... వెనుకబడిన తరగతులు వెనుకబడి ఉన్నాయి. అగ్రకులాలు ఆధిపత్యం వహిస్తున్నాయి. ఈ వ్యవస్థ వేలాది సంవత్సరాలుగా కొనసాగుతుంది. కాబట్టి భవిష్యత్తులో సమ సమాజ స్థాపన అవసరమని, ఈ కుల సమాజంలో ఎవరైతే కుల సమాజంలో విద్య, ఉద్యోగ, ఆర్కి, సామాజిక, రాజకీయ రంగాల్లో వెనుకబడి పోయారో, ఉపాధి కోల్పోయారో వారికి రక్షణ కల్పిస్తామని పీటికలోను, తమ లక్ష్మ్యాల్లోను చెప్పినప్పటికీ, రాజ్యాంగ నిర్మాణం మాత్రం లక్ష్మ్యాలను నెరవేర్చి తీరుగా లేని కారణం చేత అగ్ర కులాలు తమ దోషింది ఆధిపత్యాన్ని నిరాటంకంగా కొనసాగించే విధంగా రాజ్యాంగ పాలన వ్యవస్థను రూపొందించారు. భారత రాజ్యాంగ నిర్మాణంలో పాలకులు 'బి.సి.' పదాన్ని కులాల రూపంలో స్వప్తంగా నిర్వచించకపోవడం, జాబితాకిరంచకపోవడం వల్ల వెనుకబడిన కులాలకు సరైన రాజ్యాంగ రక్షణ కలుగలేదు. అందువల్ల వారి అస్తిత్వం, ఉనికి సమగ్రంగా నిర్మాణం కాలేదు. దాని ఫలితంగా బీసీలు సమీకరణ శక్తిని పెంచుకోలేకపోతున్నారు. విడివడి, విగొట్టుబడి ఆగ్రకులాల రాజకీయ ప్రయోజనాలకు ముడి సరుకు అయిపోతున్నారు. దీనికి ప్రధాన కారణం దశితులకు లాగ బీసీలకు తగినంత రాజ్యాంగ రక్షణ లేకపోవడమే. వారి సామాజిక అభివృద్ధికి బలమైన చట్టం లేక వ్యక్తిగత అభివృద్ధినే కాంక్షిస్తూ సమీకరణ శక్తి కోల్పోయి అస్తిత్వ ఉద్యమాల్చి సమర్పంతగా నిర్మించుకునే సితిలో లేరు.

ಅಂತೆಕಾರ್ಕ ಕನೀಸನ್ ಉನ್ನ ರಕ್ಷಣ ಮೇರಕ್ಕೆನ್ನಾ ರಾಜ್ಯಾಂಗ ಅವಲು ಚೇಸ್ತುನ್ನಾನ್ನಾ ಅಂಟೂ ಅದ್ದಿ ಲೇದು. ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತ್ವಾನ್ವಯಿ ಪ್ರಾತಿಪದಿಂಚಾರು. ಆರ್ಥಿಕ ಸಮಾನತ್ವಂ ಅಂದರಿಂದಿ ಅನಿ ಚೆಪ್ಪಾರು. ಕಾನೀ 11 ವ ಸಂಪರ್ಕ ಪ್ರಣಾಶಿಕಲ್ಲೋ ಏ ಒಕ್ಕ ದಾಂಟ್ಲೋ ಕೂಡಾ ಬೀಸೀಲ ಅವಸರಾಲ ಗುರಿಂಬಿ ಕಾನಿ, ವಾರಿ ಸಮಸ್ಯೆಲನು ಶೀರ್ಜೆ ಕಾರ್ಯಾಕ್ರಮಾನಿ ಕಾನೀ, ಎಟ್ಲುಪಂಬಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಚರ್ಚು

రూ. 100 ఫీజు వస్తూలు చేసౌరు.

మరిన్ని వివరాలకు 040-2324 4058 నెంబర్కు ఫోన్
చేసి 215, 216 ఎవ్వుతేన్న నెంబర్లో అక్కుడున్న పోష్టుకాపోర
నిపుణులతో మాట్లాడవచ్చు. కాలేజీలో పోష్టుకాపోరం కొనుగోలు
చేసే అవకాశం కూడా ఉంది.

టీనుకోలేదు. ఈ నేవర్ధ్యం కారణంగానే బీసీలు ఆరు దశాబ్దాల కాలంగా, ఆర్థిక, రాజకీయ, విద్య, ఉద్యోగ రంగాలలో తమ దామాపొభాగస్థామ్యాన్ని పొందలేక, బలమైన శక్తిగా ఎదగలేకపోతున్నాయి. బీసీలకు సచ్చ ప్లాన్ ఎందుకు?

ఈ దేశంలో ఉత్కృతిని అందించిన వాటిలో కుమ్మరి, కుమ్మరి, కురుమ, గొల్ల, బోయ, మున్నారు కాపు, పద్మశాలి, రజక లాంటి అనేక కులాలున్నాయి. ఈరోజున 144 కులాలు బీసీ జాబితాలో ఉన్నాయి. అందులో (బిసి-ఎ-54, బిసి-బి-28, బిసి-సి-1, బిసి-డి-47, బిసి-ఇ-14) ఉన్నాయి. ఈ కులాలకు ఒక స్పెషణల్ ప్లాన్ అడుగుతున్నది ఎందుకంటే - జనాభాలో 60% పైగా ఉన్న బీసీలకు విద్యు, ఉద్యోగ, ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ రంగాల్లో జనాభా దామాషా ప్రకారం అందవలసిన అవకాశాలు అందడం లేదు. రకరకాలుగా బీసీలకు జరిగిన వివక్షను చూసే...

ప్రత్యుమ్మాయం లేక పెరుగుతున్న వలసలు

ఈ రోజు ప్రపంచీకరణ, ప్రయవేటీకరణ వలన సంపదాను నృష్టించే బీసీలు వృత్తులు కోల్పోయారు. నమస్త రంగాలలో వెనుకబడి పోయారు. వృత్తుల ఆధారంగా జీవనం సాగిస్తూ వృత్తులలోనే ఆర్థిక మూలాలు ఉన్న ప్రజల ఆర్థిక మూలాలు పూర్తిగా దెబ్బతినాయి. మరి ఈ వ్యవస్థకు ప్రత్యుమ్మాయ మార్గాలు చూపడంలో, చిత్రికిపోయిన కలవృత్తులను మార్కెట్ పోటీ తట్టుకునే విధంగా ప్రత్యేక ప్రాకేజీలు కాని, ప్రత్యేక ప్రణాళికలు కల్పించడంలో కేటాయించలేదు. తద్వారా గ్రామాలు ఖాళీ చేసి బీసీలు పట్టణాల బాట పడుతన్నారు. వలన కూలీలుగా ముంబై, దుబాయి, హైదరాబాద్ బాట పడ్డూ దుర్వార జీవితాలను కొనుకున్నారు. మొత్తం వలనసలన గమనిసే 80% బీసీలే.

ಅಭಿವ್ಯಾದಿ ಕೌರವದುಡಂ...

సహజంగా ఏ సామాజిక వర్గం కానీ ఏ కుటుంబం కాని, వ్యక్తిగాని అతని అభివృద్ధి అనేది ప్రథానంగా ఆర్థిక వనరులపై ఆధారపడి ఉంటుంది. విద్య, ఉద్యోగాలు, పాఠి, సామాజిక, రాజకీయ రంగాలలో బీసీసులు ఎదగక పోవడానికి కారణం ఆర్థికంగా బీసీసులకు సామర్థ్యం లేక పిల్లలను చదివించుకునే స్నేహమత లేక ఉద్యోగ రంగాలలో వీళ్ళు వచ్చే అవకాశం లేకుండా పోయింది. అదే విధంగా అభివృద్ధి చెందిన కులాలతో పోటీపడి రిజిస్టరీ రంగాల్లో తమ అవకాశాలు అందుకోవాలన్న ఆర్థిక అభివృద్ధి అవసరం కాబట్టి ఈ ఆర్థిక వనరులు అందక పోవడం వల్ల రాజ్యాధికార భాగస్వామ్యం దొరకడం లేదు. కాబట్టి ఆరు దూఢాబాలుగా బీసీ పూరాలు తెలేక అవకాశాలు కోల్పియినాయి.

అనేక రంగాలలో వెనుకబుట్ట ..

ఈ దేశంలో జరిగిన 13 సార్క్యూటిక ఎన్నికలలో బీసీలు 50% జనాభా ఉంటే 18% మాత్రమే రాజకీయ అవకాశాలు వచ్చాయి. అదేవిధంగా మంత్రి వర్ధంలో రాష్ట్రంలో 16%, కేంద్రంలో 17% మాత్రమే దక్కాయి. అదేవిధంగా కేంద్రంలో రాష్ట్రపతి, ప్రధాని లాంటి, రాష్ట్రంలో గవర్నర్, ముఖ్యమంత్రిలాంటి, న్యాయశాఖలో సుట్రీంకోర్డ్, హైకోర్డ్ న్యాయమార్గులుగా గాని ఇప్పటి వరకు బీసీలకు అవకాశం రాలేదు. అంటే ఈ దేశంలోని ఉన్నత రంగాలలో, నిర్జయాధికార స్థానంలో బీసీలు లేరు అని గమనించవచ్చు, అదే విధంగా గడిచిన ప్రభుత్వాల బడెట్ రాష్ట్రంలో 2.4%, కేంద్రంలో 0.6% మాత్రమే బీసీలకు

కేటాయించారు. ఉద్దేశ్యగ్రంగాలలో నివిల్నీ సరీస్సులలో గాని, ఇతర రంగాలలో కానీ ప్రాతినిధ్యం చాల తక్కువ. క్లెస్సు-1 సరీస్సులలో 6.5% కూడా బీసీలకు అవకాశం లేదు అనేది సుస్పష్టం. భారతదేశంలో మొత్తం గా ఉన్నట్టే ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కూడా బీసీల జనాభా 50% పైగా ఉంది. ఈ సంవత్సరం బడ్జెట్‌లో బీసీలకు రూ. 4027 కోట్లు అంటూ మొత్తం బడ్జెట్‌లో 2.4% మాత్రమే కేటాయించారు. గత 65 సంవత్సరాలుగా ఇలానే జరుగుతోంది. జనాభా దామూషా ప్రకారం బీసీలకు అందవలసిన ఏ అవకాశాలూ బీసీలకు అందడం లేదు.

ಅನ್ನಿ ಕಮಿಷನ್‌ಲು ನಿವೇದಿಕಲು ಬುಟ್ಟುದಾಖಲೆ...

రాజ్యంగ రక్షణ ఇవ్వాలని కాక కలేక్రమ కమిటీ, రిజర్వేషన్లు విషయంలో మండల్ కమిషన్ సిఫారస్‌లతో పాటు ప్రభుత్వాలు నియమించిన అనేక కమిషన్లు ఇచ్చిన నివేదికలను చెత్త బుట్టలో పడవేరారు.

ఆకలి చాపులలో ఆత్మహత్యలు ఎక్కువ బిసిలవే...

ದೇಶಂಲೋ ಜರುಗುತ್ತನ್ನು ರೆತ್ತಲು ಅತ್ಯಹಾತ್ಯಲು ಕಾವಚ್ಚಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಲು ಅತ್ಯಹಾತ್ಯಲು ಕಾವಚ್ಚಿ, ವೃತ್ತಿದಾರುಲ ಅತ್ಯಹಾತ್ಯಲು ಕಾವಚ್ಚಿ, ಉದ್ಯಮಂಲೋ ಬಿಲಿದಾನಾಲು ಕಾವಚ್ಚಿ... ವೇಟಿನಿ ತೀಸುಕುನಾ ಬೀಸಿಲೇ ಎಕ್ಕುವ.

ఈ విధంగా అన్ని విషయాలలో కూడా జనాభా దామాషా ప్రకారం బిసిలకు దక్కవలసిన అవకాశాలు, వనరులు దక్కలేదు. గతంలో ఎఫీఆర్ సిఎంగా ఉండగా 24% రిజర్వేషన్సును క్యాప్ తొలగించి 34% ఇస్టే 1994 నుండి 2006 వరకు లోకల్ బస్సులో 80% ఎన్ని, ఎన్టటి, బిసిలే ఎన్నికయ్యారు. కాని దీన్ని ఓర్కలేక రాజకీయ వెనుకబాటు తనం అనేవిపు రాజ్యాంగ ప్రకారం లేకపోయినా కోర్టు తీర్పుతో మళ్ళీ యథాస్థితికి తీసుకువచ్చారు. రాజ్యాంగం ప్రకారం బిసిలకు రిజర్వేషన్సు పెంచవద్దు అన్నప్పుడు దీనికి చట్టబడ్డత లేనప్పుడు 50% సీలింగ్ కు చట్టబడ్డత ఎక్కడుంది అని బీసివర్గాలు ప్రశ్నిస్తున్నాయి. బీసిలను రాజకీయంగా అణగదొక్కుతున్నారు. ఈ రోజున జిల్లా యూనిట్, రాష్ట్ర యూనిట్ అనే చర్చ జరుగుతుంది. ఇది బీసిలపై ఆధిపత్యం చెలాయించాలనే కుట్ట. రాష్ట్రం యూనిట్‌గా ఉండాలని బీసిలు వాది స్తున్నారు.

బీసీల పక్కన ఉన్న నేపసర్ బీసీ కమిషన్‌కు ఆర్డిక వసరులే లేవు. ఇది నేపసర్ ఎన్సి కమిషన్ నుంచి పైనాన్స్ తీసుకోవాల్సి వస్తుంది. అంతేకాక ఇంక విచిత్రమైన విషయం ఏమిటంచే 10 సంవత్సరాల క్రితం 93 కులాలు బీసీ కులాలుగా ఉంటే ఆప్పుడు 144 కులాలు చేశారు. మరి కులాలు పెరిగినప్పుడు జనాభా పెరగాలి కదా! జనాభా తగ్గిందని ఆ ప్రభుత్వాలు చెపుతున్నాయి. ఇది ఎంత విచిత్ర విషయమో గమనించాలి. ఇంత పోరాటం చేస్తున్నా ఇప్పటికీ కేంద్రంలో బీసీ మంత్రిత్వ శాఖ లేకపోవడం గమనించడినది. ఇప్పటికీ బీసీలలో ఉన్న సంచార జాతుల పరిస్థితి ఇంకా దర్శరంగా ఉంది. జనాభా దా మాపా పద్ధతిలో ఇప్పటి వరకు ఏ ఒక్క బీసీ కులానికి కూడా ఏ రంగంలో ప్రాతిణిధ్యం లభించలేదు కాబట్టి పరిస్థితి ఇలా ఉంది. బీసీలను ఓటు బ్యాంకుగా మాత్రమే చూడకుండా నబ్ఫిప్లాన్టో పాటు, జనాభా దా మాపా ప్రకారం రావలసిన అన్ని హక్కులు కల్పించాలి. ఇప్పటికే ఉద్యమాలు జరుగుతున్నాయి, ప్రత్యామ్మాయు శక్తిగా బీసీలు ఎదగాలి అని వక్తలు పేర్కొన్నారు. ఈ చర్చలో టీఆర్ఎస్ క్లోర్సన్ ఎం. వేదకుమార్, డి. వేలాద్రి, వీరపల్లి శ్రీనివాస్, లక్ష్మీనారాయణ, పల్లె రవికుమార్, పిటుల శ్రీలెంపు, ప్రోగ్సర్భాన్ పాలోనారు.

పెరుగుతున్న నగరం

తరుగుతున్న వారసత్వం

జతిహసాల్మో రామాయణం లాంటిది ప్రైదరాబాద్ చరిత్ర. ఎంత మంది ఎంత చెప్పినా కొత్త విషయాలు మరెన్నే ఉంటాయి. భాగ్యనగరానికి సంబంధించి అలాంటి విశేషాలను చెప్పే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు చరిత్ర పరిశోధకులు ఈమని తివనాగిరెడ్డి

[క] ల్యాండ రాజ్యాన్ని పరిపాలించిన ఐదో రాజైన మహామృద్ ఖులీ ఖుతుబ్బా, క్రీ.శ. 1591-92 లో ప్రైదరాబాదు నగరాన్ని నిర్మించిన సంగతి మనకు తెలిసిందే. ఇదే కాలంలో ఇంగ్లాండ్లో ఎలిజబెట్టీరాచీ, ఉత్తర భారత దేశంలో మొఘల్ చక్రవర్తి అక్బర్ లు రాజ్యం చేస్తున్నారు. అప్పటికే జనంతో కికిత్సిపోయిన గోల్యాండ కోటు, పరిసరాల్మో నీటి సరఫరా చాలక పోవటం, జననమ్మట్టం వల్ల శుచి, శుభ్రత లోపించడం మొదలైన కారణాల వల్ల కొత్తనగరాన్ని నిర్మించాల్సి వచ్చింది. నిజానికి నాలగో రాజైన ఇబ్రహింఖుతబ్బా, ఇప్పుడు తారామతి, [ప్రేమామతి మసీదుల మధ్య ఒక కొత్త నగరాన్ని నిర్మించాలనుకున్నాడు. రాభూరపులు, చిన్నపాటి కొండలు, గుట్టలులో ఉన్న ఆ ప్రదేశం అందుకు అనువ కాదనుకుని వదిలేశాడు. అయినా జనవాస విస్తరణను మూసీనది అప్పుకొంచూందని, దానిమీద 1578 లో ఒక వంతెనను నిర్మించాడు. అదే పురానాపూర్ల (పాత వంతెన). తాను నిర్మించాలనుకున్న నగరం రూపు దిద్దుకోకపోయినా, ఆ ప్రదేశం మాత్రం ఆయన ఆశలకు గుర్తుగా ఇబ్రహింఖార్ గా స్థిరపడిపోయింది.

పెద్దల హామీ మేరకు ఖులీఖుతబ్బా నిర్మించాలనుకున్న కొత్త నగరానికి ప్లాన్లను తయారు చేయాలని తన పేప్ప్యా(ప్రధాని) హాజరత్ మీర్ మోమిన్ కోరాడు. ప్రస్తుతమున్న ఫలకనుమా పాలెన్ కట్టిన కొండ (అప్పట్లో దాన్ని కోహటూర్ అనేవాళ్లు) మూసీ నదుల మధ్య ప్రాంతం అందుకు సరైన ప్రదేశమనుకున్నారు. దాదాపు 12 మైళ్లు విస్తీర్ణమున్న ఈ ప్రదేశంలో 7 గ్రామాలుండేవనీ, వాటిలో చిచలం (పాలిబండ ప్రాంతం) ముఖ్యమైన గ్రామమనీ, పైగా ఇక్కడినుంచి మసులీ పట్టాన్ని గోల్యాండ కోటుతో కలిపే రహాదారి వెళుతుండని, ఈ ప్రదేశాన్ని ఎన్నుకున్నాడు. ఇదే సందర్భంలో క్రీ.శ. 1590 లో చార్సీనార్కు కూడా పునాది రాయిని వేశాడు.

కొత్త నగర ప్రణాళికను సిద్ధం చేయటానికి మీర్ మోమిన్ ఇరాన్ నుంచి మీర్ అబూతాలిబ్, కమాలుద్దీన్ పీరాజీ ప్రైయార్లనే కట్టడ కళాకారుల్ని పిలిపించాడు. చార్సీనార్, ఇంకా రాజుప్రసాదానికి (దిల్తీ-ఇ-అలి) ప్లాన్లు తయారు చేసిన మీరేఅబుతాలిబ్కు నజీర్-డుల్-ముల్ అనే బిటుడు నిచ్చి సత్కరించాడు. కొత్త నగరంలోని ఖుదాద్ మహార్, కోహి-ఎ-తూర్, దాద్మహార్, నిర్మాణానికి ప్రైయార్లను చీఫ్ ఇంజనీరుగా నియమించారు. ఖులీ ఖుతబ్బా. రెండు ప్రధాన రోడ్ల కూడలిలో చార్సీనార్ నిర్మించాడు. అద్వాతంగా నిర్మించిన చార్సీనార్ వద్ద నిజాం రాజులందరూ పట్టాభిషుక్తులు కాగానే మొదట రాజ ప్రకటనలు చేసేవారు. 1911 లో ఏడో మరియు చివరి నిజామైన మీర్ ఉన్నాన్ ఆలీఖాన్ సింహసనమెక్కిపుప్పుడు మొదట రాజ ప్రకటన

చార్సీనార్ దగ్గర చేయటం గమనించాల్సిన విషయం.

కొత్త నగరం లోని నాలుగు ప్రధాన రహాదారులకు రెండు వైపులా 14000 వరకూ రెండతప్పుల దుకాణాలుండేవి. రెండు ప్రధాన రహాదార్ల కూడలినుంచి నగరం నాలుగు భాగాలుగా కనబడేది. వాయివ్యాస రాజుప్రాసాదాలు, తూర్పున ప్రధాన మంత్రి భవనం ఉండేవి. సామాన్య ప్రజాసీకానికి 10 చదరపు మైళ్ల విస్తీర్ణంలో గల 12 విభాగాల్లో నివాసాలు ఏర్పాటు చేయబడినాయి. ప్రతి విభాగం లోనూ మహాళ్లు, పొరశాలలు, అస్త్రపులు, హాటకూళ ఇళ్లు, మసీదులు, ఉడ్యానవనాలు ఏర్పాత్తినాయి. మహాళ్ల చుట్టూ కూరగాయల మార్కెట్లుండేది.

చార్సీనార్కు 250 అడుగుల దూరంలో 1. మచిలీ కమాన్, 2. సభార్ భానా-ఇ-పాహీ (కులీ కమాన్) లేక శంఖుప్రసాద్ కమాన్, 3. దోలత్ఖానా-ఇ-ఆలీ, షెహర్-ఇ-బతిల్ కి కమాన్ లేక షీర్గీల్ కి కమాన్, 4. మివె వలన్ కి కమాన్ (చార్సీనార్ కమాన్)లు ఉత్తర, తూర్పు, పడమర, దక్షిణ దిక్కులలో నిర్మింపబడినాయి. ఈ నాలుగు కమాన్ల మధ్య ఎనిమిది పలకల ఫౌంటోన్ గుల్ఫ్ హోస్ ఉంది. నాలుగు కమాన్లకు ఈశాస్యంగా మహామృద్ ఖులీ ఖుతబ్బా నిర్మించిన దారపిథా (సామాన్యల కోసం ఆసుపత్రి) యునానీ వైయ్యశాలగా కూడా ఉండేది. నగరం చుట్టూ 1500 ఉద్యానవనాలు, పంట, హూల తోటలు ఉండేవి. ఇప్పుడు మనం పిలుస్తున్న మొఘల్పురా చుట్టూ 1640 ప్రాంతానికి మరో బస్టీ తయారైంది. గోల్యాండ, చార్సీనార్ మధ్య కార్స్ ప్రాంతాలలో వర్షకులు, దారాలు, కళాకారులు నివసించేవారు. 1672 నాటికి భాగ్ నగరం దేశ, విదేశీ వ్యాపారులతో కళకళలాడి

వర్తక, వ్యాపారాలను సాగించింది.

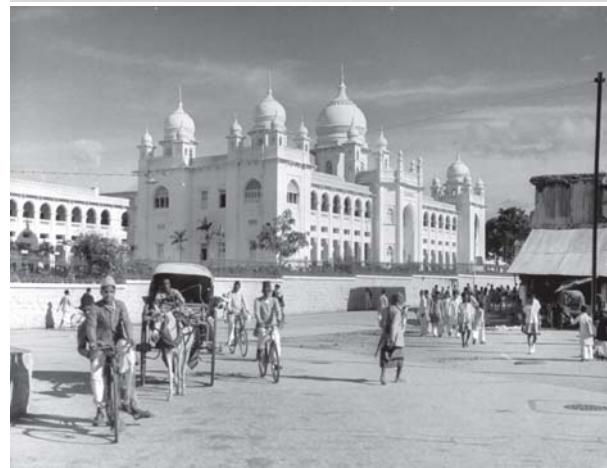
ఖుతుబ్‌పోహీలు చివరి రోజుల్లో షైరతాబాద్, నౌబత్‌పహాద్, బాగ్‌లింగంపల్లిల వద్ద మూడు నివాస ప్రాంతాలు పుట్టుకొచ్చాయి. ఇలా, 1590 నుంచి పెరుగుతూ వచ్చిన నగరం, మొఘల్ వశం కావటంతో, రాజధాని ఔరంగాబాద్‌కు మారటంతో పెరుగుదల కొంత కుటుపడింది. ఈ కాలంలో చాదర్‌ఫూట్ నుంచి డబీర్‌పురా వరకూ ఒక కోటగోడ తప్ప, ఎలాంటి కట్టడాలూ నిర్మించబడలేదు. 1724 లో నిజాముల్‌ముల్క్ మొదటి అసఫ్ జా దక్కన్‌కు రాజు కావటంతో మళ్ళీ కొత్త కొత్త కట్టడాలొచ్చాయి. ఖిల్వత్ మహార్, జితాబ్‌ని, దోలత్ భానా ఆలీ ఈ జాబితాలోవే. 1740 నాటికి చుట్టూ కోటగోడలతో గల పైఅదరాబాద్ నగరంలోకి ప్రవేశించడానికి పురానాపూర్, ఫిలీ, డబీర్‌పురా, మీర్జిపూర్, లాల్, ఫత్తె, చంపా, చాదర్‌ఫూట్, యాకుత్‌పేరా, గౌలీపురా, అలియాబాద్, దూడ్‌బోలిల వద్ద అదే పేర్లతో 12 దర్వాజాలుండేవి.

నాలుగో నిజాం కాలానికి పూర్ అష్టల్‌గంజ్, పూర్ ముసల్లం జంగ్ అనే మరో రెండు దర్వాజాలు నిర్మించబడినాయి. పెరిగిన రద్దీ మూలంగా ఒక డబీర్‌పురా, పురానాపూర్ దర్వాజాలు తప్ప మిగతా దర్వాజాలు కోటగోడలనూ కూలేయటాన ఘనమైన మన వారసత్వం వరస తప్పింది. కూల్వుక ముందు ఈ దర్వాజాలను రాత్రి 8.00 గంటలకు మూసి తెల్లవారుజాము 4.30 గంటలకు తెరిచేవారు. రాత్రి 8.00 గంటల తరువాత ఎవరైనా రావాలంటే ఖిల్వీలనే చిన్న గేట్ల ద్వారా రావాలిందే. 12 దర్వాజాల పక్కన 12 ఖిల్వీలుండేవి. వాటిని ఖిల్వీ బవమీర్, ఖిల్వీ మతా, బొడ్డ ఖిల్వీ ఖిల్వీ కలలా, ఖిల్వీ మసన్‌అలీ, చార్మమహార్ కీ ఖిల్వీ, ఖిల్వీ మీర్జిపూర్, ఖిల్వీ రంగ్ అలీ పా, ఖిల్వీ దార్-ఓ-షైఫ్ (రావ్‌రంబా) ఖిల్వీ గాజల్ (ధోబియాన్), ఖిల్వీ చంపా, కమారోంకి ఖిల్వీ అనిపిలిచేవారు. ఈ చిన్న గేట్లను కూడా కోటగోడలతో పాటి కూలేయడం నగర చరిత్రకు మాయని మచ్చ.

1748 లో మొదటి అసఫ్ జా మరటించటం, దక్కన్‌లో ఆంగ్లో-ఫ్రెంచ్ ఘర్జణలు నగర పెరుగుదలను అరికట్టాయి. 1763 లో అసఫ్‌జా నాలుగో కుమారుడైన నవాబ్ నిజాం అలీ ఖాన్ రాజికీయ స్థానికరణతో మళ్ళీ రాజధానిని ఔరంగాబాద్‌నుంచి పైఅదరాబాద్‌కు 7-6-1770 న మార్చటంతో మళ్ళీ నగరం కొత్త కళను సంతరించుకుంది.

ముఖ్యమైన అధికారులంతా ఔరంగాబాద్ నుంచి పైఅదరాబాద్ కు తిరిగిరావటంతో వారికోసం కొత్త కట్టడాలను నిర్మించాలి వచ్చింది. ఆ పరంపరలో కోట్ల ఆలాపా, జహన్‌దర్రీమహార్, కోట్ల అక్కరి జా, చాప్పి సెలేమాన్జా, బజార్ కేవం జా అనే భవంతులు నిర్మించబడినాయి. పీటితో పాటు చార్పినార్ పట్టిమ భాగంలో రోఫ్స్‌బంగ్ల, రోఫ్స్ మహార్, గుల్ఫ్ మహార్, పాదీభానా, ఖిల్వత్ ముబారుక్, భవనాలను, గోల్మాండ కోట దగ్గర దర్శా పూనేన్‌పా పలి లాంటి కట్టడాలొచ్చాయి. ఇదే కాలంలో కాలవాంన్క కూర్చుగా బేగం బజార్ వ్యాపార కేంద్రంగా మారింది. చార్ కమాన్ ప్రాంతంలో బాంకర్లకోసపీ 1770 లో రార్ మహార్ చార్మమాళ్ళు నిర్మించబడినాయి. అనాటి పాపుకార్ల (సహకార) లో ఆనందించి, మంజిసాయక్, హర్లార్ కంజీలు కూడా ఇళ్ళు నిర్మించుకున్నారు. ఈ ప్రాంతంలో వెండి, బంగారం, వ్యాపారం ముమ్పరంగా సాగేది.

నాలుగో నిజాం కాలానికి పూర్ అష్టల్‌గంజ్, పూర్ ముసల్లం జంగ్ అనే మరో రెండు దర్వాజాలు నిర్మించబడినాయి. పెరిగిన రద్దీ మూలంగా ఒక డబీర్‌పురా, పురానాపూర్ దర్వాజాలు తప్ప మిగతా దర్వాజాలు కోటగోడలనూ కూలేయటాన ఘనమైన మన వారసత్వం వరస తప్పింది. ఏటి పక్కన ఉండే చిన్న గేట్లను కూడా కోటగోడలతో పాటే కూలేయడం నగర చరిత్రకు మాయని మచ్చ.

తరువాత మాసీకి ఆవల రెసిడెన్సీ బిల్డింగ్ 1799లో ప్రారంభమై, 1806 లో పూర్తయింది. దాని చుట్టూ ఉద్యోగుల కోసం ఇళ్ళ, దుకాణాలు అట్టక కూడలిగా తయారైంది. కారవాన్ ప్రాంతంలో ఉండే షాపుకార్లు, రెసిడెన్సీ దగ్గరకు మార్కు. నిజాం ఉద్యోగులు చాలా మంది చాదర్‌ఫూట్ ప్రాంతానికి తరలివచ్చారు. యూరోపియన్లు కూడా ఇక్కడికి వాళ్ మకాం మార్చారు. చాదర్‌ఫూట్ చుట్టుపక్కల యూరోపియన్లు, ఆవాసాలు ఏర్పరచుకున్నారు. యూరోపియన్లు తైలిలో భవనాలు, క్రిస్తియన్ స్కూళ్ళు నిర్మించబడినాయి. గన్ఫోండ్ ప్రాంతంలో ఫ్రెంచి క్రీస్తియన్ కాల్నీ పుట్టుకొచ్చింది. చాదర్‌ఫూట్ చుట్టుపక్కల అనేక కట్టడాలు చోటు చేసుకోవటంతో ప్రజల అవసరాల కోసం (నవాబ్ సికిందర్ జా బహుదార్ (మూడో నిజాం) పాలిస్తున్నాడు) 1839 లో చాదర్‌ఫూట్ ల్యిడ్జి (టిలిపెంటా ల్యిడ్జి) నిర్మించబడింది. అప్పుడు రాజు చందూలార్ ప్రధాన మంత్రిగా ఉండేవాడు. ఇదే సమయంలో మార్ ఆలిం మార్కెట్‌తో పాటు బొంబాయి, మద్రాసు నగరాలను పైఅదరాబాద్ కలుపుతూ కొత్త రహదారులోచ్చాయి. చార్మినార్కు నైరుతిగా మీరాలం చెరువు, దానితో పాటు కొత్త ఈద్గిగా, చౌమహల్ల, మోతీ మహాళ్లు కూడా నిర్మించబడినాయి. 1857 లో పెరిగిన అవసరాల దృష్టిల్లో మూసీపై అష్టల్‌గంజ్ ల్యిడ్జి ప్రార్థన నిర్మించి దాన్ని నయాపూర్ అని పిలిచారు. అప్పుడు ఐదో నిజాం అయిన నవాబ్ అష్టల్-ఉద్-దోలా బహుదార్ రాజు. ఆయనకు మొదటి సాలార్జంగ్ ప్రధానిగా ఉండేవారు.

(రచయిత స్టేట్ ఆర్క్ గ్యాలరీ టైప్‌రెక్షర్)

(మిగతా వచ్చే సంచికలో.....)

బయ్యారం ఉక్కె గీరిజనుల హక్కుల వివరాలు

బయ్యారం ఉక్కె గీరిజనులకే తొలి హక్కుల అంటూ ఆ ప్రాంతంలోని గీరిజనుల దుష్టతిని వివరిస్తున్నారు
కాకతీయ యూనివర్సిటీ ప్రోఫెసర్ ఎ.సీ.తారాం నాయక్

భా రత్న దేశంలో 10.5%గా ఉన్న ఆదివాసి గీరిజనులు దేశ నలు మూలల్లో విస్తరించి ఉన్నారు. అంటూనెల్లా కోర్డ్స్ న్స్, కో-ఆపరేటివ్ ఫర్ ట్రైబుల్ ఇంధ్యాన్ అనుసారం మేరకు దేశాలలో వివిధ రకాలకు చెందిన అయిదువేల (5000) గీరిజన తెగలు ఉన్నాయని, వీటిలో 70 శాతం తెగలు ఆసియా ఖండంలో ఉన్నాయని తెలిపారు. ఐక్యరాజ్యసమితి దేశ మూలాలైన ఆదివాసుల పరిరక్షణ కౌరకు పని చేసున్న విభాగం, అమెరికా లోని జెనీవా పట్టణంలో 1982లో సమావేశమై ఆదివాసులు హక్కుల పరిరక్షణ, సంస్కృతి, సంప్రదాయాలను కాపాడుకు నిర్ణయం తీసుకుంది. డిసెంబర్, 23, 1994 న ఐక్యరాజ్యసమితి జనరల్ అనంటీ సమవేశంలో ఆగష్ట 9న అంతర్జాతీయ ఇండీషన్స్ ప్రపంచ దినో తృవాన్ని (International Day of World Indigenous People) నిర్వహించాలని అధికారికంగా ప్రకటించారు. దీని ముఖ్య ఉధేశం ప్రపంచంలోని ఆదివాసుల ఉద్దరణ, వారి హక్కుల పరిరక్షణతో పాటు, వారు సాధించిన ప్రగతికి ప్రాచుర్యం కల్పించడం. ప్రపంచ దేశాల అంతర్జాతీయ ఆర్థిక అభివృద్ధిలో తోడ్చుడానికి విభేషణాత్మకమైన సూచనలు, సమస్యల పరిష్కారానికి మార్గదర్శకాలను సూచిస్తూ ప్రపంచ దేశాలు వీటిని అమలుపర్చాలని కోరుతారు. మానవ హక్కుల కమీషన్ ఏప్రిల్ 200 సంవత్సరంలో అంతర్జాతీయ పర్యానెంట్ ఫోరం ఆన ఇండీషన్స్ ఇంధ్యాన్ (UNPFI) అనే సంస్థ ఉండాలని తీర్మానించగా దీనిని ఎకనామిక్స్ మరియు సోషల్ కౌన్సిల్ సమర్థించింది. International Labour Organization (ILO) 69వ ప్రతిపాదన అధివాసులకు స్వయం ప్రతిపత్తి కలిగించాలని, వారి ఆధీనంలో ఉన్న భూములు, అడవిపై వారికి సంహర్ష అధికారాలు ఉండాలని, సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలకు భంగం వాటిల్లకుండా, సామాజిక అన్యాయం చోటుచేసుకోకుండా ప్రభుత్వాలే బాధ్యత వహించాలని చెబుతోంది. ప్రపంచంలోని ఆదివాసుల సమస్యలన్నీ దాదాపుగా ఒకే రకంగా ఉన్నవి. వీటిని అధిగమించడానికి ప్రపంచ దేశాలు రక్షణ చట్టాలు తేవాలని తీర్మానించారు. ప్రపంచంలోని పేదవారిలో అతిభీదరికం గల గీరిజనుల భాషను గౌరవించి ప్రాధాన్యతను ఇవ్వాలని కోరారు.

గీరిజనుల అభివృద్ధికి ఐక్యరాజ్య సమితి పైన సూచించిన నిబంధనలు, రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వాలు గీరిజనుల హక్కులను పరిరక్షించడానికి జారీ చేసిన జిబలను అమలుపర్చకపోవడం దురదృష్టకరం. అదిలాబాద్ బాక్స్ ట్రైబులు, ఖమ్మం, వరంగల్ జిల్లాలలోని ఐయ్యారం గులు లీజుల విషయంలో పైనిబంధనలను ఉల్లంఘిస్తున్నారు.

ఉదా॥ నవ షైఫ్యాల్ రాష్ట్ర గవర్నర్ సూచించిన ఏజెన్సీ ప్రాంతాలను రాష్ట్రపతి షైఫ్యాల్ ఏరియాలుగా గుర్తించి వాటి పరిరక్ష కులుగా రాష్ట్ర గవర్నర్కి బాధ్యతలు ఇస్తారు. గీరిజనుల ఆధ్వర్యంలో ఉన్న ఇట్టి భూముల అమ్మకాలు, కొనుగోలు చేయకూడద. అటవీ హక్కుల చట్టం ప్రకారం వారి నివాసప్రాంతంలో ఉన్న అటవీ భూము

లలో ఎలాంటి క్యారీలు కానీ, గనులు కానీ చేపట్టరాదు. ఈ షైఫ్యాల్ ప్రాంత ఏరియాలలో ఏదైనా చేర్చులు మార్పులు జరగాలంటే 1996 షైఫ్యాల్ ఏరియా ప్రత్యేక చట్టం పేసా (పంచాయితీ ఎక్స్‌ప్రైస్‌స్ట్రీట్ షైఫ్యాల్ ఏరియా) ప్రకారం గ్రామపంచాయితీ తీర్మానం చేయాలి. నవ షైఫ్యాల్, నొవ్ క్లాష్ 1, 2, బి ప్రకారం రాష్ట్రపతికి మాత్రమే ఈ షైఫ్యాల్ గ్రామాల కనీస హద్దులను మార్చే హక్కు ఉంది. ఆదివాసుల హక్కులకు భంగం కలిగినవుడు 5 వ షైఫ్యాల్ తప నిబంధన ప్రకారం గవర్నర్ రాష్ట్రపతికి నివేదిక ఇవ్వాలి. ఈ నిబంధన అధిక గీరిజన జనాభా కలిగిన ప్రాంతంలో నిర్మించే పోలవరం ప్రాజెక్టు విషయంలో కానీ, వైజాగ్ స్టీల్ ఫైఫర్కి ఇచ్చిన బయ్యారం గులు విషయంలో కానీ పాటించలేదు. పోలవరం ప్రాజెక్టు వల్ల 274 షైఫ్యాల్ గ్రామాలు జలసమాధి కానున్నాయి. మూడు లక్షల మంది గీరిజన, గిరిజనేతులులతో పాటు ప్రకృతికి నిలయమైన పాపికొండలు, పుణ్యక్షేత్రమైన భద్రాచలం కనుమరుగ వుతాయి.

గీరిజనుల పరిరక్షణకు అనేక చట్టాలున్నప్పటికీ తెలంగాణ ప్రాంతంలోని వరంగల్, ఖమ్మం, అదిలాబాద్ జిల్లాలలో 80% గీరిజనులు నివసించే ప్రాంతాలలో అప్పటి దివంగత ముఖ్యమంత్రి వైయన్ రాజేశేఖరరెడ్డి హయంలో 1.42 లక్షల ఎకరాల ఖనిజం కలిగిన భూములను అల్లుడు అనీల్ కుమార్కి లీజుకి ఇచ్చారు. అదిలాబాద్లో బాక్స్ ట్రైబులకు అనుమతి ఇచ్చారు. ఉధ్యమ పాటీల పోరాటం ఫలితంగా ఇచ్చిన లీజు రద్దుయింది. ప్రస్తుత ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి బయ్యారంలో 2500 పొక్కార్లు, కరింగర్లో 3500 పొక్కార్ల భూములను వైజాగ్ స్టీల్ ఫైఫర్కి ధారాదత్తం చేశారు.

ప్రపంచ సహా జీవన సూప్రతం ప్రకారం ఎక్కుడి వసరులు అక్కడి వారికి చెందాలి. మిగిలిని వేరే వారికి ఉపయోగపూలి. ఈ సూత్రాన్ని పాటించలేదు. గీరిజన హక్కులను ఉల్లంఘిస్తు వారి భాగస్వామ్యంతో నడవవలసిన గులులను, ఖనిజాలను, బోగ్గులను ఇతర ప్రాంతాలకు తరలించడం వల్ల ఉపాధిలేక, వీరి జనాభా ప్రాతిపదిక రిజర్వేషన్లు అమలుకాక, సాగుభూములు లేక, మెట్ట భూములలో అప్పులు తెచ్చి బోర్లు వేయగా, నీళ్ళ పడక అప్పులు తీర్క అత్యహత్యలకు పాల్పడుతున్నారు. విధి లేక ప్రభుత్వ నివేదిత గుడుంబా (నాటు సారాయి) తయారీని కుచీర పరిశ్రమగా అలవర్పు కోవడం వలన, ఎక్స్‌ప్రైస్ అధికారులు ఇప్పటి వరకు అందించిన సమా చారం మేరకు వరంగల్, ఖమ్మం జిల్లాలలో 4.5 లక్షల గుడుంబా కేనులను ముఖ్యంగా గీరిజనులపై నమోదు చేయగా న్యాయస్థానాల చుట్టూ తిరుగుతూ జైల్ పాల్పడుతున్నారు. మా సర్పేలో ఇప్పటి వరకు 25 వేల మంది యువకులు బతకలేక గుడుంబాకు బానిసలై చనిపోగా, పలు గ్రామాలు మిగులుతున్నాయని వెల్లడైంది. తండూలు, గూడంలు, చెంచు పెంటల నుండి పట్టణాలకు వలనలు వచ్చి ఆటో డ్రైవర్, భవన

నిర్మాణ కూలీలుగా, రోజువారీ కూలీలుగా దుర్వారమైన జీవనాన్ని కొనసాగిస్తున్నారు. ఎలుకలు, పందులపై ప్రయోగం చేసే బెషధాలను (క్లిఫర్ ట్రియల్స్) అమాయుక గిరిజనులపై ప్రయోగస్తున్నారు. గిరిజన మహిళలు ఇతరులకు పిల్లలను కని ఇచ్చే అద్దె తల్లులు (సరోగేట్ మదర్స్)గా ఉపయోగపడుతున్నారు. కూటికొరక తమ కన్న పిల్లలనే అమ్ముకోవడమే కాకుండా మత మార్పిలిలకు పాల్పడుతున్నారు.

ఫిట్రివరి 2011, నాబార్డ్ (National Bank for Agricultural and Rural Development) వారు అందించిన సమాచారం ప్రకారం.

1. 55.9% గిరిజన నివాస గృహాలను మండలాలకు, డివిజన్ కేంద్రాలకు సరియైన సంఘనం చేసే మార్గాలు లేవు.
2. 65.8% గిరిజన తండ్రాలు, గుడాలకు వాటి గ్రామ పంచాయితికి 10 నుండి 25 కి.మీ దూరంలో ఉండడంతో పాటు సరియైన రహదారులు లేవు.
3. 12.7% తండ్రాలు, గుడాలు మంచినీటి సౌకర్యానికి దూరంగా ఉన్నాయి.

4. 22.1% గిరిజనులు భోర్డెడ్ బారిన పడగా, 11.5% మంది కలుపిత నీటిని వాడవలసి వస్తుంది.
5. 69% మంది 1 నుండి 7వ తరగతి చదివే విద్యార్థులు స్కూల్ విద్యను మానేస్తున్నారు
6. మైదాన ప్రాంతంలో 37% గిరిజన గ్రామాలకు మాత్రమే అంగన్ వాడీ కేంద్రాలు కలవు.

తెలంగాణ ప్రాంతంలోని ప్రజల స్థితిగతులను, ముఖ్యంగా ఖమ్మం, వరంగల్ జిల్లాలోని అధికారాతం కలిగిన గిరిజనులు కోరికలను మన్మించి, పంతాలు, పట్టింపులకు పోతుండా సహజ జీవన సూత్రం పాటించడమే కాకుండా పై సమస్యల పరిష్కారం కొరకు బయ్యారం ప్రాంతంలోని భనిజ సంపదకు అనగుణంగా పరిశ్రమలను నెలకొల్పి గిరిజనులు, గిరిజనతరుల మరణాలకు అడ్డకట్ట వేస్తారని, హానికరమైన గుడుంబాలాంటి కుటీర పరిశ్రమ నుంచి ఆర్థికంగా లాభానిచ్చే పరిశ్రమల పై మార్కున్ని చూపుతారని అశిష్టున్నాం.

(రఘుత గిరిజన ఐక్య వేదిక (వరంగల్) కార్యదర్శి)

జలవిద్యుత్ కేంద్రాల వల్ల కేదార్నాథ్ విపత్తు

ఉత్తరాఖండ్లో ఇటీవలి వరదలు మానవ తీవ్రిదాలకు ప్రత్యక్ష నిదర్శనంగా నిలిచాయి. మరీ ముఖ్యంగా ఇబ్బడిముబ్బడిగా నెలకొల్పిన జలవిద్యుత్ కేంద్రాల వల్ల ఈ ఉపద్రవం ఏర్పడిందని పర్యావరణవేత్తలు అంటున్నారు. అనాలోచిత చర్యలు, ప్రభుత్వ నిర్మాణం వల్ల ఇలాంటి ఉపద్రవం వచ్చిపడిందని అంటున్నారు. వారి వాదనలను పరిశీలిస్తే...

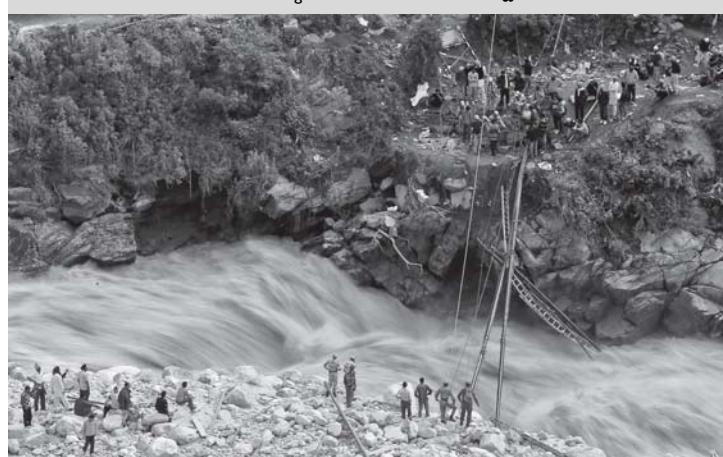
- అలకనంద, భగీరథి నదులపై జలవిద్యుత్ కేంద్రాలకు ప్రభుత్వం విచ్చాలవిడిగా అనుమతులు ఇచ్చింది. ఈ నదులపై 9 వేల మొగావాటు విద్యుత్ ఉత్పాదన కోసం 70 ప్రాజెక్టులను నిర్మిస్తున్నారు. ఈ ప్రాజెక్టుల కోసం పర్వతాల్లో సారంగాలు తవ్వారు. చెట్లను నరికేశారు. తవ్వగా వచ్చిన మట్టిని నదుల్లో పడేశారు. నదుల గట్టను బలోపేతం చేయలేదు. లోతు తక్కువై నదులు గట్టు దాటి ప్రవహిం చాయి.

- ఈ వరదలు ఇప్పుడు కొత్తగా వచ్చినవేమీ కాదు. 1997, 2010లోనూ ఈ విధమైన వరదలు వచ్చాయి. అప్పుడే కళ్ళు తెరచి ఉంటే బాగుండేది. ఇరవై ఏళ్ళుగా ఈ తరహ మార్పులు చోటు

చేసుకుంటూనే ఉన్నాయి.

- నదుల ప్రవాహ తీరుతెస్తుల్లో మానవ ప్రయత్నంతో మార్పులు తీసుకురావడం కూడా ఈ ఉత్పత్తానికి ఒక కారణంగా చెప్పవచ్చు. కాలువలు, రిజర్వాయర్ల నిర్మాణంతో ఇక్కడి నదుల ప్రవాహదిశలను మార్చేశారు.
- భాగోళికంగా చూస్తే హిమాలయాల పర్వతాల వయస్సు తక్కువ. ఫీర్పత్వం ఇంకా రాలేదు. పర్వతాల్లో ఏమాత్రం మార్పులు జరిగినా పరిణామాలు తీప్రంగా ఉంటాయి. ఇక్కడ చోటు చేసుకున్న ‘అభివృద్ధి’ పనులన్నీ ఈ ప్రాంతానికి వినాశకరంగా పరిణమించాయి.
- పర్వత ప్రాంతాల్లో బహుళ అంతస్తుల భవనాలు నిర్మించకూడదు. ఆ పిష్యాన్ని విస్తరించి పడి అంతస్తుల హోటళ్ళను కూడా ఇక్కడ కూగిపోయాయి.

- దక్షన్ న్యూస్

భారతదేశ చరిత్రలోనే మొదటి మహిళా నాయకురాలు

నావిత్రిబాయి ఘూలే

నాడు సావిత్రిబాయి ప్రారంభించిన మహిళా సాధికార ఉద్యమఫలాలే నేడు అనేకమంది అగ్రకుల మహిళలు అనుభవి స్తున్నారు. పురుషులతో ధీటుగా పదవుల్ని అధిరోహిస్తున్నారు అంటూ మహాత్ర మహిళా చరిత్రకు బాట వేసిన సావిత్రిబాయి ఘూలే గురించి వివరిస్తున్నారు సెంట్రల్ యూనివరిటీచే అధ్యాపకులు డాక్టర్ జి.వి. రత్నాకర్

మూ సవులందరూ సమానులే. ఈ విషయం ఎప్పటి వరకూ మనకు అర్థం కాదో అప్పటి వరకు సత్యం అర్థం కాదు. మనవులందరమూ సోదరులమే అన్న భావము నిర్మితం అయినప్పుడే మహాస్తుతమైన సత్యం అర్థం అవుతుంది. కానీ ఈ విషయాన్ని నిర్మక్యంచేస్తూ తమకు తాము గొప్పవాళ్ళుం అని భావించుకుంటూ మహార్, మాంగ లాంటి అంటునివాళ్ళను హీనంగా చూస్తున్నారు. అంటగిన వాళ్ళు, అంట రాని వాళ్ళు అనే బేధభావాన్ని ప్రదర్శించడం మూర్ఖత్వం. ఎక్కువ, తక్కువ కులాల స్ఫూర్షి మానవ కల్పితమే. స్నేహపరులైన కొండరు తమని తాము గొప్పగా అపాదించుకొని తమ వంశస్తుల ప్రయోజనాలకోసమే కులాల్చి స్ఫూర్షించారు. సాటి మానవుల్ని అంటరాని వారిగా భావించడం మానవత్వపు లక్షణం కాదు. మనవులందరూ ఈ కులభేదాల అమానవీ యతని తిరస్కరించాలి. అప్పుడే ప్రతి మనిషికి, సమూజానికి, దేశానికి మానవ సంస్కృతికి మేలు ఒనగూడుతుంది. - సావిత్రిబాయి ఘూలే

ఇలాంటి మహాస్తుతమైన భావాలతో కూడిన ఆలోచనలు కలిగిన సావిత్రిబాయి రచనలు, ప్రసంగాలు మానవజాతి చరిత్రలోనే ఎన్నటగి నవి. సావిత్రిబాయి ఘూలే అద్భుతమైన ప్రతిభాపాటవాలు కలిగిన రచ యాత్రి. అధ్యాపక వ్యత్రిలో తన వైపుణ్యాన్ని ప్రదర్శించడమే కాకుండా, రచనారంగంలో కూడా తనదైన ముద్రవేసిన మేధావి సావిత్రిబాయి.

నేటిపటక సావిత్రిబాయిని జ్యోతిభాపూలే భార్యగానే కీర్తించారు. జ్యోతిభాపూలే సావిత్రిబాయిని చదివించాడు. అధ్యాపకురాల్చి చేసుడు అనేదే నేటి చరిత్ర చెపుతుంది. కానీ సావిత్రిబాయి జాతిపిత జ్యోతిభాపూలే నడిపించిన విష్వవాత్సకమైన నేటి ఉద్యమాల్లో మహాస్తుతమైన పాత్రని నిర్వహించింది.

కసుకనే జ్యోతిభాపూలే ఒకచోట “నేను నా జీవితంలో ఏమైనా చెయ్యగలిగానంటే అదంతా నా భార్య సహకారంతోనే చేయగలిగాను. నా ఉద్యము జీవితంలో సావిత్రిబాయి పాత్రని మరుపలేను” అంటాడు. భారతదేశ చరిత్రలోనే మొదటి మహిళా ఉపాధ్యాయురాలు సావిత్రిబాయి. 19వ శతాబ్దిల్ల మేధావి మరియు ప్రతిభాపాటవాలు కలిగిన రచయాత్రి సావిత్రిబాయి. పండిత రమాబాయి అనే అగ్రకుల ట్రై కంటే రెండు దశాబ్దాల ముందే తన వైదుపోయాన్ని ప్రతిభాపాటవాల్చి సావిత్రిబాయి ప్రదర్శించింది. తన కుటుంబాన్ని, పిల్లల్ని కనాలనే కోరికని త్యజించి ప్రపంచమే ఇల్లగా చేసుకొని అనాధిత్వి, అక్రమ సంతానంగా పుట్టి రోఫపాలైన బిడ్డల్నే తన బిడ్డలుగా చేసుకుంది సావిత్రిబాయి.

భారతదేశ చరిత్రలోనే ఎన్నదగిన సామాజిక విషపుకారుడిగా కీర్తించబడ్డ జ్యోతిభాపూలేకి అన్న రకాలుగా తన అండండల్నిచ్చింది.

భర్తతోపాటు తాను కూడా అన్ని కష్టాల్చి అవమానాల్చి సహించింది. సావిత్రిబాయి ప్రపంచ చరిత్రలోనే భర్తతోపాటు ఉద్యమ జీవితంలో కలిగి నడిపిన ఆదర్శ సహచరిగా ఆమె నిలిచిపోయింది. గొప్ప వ్యక్తి భార్యగా సావిత్రిబాయి సభలు సమావేశాల్లో పాల్గొనలేదు. స్వర్నరీతిలో భర్త ఆలోచనల్లో సగపాలుగా ఆమె కలిసిపోయింది.

సావిత్రిబాయి 3 జనవరి 1831న మహారాష్ట్రలోని సత్తారాజుల్లా నాయగావ్ గ్రామంలో జన్మించింది. ఆమె తండ్రి భండోజీనేపే పాటిల్ 1840లో జ్యోతిభాపూలేతో ఆమె వివాహం జరిగింది. సగుణాబాయి క్లీరసాగర్ అనే ఆమతో కలిగి సావిత్రిబాయి భర్త ప్రోత్సాహంతో మిచెల్ అనే బ్రిటిష్ మిషనరీ పారశాలలో చదువుకుంది. విద్యార్థి దశలో సావిత్రిబాయి నీగ్రోల మానవహక్కుల పోరాటయోధుడు ధామన్ క్లార్క్స్పస్స్ ఉద్యమ చరిత్రని చదివింది. 1848 జనవరిలో భారతదేశ చరిత్రలో స్థాపించబడిన మొదటి మహిళా పారశాలకి అధ్యాపకురాలిగా తర్వాత ప్రధాన అధ్యాపకురాలిగా నియమించబడింది సావిత్రిబాయి. ఆ పారశాలలో బ్రాహ్మణ బాలికలు కూడా చదువుకునేవారు కానీ ఘూలే దంపతులు జరుపుతున్న ఈ మత వ్యతిరేక, మనుస్కృతికి వ్యతిరేకమైన చర్యలకి కోపించి దారిలో అగ్రకులస్తులు ఆమెపై పేడ, రాళ్ళ విసిరేవారు. ఆప్పుడు ఆమె -

“నా సోదరులారా, నన్న ప్రోత్సహించేందుకు మీరు నాపై వేస్తున్న ఈ రాళ్ళే నాకు పూలహాలుగా మారుతున్నాయి. మీ ఈ చర్యలద్వారా నాకు స్వర్న జీవనపారం లభిస్తుంది. నేను నిరంతరం నా సోదరీమణిలకి

మరింతగా సేవచేస్తాను. భగవంతుడు మిమ్మల్ని మీ చర్యల్ని ఆశీర్వదించును గాక” అనేది.

సావిత్రీబాయి “కావ్యఫూల్” అనే కవితా సంపుటిని 1954లో ప్రచురించింది. శూద్రుల, అతిశూద్రుల (అంటరానివారు) ప్రగతికోసం, ఉద్దరణ కోసం పాటుపడిన ఆమె తపన ఆ కవితల్లో వ్యక్తమవుతుంది. శూద్రుల దుఃఖం అనే కవితలో “రెండు వేల ఏక్కు శూద్రుల దుఃఖం ఇది. భగవంతుని సేవ, భూదేవతల సేవ అనే (బ్రాహ్మణులు) పద్మవ్యాహంలో ఏక్కు చిక్కుకున్నారు. ఏక్కు అవస్థని చూసి నా మనసు దహించిపోతుంది. శూద్రుల దుఃఖ నివారిణి విధ్వమాత్రమే. విద్యుతో మానవత్వం వికలిస్తుంది. పతువ్వున నజీస్తుంది”అంటుంది సావిత్రీబాయి.

సావిత్రీబాయి ఉత్తమమైన అధ్యాపకురాలు మాత్రమే కాదు నిస్సార్థ మైన సంఘనేవకురాలు కూడా. శూద్రుల, అతిశూద్రుల, మహిళల నాయకురాలు కూడా. భర్త స్నాపించిన సత్యశేధక సమాజాన్ని భర్త మరణానంతరం ఆమె నదిపించింది. ఘూలేతోపాటు పనిచేసిన ఎంతోమంది సంఘు సేవకుల భార్యల్లో ఎవరూకూడా సావిత్రీబాయి లాగా ఉద్యమబాటులో నడవలేదు.

శూద్రుల్లో పుట్టిన చదువులేని సావిత్రీబాయి చదువుకొని అధ్యాపకురాలిగా మారి ఇంగ్లీషుభాష నేర్చుకోవడం అనేది నాటి కాలంలో కలలో కూడా ఉపాంచలేదు.

ఒకచోట సావిత్రీబాయి “2 వేల ఏక్కుగా అగ్రకులస్తుల మనుకునే వాళ్ళు శూద్రుల్ని, అతిశూద్రుల్ని జ్ఞానానికి, సంపదకి దూరం చేసారు. ఈ కారణంగానే విదేశస్తులు మనదేశాన్ని ఆక్రమించి అగ్రకులస్తుల్ని ఓడించారు. మనం కేవలం చూస్తూ ఉండటమే కాదు విదేశీయులకి సహాయం అందించాము. ఇదే సరైన చరిత్ర. దీనికి అగ్రకులస్తులే కారకులు. పిడికెడంతమంది బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియులు, వైశ్యులు చాలా అహంకారంతో విదేశస్తులతో యుద్ధం చేశారు. కనీసం మనల్ని మాట మాత్రంగా కూడా అడగలేదు. జ్ఞానం, సంపదతో వాళ్ళు ఉన్నాదుల యూర్యా. వాళ్ళే మనకు శత్రువులయూర్యా. అజ్ఞానం, బలహీనత, నిస్స హోయత మోసాల పద్మవ్యాహంలో చిక్కుకున్న శూద్రులు, అంటరాని వారిలో విద్యుతోనే చైతన్యం వస్తుంది. కనుకనే చదువుకోడానికి ఊగిన లాట ఇప్పుడు వధు. లేదంటే మన తరతరాలు ఈ దుర్భసనే అనుభవించాల్సి వస్తుంది” అంటుంది.

కవిత్వ రచనలో, ప్రసంగాల్లో విషాదాత్మకమైన ఆలోచనల్లో, ఆచరణలో సావిత్రీబాయి భర్తకి ఏమాత్రం తీసిపోదు. ఆధునిక భారత సామాజిక విషప చరిత్రలో సావిత్రీబాయికి స్వతంత్రమైన వెలకట్టలేని స్థానం ఉంది. ఆమె మొదటి మహిళా ఉపాధ్యాయురాలిగానే కాక సామాజిక జీవితాన్నే కుటుంబ జీవితంగా మార్చుకున్న విషపకారిణి ఆమె. ఆమె భర్తతోపాటు స్త్రీ విముక్తికి విద్యాద్యార్థాలు తెలిచి భారత మహిళా విముక్తి ఉద్యమానికి శీకారం చుట్టింది. నాడు సావిత్రీబాయి ప్రారంభించిన మహిళా సాధికార ఉద్యమఫలాలే నేడు అనేకమంది అగ్రకుల మహిళలు అనుభవిస్తాన్నారు. పురుషులతో థీటుగా పదవుల్ని అధిరోహిస్తాన్నారు. కానీ వాళ్ళు సావిత్రీబాయి కృషికి మరిపిపోకూడదు. ఈ మహిళలు బ్రాహ్మణ స్త్రీలైనా, లేక ఇతర అగ్రకుల స్త్రీలైనా వాళ్ళు నేటి ప్రగతికి తఱుకుబెటుకుల జీవితానికి పునాదివేసింది ఒక శూద్ర స్త్రీ అని వాళ్ళు తెలుసుకోగలగాలి.

సావిత్రీబాయి అంటరానితనానికి వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించింది. శూద్రుల, అంటరానివారి మధ్య ఉన్న విభేదాల మూలంగా బ్రాహ్మణ వాడం బలపడుతుంది అని తన రచనలద్వారా అనాడే సావిత్రీబాయి తెలియపరిచింది. నాటి సావిత్రీబాయి ఆలోచనలు నేటి వర్తమాన సామాజిక జీవమపు దుస్థితికి అద్దంపడుతున్నాయి. అగ్రకులస్తుల దృష్టిలో శూద్రులు కూడా అంటరానివారేనని ఆమె అనాడే తెలియపరిచి దశిత ఆదివాసీ, వెనుకబడిన కులాల ఐక్యత కోసం సావిత్రీబాయి పరితపించింది.

సావిత్రీబాయి అనాధులు బ్రాహ్మణ వితంతుపు కొడుకుని ఆక్కన చేర్చుకుని యశ్వంత్ అనే పేరుపెట్టి బిడ్డగా పెంచి డాక్కరుని చేసింది. కలరావచ్చి రోడ్డుపై పడ్డ ఒక మహార్ పిల్లలవాన్ని ఎవరూ పట్టించుకోని దశలో తానే ఆ పిల్లలవాన్ని భుజాన వేసుకొని యశ్వంత్ సడివే ఆసుపత్రికి తీసుకుపెళ్ళింది. ఆ కారణంతో సావిత్రీబాయికి కూడా కలరావచ్చి ఆమె 10 మార్చి 1897న అదే మహార్ బస్టీలో మరణించింది.

శూద్రుల, అంటరానివారి విద్యుతోసం పరితపించిన సావిత్రీబాయి ఒక కవితలో -

మనకి ఒకే ఒక్క శత్రువు ఉన్నాడు

ఆ శత్రువుని మనం ఐక్యతతో తుదముట్టిద్దాం

అంతకుమించి మనకి శత్రువులెవరూ లేరు

ఆ దుర్మార్గ శత్రువు పేరు చెప్పాను

అందరూ సరిగా వినంది

ఆ శత్రువే అజ్ఞానం” అంటుంది.

మరోచోట ఆమె -

లెండి సోదరులారా నిదులేవండి

అంటరాని సోదరులారా వైతస్యంతో నినదించండి

శతాబ్దాల బానిసత్వంపై సమరశంభం ఊదండి

సోదరులారా విద్యుతోసం ఉద్యమించండి” అంటుంది.

భర్త మరణానంతరం సావిత్రీబాయి 1891 నుండి 1897 వరకు సత్యశోధక సమాజాన్ని నడిపించింది. 1893లో పుష్ట దగ్గరి సాసెన్వదీలో ఆమె అధ్యక్షతన సత్యశోధక సమాజక వార్లిక సమావేశం జరిగింది. 1919 శతాబ్దపు మొదటి ముస్లిమ మహిళా అధ్యాపకురాలు పాతిమాఫేక్ కూడా సావిత్రీబాయితో కలిసి ఘూలే స్థాపించిన పారశాలలో పనిచేసింది.

భారతదేశ మహిళల్లోనే మొదటగా విద్య నేర్చుకున్న స్త్రీ సావిత్రీబాయి. మొదటి మహిళా ఉపాధ్యాయులాలు. అన్ని కులాల స్త్రీలకి మొదటి నాయకురాలు. జూతిపిత మహేత్తా జ్యోతిభా ఘూలే ఆశ్యాలపట్ల అంచలమైన విక్ష్యాసం అమెకు ఉంది. అంటరానితనానికి వ్యతిరేకంగా దేశ చరిత్రలోనే ఉద్యమించిన మహిళా నాయకురాలు సావిత్రీబాయి. దశిత, ఆదివాసీ, వెనుకబడిన, మైనారిటీ కులాల స్త్రీల ఐక్యతకోసం ఆమె పాటుపడింది. ఆమె దూరధృష్టి, మంచి ఆచరణ, విద్యపట్ల ప్రేమ, ధృడ సంకల్పం మహోన్నతమైనవి.

ఆమె జీవితాంతం పీడిత, కైతు, పేద, కూలీ ప్రజల ప్రగతికోసం పాటుపడింది. భారతదేశ చరిత్రలోనే గుర్తించుకోదగిన మొదటి మహిళా నాయకురాలు సావిత్రీబాయి. ఆమె సదా స్వరణీయులాలు.

ప్రభుత్వానికి వట్టని కొలు రైతుల ఆత్మహత్యలు

[N] పంచీకరణ విధానాలు, కార్బోరేట్ వ్యవసాయాకరణలో అను దాతల పరిస్థితి మరింత రయినీయంగా మారింది. ఒకప్పుడు పదిమందికి అను పెట్టిన రైతను నేడు మెతుకు దొరకడమే గగనమయింది. భూములను కోలోయిన రైతు నేడు కూలీగా మారాడు. వర్షాభావ పరిస్థితి, కరువు, కటిక దారిద్ర్యం, సేద్యానికి నీట్లు లేకపోవడం, మరోషైవు కరంటు కోతలు. వేసిన పంటలు నేతికి రాక, పెట్టిన పెట్టుబడులు రాక రైతుకు చివరకు మిగిలేది ఉరితాడు. ఆకలి చావులు తప్పడం లేదు. మట్టిని నమ్ముకున్న అన్నదాత చివరకు ఆ మట్టిలోనే కలసి పోతున్నాడు.

భారతదేశంలో ఏ రాష్ట్రంలో చూసినా అన్నదాతల ఆత్మహత్యలే. ఇప్పటి వరకు 3.25 లక్షల మంది రైతులు ఆత్మహత్యలు, ఆకలి చావులకు గురికాగా మన రాష్ట్రంలో ఇప్పటి వరకు 35,000 మంది చెనిపోయారు. గడిచిన ఐదు నెలల వ్యధిలోనే కొలు రైతులు 250 మంది అత్మహత్యలకు పాల్గొనారు. కొలు రైతులంటేనే భూమిలేని రైతులు. తమ జీవితాలు ఏదో ఒక విధంగా బాగుపడుతాయని గంపెడు అశతో భూమిని కొలుకు తీసుకుని చివరకు ఆ భూమిలోనే ప్రాణాలను వదులుతున్నారు.

వ్యవసాయం కార్బోరేట్ షైపు పరుగెత్తడంతో ఎరువులు, విత్తనాలు ధరలు విపరీతంగా పెంచేశారు. కొలు రైతులకు సేద్యానికి పెట్టిన ఇర్పులు తిరిగి రాకుండా మరింత అప్పులు ఊచిలో కూరకపోయి చేసిన అప్పులు తీర్పలేక ఆత్మహత్యలే చివరకు దిక్కువుతున్నాయి. ఏ రైతు కుటుంబాలను పలకరించినా ఒకటే గాఢ వినిపిస్తోంది. ధర తినేస్తోంది. పెట్టుబడులు ఎక్కువైనాయి. కొలు రైతులు బ్యాంకు రుణాలు తీర్చడం లేదు. చెప్పులు అరిగేలా బ్యాంకుల చుట్టూ తిరిగినా బ్యాంకు అధికారులు కనికరించడంలేదు.

గత ఐచ్ఛగా ప్రకృతి వైపుర్తి పరుగెత్తడంతో కొలుకోలేని విధంగా దెబ్బతీశాయి. పత్రి, వరి, మొక్క కూరగాయ పంటలు పొద్దుతిరుగుడు పంటలు సాగుచేసే కొలు రైతులు ఎకరాకు రూ. 15 వేల నుంచి రూ. 20 వేల వరకు భూమి యజమానికి కొలు చెలిస్తున్నారు. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా 80 వేల మంది కొలు రైతులున్నారు. వ్యవసాయంలో అప్పులపోలై ఆత్మహత్యలకు పాల్గొని రైతుల కుటుంబాలకు 2007లో ప్రభుత్వం ఓ జీవోను అమలు చేసింది.

ఈ జీవో ప్రకారం ఆటచీపో, డిఎస్సీ తడితరులతో కమిటీ ఏర్పాటు చేసి రైతు ఆత్మహత్య చేసుకున్నట్టయితే ఆ కుటుంబానికి లక్ష రూపాయలు బ్యాంకులో డిపాజిట్ చేయడంతో పాటు రుణాలు ఇచ్చిన వారితో మాట్లాడి వారికి రూ. 50 వేల చెల్లించాలి. ఇది ఎక్కుడ కూడా అమలు జరగడం లేదు. రైతులు నిజంగా ఆత్మహత్యలు చేసుకున్న వ్యవసాయానికి సంబంధం లేదంటూ తిరస్కరిస్తున్నారు.

రాను రాను రైతు అనేవాడు కనుమర్చుపోతున్నాడు. వ్యవసాయం

చేయడానికి మందుకు రావడం లేదు. రానున్న మరో పడేళ్లలో వ్యవసాయం ఉంటుందా? ఉండడా? అనేది ప్రశ్నార్థకంగా మారింది. కొలు రైతులు ఎక్కువగా ఉన్న మెదక్, కరీంనగర్, మహబూబ్ నగర్, నల్గొండ, రంగారెడ్డి జిల్లాలలో పాటు కోస్తోంద్ర, రాయలసిమ ప్రాంతాల్లోనూ ఏరీ ఆత్మహత్యలు అధికమైపోతున్నాయి.

రైతు ప్రభుత్వం అని చెప్పుకునే ప్రభుత్వాలు వ్యవసాయం ఔచిస్తు చూపు చూస్తున్నాయి. ఆత్మహత్యలు చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలను ఆదుకోవడంలో పూర్తిగా విఫలమైనారు. దేశానికి వెన్నెముక అయిన రైతును ఆదుకోవడంలో ప్రభుత్వాలు చిత్తశుద్ధితో వ్యవహారించాలిన బాధ్యత ఉంది. రైతుల పట్ల అలసప్తం వహిస్తే ప్రభుత్వాలు కూలిపోక తప్పదు. కొలు రైతులు పుస్తేలు, మట్టెలు ఏమి ఉంటే అది అమ్మి వ్యవసాయం చేసినా ఏమి మిగిలడం లేదు.

రైతు రాష్ట్ర బడ్జెట్లో రూ. 5,500 కోట్ల నిధులు వెచ్చించామని, నాలుగు శాతానికి మాత్రమే వడ్డీలు ఇస్తున్నామని, ఈ వడ్డీ కూడా కట్టువడ్డని, ప్రభుత్వమే చూసుకుంటుందని ప్రభుత్వం చెప్పినప్పటికీ అది ఆచరణలో కానురావడం లేదు. 95లక్షల మంది రైతులకు రూ. లక్షలోపు రుణాలిచ్చామని ఊదర గొడుతున్నారు. రైతు ప్రభుత్వంగా చెప్పుకుంటున్న పాలకులు ఏలుతున్న అన్నపూర్ణ దేశంలో కొలు రైతుల, అన్నదాతల ఆకలి చావులు, ఆత్మహత్యల పరంపర కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి.

రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2011లో కొలు రైతులకు రుణాలు ఇచ్చేందుకు ప్రత్యేక చట్టాన్ని రూపొం దించినప్పటికీ బ్యాంకులు మాత్రం రుణాలు ఇచ్చేందుకు ముందుకు రావడం లేదు. కొలు రైతులకు, భూయాజమానులకు కొలు చట్టంపై అవగాహన కల్పించాలి. కొలు రైతులకు బడ్జెట్లో రూ. పదివేల కోట్లు కేటాయించి ఆదుకోవాలిన బాధ్యత ప్రభుత్వంపై ఉంది. దా॥ స్వామించాధన్ కమిషన్ సిఫార్సులను ప్రభుత్వాలు అమలు చేసినట్టయితే రైతుల కపోలు కొంత మేర తొలిపోతాయి. కంపెనీ సేద్యం వస్తే రైతు తన భూమిపై హక్కు కోలోవడమే కాకుండా తన భూమిలో తనే కూలివాడిగా పని చేయక తప్పదు.

దేశంలో వ్యవసాయం తీవ్ర సంచోభాన్ని ఎదురోంటుంది. వ్యవసాయ పరంగా ఆదాయం తగ్గడంతో దేశ ఆర్ట్రిక వ్యవస్థాపై ప్రభావం చూపడంతో ఆహార భద్రత సమస్యలు తలెత్తుతున్నాయి. ఖర్చులకు భయపడ వ్యవసాయానికి దూరంగాఉంటూ దూర ప్రాంతాలకు వలసలు పోతున్నారు. రియల్ ఎస్టేట్ మాయలో పచ్చని పాలాలు బీడులుగా మారుతున్నాయి.

రైతు నినాదంతో గలిచిన పాలకులు రైతు వ్యతిరేకంగా మారి అన్నదాతల నడ్డి విరుస్తున్నారు. ప్రయావేటు పరిశ్రమలు, ప్రత్యేక ఆర్ట్రిక మండలు భూసేకరణ కరువు కోరలకు చిక్కుకున్న అన్నదాతలు వ్యవసాయానికి దూరమై ఆత్మహత్యలు పెరుగుతున్నాయి. - మానేరు

కార్బోరేట్ కాలేజీల్లో ఫీజుల భారతం

కార్బోరేట్ కాలేజీలు యాజమాన్యాలకు కావుధేసువులయ్యాయి. వాటిల్లో ఫీజులు అందుబాటులో లేకుండా పోతున్నాయి. ఫీజుల నియంత్రణపై ప్రభుత్వం చేతుత్తేసింది. ఈ దుస్థితిని వివరిస్తున్నారు సేనియర్ ఎలక్ట్రానిక్ మేడియా జర్నలిస్టు దామరపల్లి నర్సింహరావు

[K] రోరేట్ కాలేజీల్లో ఫీజులు అడ్డుఅదువు లేకుండా విషుల విడిగా అక్రమంగా వసూలు చేస్తున్నాయి. విద్య నేడు వ్యాపారంగా పరుగిడుతోంది. దీంతో పేద, బడుగు, బలహీన వర్గాల విద్యార్థులకు చదువు అందని వరంగా తయారైంది. రాష్ట్రంలో ప్రధాన కార్బోరేట్ కళాశాలలు ఏటా ఎడాపెడా ఫీజులు పెంచుతూ తల్లిదండ్రులపై మోయలేని భారాన్ని మోపుతున్నాయి.

చట్టవిరుద్ధంగా వందల సంఖ్యలో విద్య సంస్థలు పుట్ట గొడుగుల్లా వెలుస్తున్నాయి. ప్రభుత్వ అనుమతి లేకుండా వెలుస్తున్న కాలేజీ బ్రాంచీలపై చర్యలు తీసుకున్న దాఖలాలు లేవు. కార్బోరేట్ విద్య సంస్థల యాజమాన్యాలు, విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులను ఆకర్షించేందుకు ప్లేక్సీలు, వాల్రోటీంగ్, మైకుల డ్వోరా ప్రచారం నిర్వహించుకుంటూ మాయ చేస్తున్నాయి. ఫీజులు, డసేపస్సు, పుస్కాలు, దుస్తులు, టుప్పస్సు విధి రకాల పేరట ఫీజులను దండుకుంటున్నాయి. కొన్ని కొన్ని కార్బోరేట్ విద్యాసంస్థల్లో ఏసీల పేరట ఫీజులు వసూలు చేయడం అనవాయితీగా మారింది. విద్యార్థులు ఫీజుల మోతలతో అనేక ఇబ్బందులు ఎరుర్చంటున్నాయి.

కొంతమంది అధికారులు నెల నెలా విద్యాసంస్థల యాజమాన్యాల నుంచి మామూళ్లు దండుకుంటున్నారన్న ఆరోపణలున్నాయి. కార్బోరేట్ విద్య సంస్థల్లో మంచి విద్యాప్రమాణాలు అందిస్తున్నాయనే శ్రీమలతో పేద, బడుగు, బలహీన వర్గాల ప్రజలు తమ పిల్లలను కార్బోరేట్ విద్య సంస్థల్లో చేర్చడానికి పోటీపడుతున్నాయి. దీంతో ప్రభుత్వ విద్య సంస్థలు కునారిల్లతున్నాయి. రానున్న రోజులలో ప్రయివేచీకరణను అరికట్టుకపోతే పీడిత, లాడిత విద్యార్థులకు చదువు దూరమపడుతంది. ఆర్థిక అసమానతలు మరింత పెరగున్నాయి.

విద్యారంగం నేడు అంగడి సరుకుగా మారింది. విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలకు బంగారు భవిష్యత్తునివ్వాలని తపసతో కోటి ఆశలతో ఆప్యులు చేసి స్థిరాస్థలను తెగసమిపు పరువు ప్రతిష్టల కోసం తమ పిల్లలను కార్బోరేట్ సంస్థల్లో చదివిస్తున్నాయి. మరి కొంతమంది బంధువులతో పోల్చుకుని గొప్పులు కోసం తమ పిల్లలను కార్బోరేట్ విద్యాసంస్థల్లో చదివిస్తున్నాయి. ప్రయివేట్ విద్యాసంస్థల్లో నాణ్యమయిన విద్యను అందిస్తున్నాయని అంటే అదీ లేదు. బట్టీ చదువు లతో విద్యార్థుల్లో యాంత్రికీకరణ జరుగుతంది. ఇది మానవ వనరుల అభివృద్ధికి విద్యావికాసానికి గొడ్డలిపెట్టు. విద్యార్థులు మానసికంగా, శారీరకంగా కృంగిపోతున్నాయి.

మానసికంగా, శారీరకంగా చదువుల భారాలు పెరుగుతున్నాయి. మరోవైపు చదువు చారెడు బలపలుదోనెడుగా తలకుమించి పుస్తకాల భారాలు వేయడంతో విద్యార్థులు ఆందోళనకు గురవుతున్నాయి. కార్బోరేట్ కాలేజీల్లో ఫీజులు వివరాలు పరిశీలిస్తే... దేస్ స్కూలర్సుకు ఒక సంవత్సరానికి రూ.30 వేల నుంచి రూ.72 వేల పరకూ వసూలు చేస్తున్నాయి. రెసిడెన్షియర్ విద్యార్థులకు ఒకే ఒక్కరికి రూ.65 వేల నుండి రూ.3 లక్షల దాకా వసూలు చేస్తున్నాయి.

ప్రభుత్వ నియంత్రణ లేకుండా పోవడంతో ఇష్టాన్సుసారంగా పెంచుకుంటూపోతున్న విద్యావ్యాపారం మూడు పువ్వులు ఆరు కాయలుగా వర్షిల్లతోంది. ఫీజులను కార్బోరేట్ విద్యాసంస్థల యాజమాన్యాలు సిండికేటియి ఇష్టాన్సుసారంగా పెంచుతున్నాయని నిలదీస్తే అధ్యాపకుల వేతనాలు, భవనాల నెలకిరాయిలు, కరంటు బిల్లులు పెరిగాయి కాబట్టి విధిలేని పరిస్థితిలో పెంచాల్సిపస్తుందని విద్య సంస్థల యాజమాన్యాలు దౌంక తిరుగుడు సమాధానం చెబుతున్నాయి. అయి సంస్థలు విద్యార్థుల తల్లిదండ్రుల నుంచి దీచుకుంటుంటే ప్రభుత్వం మాత్రం తమకేమీ పట్టనట్లుగా వ్యవహారిస్తుంది. దీంతో కార్బోరేట్ యాజమాన్యాలు మరింత రెచ్చిపోతున్నాయి. కార్బోరేట్ విద్యాసంస్థల్లో ఫీజులను నియంత్రించేదుకు అసెంబ్లీలో చట్టం తేవాలని మెడిసన్, ఇంజనీరింగ్ కళాశాలల మాదిరిగా ఫీజురెగ్యులేరీ కమిటీ పరిధిలోకి తీసుకురావాలని బిసి సంఘం అభ్యక్షదు ఆర్.కృష్ణయ్య ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ కుమార్రోడ్డి, మార్ధుమిక విద్యాశాఖ మంత్రి పార్సారిధిలను డిమాండ్ చేశారు. కార్బోరేట్ కళాశాలల్లో సైన్స్, మ్యాట్ట్ ప్లేక్టీలకు వేతనాలు నిర్ణయించాలని, విద్యాసంస్థల్లో పనిగంటలను నియంత్రించాలని, బోధనలో సంస్కరణలు తెచ్చి, విద్యార్థులపై ఒత్తిడి తగ్గించి, నాణ్యమయిన విద్యతో పాటు ఆటలు, సాంస్కృతిక కార్బోర్కుమాలు, వ్యాసరచన పీటీలు లాంటివి నిత్యం నిర్వహించాలని అవసరం ఉంది. విద్యార్థుల సంఖ్యకు తగ్గట్టుగా మాత్రిక వసతులు కల్పించాలి. కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఉత్తిష్ఠ నిర్ధంధ విద్యను అమలు చేసి ప్రయివేటు విద్యను అరికట్టాలి. ప్రభుత్వ అనుమతి లేకుంగా పుట్టగొడుగుల్లా వెలుస్తున్న ప్రయివేటు విద్యాసంస్థల యాజమాన్యాలపై క్రిమినల్ కేసులు పెట్టాలి. కార్బోరేట్ విద్యాసంస్థల్లో ఫీజుల నియంత్రణపై మంత్రి వర్గ ఉప సంఘం సబ్ కమిటీ తీసుకున్న నిర్ణయం మంచిది అయిపుప్పటికీ ప్రభుత్వం ఎలాంచి నిర్ణయాలు తీసుకుంటారో పేద విద్యార్థులపైపోతే లేక కార్బోరేట్ విద్యాసంస్థల

యాజమాన్యాల వైపా అనేది కొడ్డి రోజుల్లో తేలిపోతుంది. ఫీజుల నియంత్రణ సబ్కమిటీ, ముఖ్యమంత్రి అసెంబ్లీ సమావేశాల్లో విల్లు పెట్టి చట్టం తీసుకురావాలి. అప్పుడే ప్రభుత్వ చిత్తశ్శది, నిజాయితీ ఏమిటో నిరూపితమవుతుంది. ముఖ్యమంత్రి కిరణికుమార్చిడ్డి స్వయంగా ఫీజులను పరిశీలిస్తే ఎంత దోహితి పెరిగిపోయిందీ అయినకు తెలుస్తుంది. విద్య అందరికి హక్కు అన్న నినాదంతో ప్రభుత్వం మరిన్ని చర్యలు చేపట్టాలిన అవసరముంది. విద్యను ప్రయివేటీకరణను తరిమికొట్టి ప్రభుత్వ విద్య సంస్థలను మరింత మెరుగుపర్చాలిన అవసరముంది. ఫీజుల నియంత్రణ ఉండాలి. కార్పోరేట్ విద్యాసంస్థల్లో హోలిక సదుపాయాలు కొరవడ్డాయి. సమస్యలతో అవి కొట్టుమిట్టాడుతున్నాయి. కార్పోరేట్ సంస్థల్లో విద్యార్థులకు అట స్థలాలు లేక సతమతమవుతున్నారు. జనరల్ నాల్డ్ పెంచుకోవడానికి గ్రంథాలయాలు లేకపోవడం, డిగ్రీ, పీజీ చదువుకున్నారాని జానియర్ లెక్చరర్సుగా నియమిస్తున్నారు. వారితో వెట్టిచాకిరి పనులు చేయిస్తున్నారు. చాలీ చాలని వేతనాలతో ఆ సిబ్బంది సతమతమవుతున్నారు. విద్యార్థులను ఇరుకుడు తరగతి గదులలో బంధిస్తూ బలవంతంగా అర్థంకాని పార్యాంశాలను బట్టి పట్టిస్తున్నారు. వారు అన్నంత ఫీజులు చెల్లించకపోవడంతో విద్యార్థుల ను వేధింపులకు గురి చేస్తున్నారు. విద్యను ప్రయివేటీకరణ నుంచి కాపాడాలి. విద్యారంగ సమస్యలు, ఫీజుల నియంత్రణకు విద్యార్థి సంఘాలు ఉద్యమించాలిన అవసరముంది. అందరికి విద్య అనే నినాదంతో ప్రభుత్వం మరిన్ని చర్యలు చేపట్టాలినది.

డిమాండ్

1. కార్పోరేట్ విద్యాసంస్థల్లో ఫీజుల నియంత్రణకు అసెంబ్లీలో బిల్లు పెట్టి చట్టం తీసుకురావాలి.
2. అక్రమంగా పేదల నుండి పనులు చేస్తున్న కాలేజీలపై ప్రభుత్వం తగు చర్యలు తీసుకోవాలి.
3. అందరికి విద్య అందుబాటులో ఉండాలి.
4. విద్యలో వ్యాపార ధోరణి విడునాడాలి.
5. విద్య ప్రయివేటీకరణను తరిమికొట్టాలి.

కార్పోరేట్ కళాశాలల్లో సైన్స్, మ్యాట్రిక్స్ ప్రోక్సీలకు వేతనాలు నిర్ణయించాలని, విద్యాసంస్థల్లో పనిగంటలను నియంత్రించాలని, బోధనలో సంస్కరణలు తెచ్చి, విద్యార్థులపై ఒత్తిడి తగ్గించి, నాణ్యమయిన విద్యతో పాటు ఆటలు, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు, వ్యాసరచన పోటీలు లాంటివి నిత్యం నిర్వహించాలిన అవసరం ఉంది. విద్యార్థుల సంఖ్యకు తగ్గట్టగా హోలిక వసతులు కల్పించాలి.

6. ప్రభుత్వ విద్య సంస్థలను మెరుగుపర్చాలి.
7. ఇంజనీరింగ్, మెడిసిన్ కళాశాలల మాదిరిగా ఫీజు రెగ్యులేటరీ కమిటీ పరిధిలోకి తేవాలి.
8. విద్య బోధనాల్లో సంస్కరణలు తీసుకురావాలి.
9. విద్యార్థులపై ఒత్తిడి తగ్గించాలి.
10. నాణ్యమయిన విద్యను అందించాలి.
11. ప్రభుత్వ అసుమతి లేకుండా పుట్టుకొస్తున్న కార్పోరేట్ కాలేజీల ట్రాంచీలను మాసిసేయాలి.
12. కార్పోరేట్ కళాశాలల్లో ప్రోక్సీలకు వేతనాలు పోతుబద్ధంగా నిర్ణయించాలి.
13. ప్రయివేట్ కార్పోరేట్ విద్యాసంస్థల్లో క్వాలిషైస్ ప్రోక్సీని నియమించాలి.
14. ఒక్క తరగతి గదిలో ముపై మంది విద్యార్థులకు మించి ఉండకూడదు.
15. ర్యాంకుల పోటీని నివారించాలి.
16. కార్పోరేట్ ప్రయివేట్ విద్య సంస్థల్లో ఫీజుల నియంత్రణకు ప్రభుత్వం చట్టపరమయిన చర్యలు తీసుకుని పేద, బిడుగు, బలహీన వర్గాల విద్యార్థులకు విద్య అందించాలి.
17. సుట్రీంక్స్ యిచ్చిన ఆదేశాలను తూచ తప్పకుండా ప్రయివేట్ విద్యాసంస్థల యాజమానులు పాటించాలి. అప్పుడే అందరికి విద్య అందుతుంది.

ప్రజల విశ్వాసం కోల్నోయిన మీడియా

దక్కన్ టీవీ పరిచయ కార్యక్రమంలో ప్రోఫెసర హరగోపాల్

'ప్రస్తుతం రాష్ట్రంలో మీడియా దుర్భాగ్యమైన పరిస్థితుల్లో కొనసాగుతోంది. కొండరి నియంత్రణల్లో కొనసాగుతోంది. అందువల్ల ప్రజల్లో విశ్వాసం హర్షికా కోల్నోయింది' అని ప్రోఫెసర హరగోపాల్ ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు.

జూన్ 6న మహాబూబ్ నగర్లోని రెవెన్యూ భవన్లలో నిర్వహించిన దక్కన్ టీవీ పరిచయ కార్యక్రమంలో అయిన మాట్లాడారు.

తెలంగాణకు వ్యతిరేకంగా మాట్లాడిన ప్రెస్ కౌన్సిల్ షైర్కున్ మార్కుండేయ కట్టును దక్కన్ టీవీ లోగో ఆవిష్కరణకు నిర్మాపించాలని, మాటంగా తిరస్కరించడం ఆష్టోనించడగ్గ విషయమున్నారు.

దీంతో దక్కన్ టీవీ నిభార్సులు వార్తలను ప్రసారం చేస్తుందని తెలుస్తోందన్నారు. దక్కన్ టీవీ షైర్కున్ జీవీర్ధుదీన్ అలీభాన్ మాట్లాడుతూ దక్కన్ టీవీ ఏ పార్టీకి, వర్గానికి సంబంధించిన కాదని, తెలుసుల కప్పులు, రాష్ట్ర విర్ామి, పునర్ నిర్మాణం లక్ష్మీంగా పని చేస్తుందన్నారు.

ENVIRONMENT SONG

పచ్చదనం కాపాడుకుండా!

PALLAVI:

Aaz Samay ki yehi maang hai paryavan bachavo
Dhwani, mitti, jel, vaavu Paryavan Hamare
Jeev Jagath ke mitra sabi ye jeevan dete sare
Inse upna naata jodo inko mitra banavoo

Aaz samay ki yehi maang hai paryavan bachavo

Charan-1:

Tab tak jeev hai jagat me jeb tak jag me paani
jab tak vaayu shudh rahati hai Sondhi mitti raani
Tab tak maanav kaa jeevan hai ye sab ko samjavoo

Aaz Samay ki yehi maang hai paryavan bachavo

Charana-2:

Hariyali ki mahima samjo Vrukhan ko pehchano
Ek vruksh agar kat gayato gyara vruksh lagavo

Aaz Samay ki yehi maang hai paryavan bachavo

(ధీరం ఘర్ ఎ బెటల్ హైదరాబాద్ (ఎఫ్బీప్ఎస్) 13వ వార్ల్ కోస్ట్ వం, ప్రపంచ పర్యావరణ దినోస్పష్టం సందర్భంగా నిర్వహించిన కార్యక్రమంలో పచ్చదనాన్ని కాపాడుకుండాం అంటూ పాఠపాడిన చిన్నారులు)

అవగాహన పెంచుకుండాం! చైతన్యవంతులను చేడ్డాం!!

సమస్కల పుట్టు తెలంగాణ
కాగడా పట్టి చూసినా కానరాని అభివృద్ధి
ఆయా అంశాల గురించి చర్చిద్దాం
వాస్తవాలను వెలికెత్తిద్దాం
వాటిని సలుగురికి చాటి చెబుదాం

జప్పులీ పరకూ చర్చించిన అంశాలు :

తెలంగాణ ఉండ్చుమంలో మహిళల పాత్ర
పాలత్రామిక కాలుష్యం, పర్యావరణం
వ్యవసాయంగంలో ఫెనుకబాటు
విద్యా రంగం తీరుతెన్నులు
తెలంగాణలో గుట్టల విధ్వంసం
తెలంగాణలో పెరుగుతున్న రైతుల ఆత్మహాత్యలు
...ఇంకా మరెన్నో!

మన వేదన ప్రపంచానికి తెలియాలంటే ఆ వేదన ఏమిటో స్పృష్టంగా అవతలి వారికి వెల్లడించగలగలి. అంతే తప్ప మూగజీవిలా బాధపడుతూ ఉంటే మన బాధ ఏమిటో అవతలి వారికి తెలియదు. పట్టించుకునే వారు ఉండరు. నేడు తెలంగాణలో ఎన్నో సమస్యలు. అలాంటి వాటిని ఒక్కొ దాని గురించి అవగాహన కల్పించే ప్రయత్నమే ఈ చర్చ. ఈ చర్చలో పాల్గొనడం ద్వారా భావజాలవ్యాప్తికి అవసరమైన సమాచారాన్ని పొందవచ్చు. ఎదుటివారితో వాదనల్లో నెగ్వవచ్చు. వారి ఆలోచనల్లో మార్పు తీసుకురావచ్చు. సరికొత్త సమాజాన్ని సృష్టించవచ్చు. అందుకు బాట వేసేదే టి.ఆర్.సి ‘చర్చ’.

చర్చ
TRC CHARCHA

ఇతి శస్త్రవారం నొంగా 4 గెంఱల 30 నిమిత్త
ఒక్కొ వారం... ఒక్కొ అంశం

రండి! చర్చిద్దాం...

“చంద్రం” 490, స్టీట్ నం. 11,
హిమాయత్ నగర్, హైదరాబాద్ - 500 029. ఫోన్ :
040-64524554 ఫోక్స్ : 040-27635644

E-mail: trchyd@gmail.com
website : www.trchyd.org

‘జవవైవిధ్య’ అన్నం ప్రయోగించాలి

ఫోరం ఫర ఎ బెట్ల హైదరాబాద్ వార్క్‌స్టోర్స్‌వంల్ ప్రసంగిస్తున్న ఎం.వేదకుమార్. చిత్రంలో “ఇంటాక్” హైదరాబాద్ ఛాపర్ కో-కన్సిస్టర్ సజ్జుడ్ పొహాద్, యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హైదరాబాద్ ప్రో. పీలా ప్రసాద్, బయాదైవర్సిటీ బోర్డ్ చైర్మన్ ఆర్. హంపయ్య, కేరింగ్ సిలిజన్స్ కలెక్షన్ ప్రైసిడెంట్ డా॥ రమా ఎన్ మెల్క్యో, ఎఫ్బీపీఎచ్ జాయింట్ సెక్రటరీ ఒ.ఎమ్.డబెరా ఉన్నారు

 ఖిఫ్పద్ది పేరిల చోటు చేసుకునే వినాశకర ప్రాజెక్టులను జీవ షైవిధ్య చట్టం కింద అడ్డుకునే అవకాశం ఉండని బయ్యాప్రెపర్టీ హోర్ట్ చెర్చున్ ఆర్. హంపయ్య అన్నారు. ప్రోదరాబాద్‌లో జాన్ కన జరిగిన భోరమ్ ఫర్ ఎ బెట్లర్ ప్రోదరాబాద్ (ఎఫ్బీప్ఎచ్) వార్క్‌తో తృవానికి అయిన ముఖ్య అతిథిగా హజరయ్యారు. ఇదే సందర్భంగా సంస్థ ఆధ్యాత్మయంలో ప్రపంచ పర్యావరణ దినోతృవాళ్లి కూడా నిర్వహించారు. అడ్డినిస్ట్రైటీవ్ స్టోప్ కాలేజ్ ఆఫ్ ఇండియాలో ఈ కార్యక్రమం జరిగింది.

ఈ సందర్భంగా ఆర్. హంపయ్య మాటల్లడుతూ, ప్రోదరాబాద్ నగరంలో పర్యావరణం తదితర అంశాల్లో ఎఫ్షిప్పాచ్ చేస్తున్న కృషిని అభివృద్ధినందించారు. ఎఫ్షిప్పాచ్ తాను చేస్తున్న కార్బోకలాపాలకు అవసరమైతే జీవవైవిధ్య చట్ట సాయం కూడా తీసుకోవచ్చునని సూచించారు. ఈ చట్టం ద్వారా సాధించిన రెండు విజయాలను ఆయన ఈ సందర్భంగా ప్రస్తుతించారు. అనంతపురం జిల్లాలో అక్కడి ప్రజల అభిమతానికి వ్యతిరేకంగా లేపాక్షి నాల్కొడ్డి పార్క్‌కు 15 వేల ఎకరాలు కేటాయించిన సందర్భంలో, సోంపేటలో థర్చుల్ కేంద్ర నిర్మాణంలో స్థానిక ప్రజలు కమిటీలుగా ఏర్పడి ఈ చట్టం సాయంతో విజయం సాధించారని అన్నారు. జీవవైవిధ్య సదున్న సందర్భంగా విదేశీ ప్రతినిధులకు తాము ఎంపిక చేసిన స్థలాలను, చెరువులను మాత్రమే చూపించా కి పచిందని వ్యాఖ్యానించారు.

ఎఫ్‌బీ‌పోచ్ అధ్యక్షుడు ఎం. వేదకుమార్ మాట్లాడుతూ, నగర

సమస్యల కోసం వివిధ సంస్కర ప్రతినిధులంతా ఒకే వేదికపైకి వచ్చిన నేపథ్యంలో ఫోరమ్ ఫర్ ఎ బెటర్ ప్రైడరాబాద్ రూపుదిద్దుకుండని అన్నారు. ఎఫ్ బీప్ఎచ్ పనిశీరును ఆయన ఈ సందర్భంగా వివరించారు. సమస్య పరిప్యారూలకు దిశానీర్దేశం చేసే క్రమంలో మొదట తాము అధికారుల దృష్టికి తీసునకెళ్లామని, వారు పట్టించుకుంటే మీదియాను ఆశ్రయస్తామని, అయినా ఫలితం లేకపోతే కోర్కెక్కుతామని అన్నారు. కొన్ని అంశాల్లో తాము సుప్రీంకోర్సు వరకూ వెళ్లినట్టు తెలిపారు.

ఆయా రంగాల్లో దశభ్యాల అనుభవం, వైపుళ్యం కలవారు ఎఫ్ఫీపోవేలో సభ్యులుగా ఉన్నారని, ఫోరం ఏర్పడేందుకు ముందు నుంచి కూడా వారు తమ తమ స్థాయిల్లో నగర సమస్యల పరిప్యారానికి కృషి చేశారని వేదకుమార్ పేర్కొన్నారు. ఆట్టీనీ, ఎంఎంటీఎన్, ఘన వ్యాధాల నిర్వహణ, భూగర్జ జలాల కాలుప్పం, నందన వనం తదితర అంశాలను ఆయన ఈ సందర్భంగా ప్రస్తావించారు. గణేశ్ నిమజ్ఞనం సందర్భంగా చిన్న పరిమాణంలో ఉండే మళ్ళీ విగ్రహాలను వేర్పేరు ప్రాంతాల్లో ఎక్కడికక్కడ నిమజ్ఞనం చేసే అంశంపై ప్రజల్లో చైతన్యం కలిగించినట్లు పేర్కొన్నారు. ప్రాదురాబాద్ నగరంలో ఒక్క భవనం / స్థలం కూడా వరల్డ్ హెరిటేజ్ సెట్ కాలేకపోవడం పట్ల విచారం వ్యక్తం చేశారు.

చారిత్రక భవనాల పరిరక్షణ విషయంలో నిబంధనలను నిరంతరం ఉల్లంఘిస్తున్నారని వేదుకుమార్ ఏమర్గించారు. 225కు

ఎఫ్బీపేచ్ వార్షికోత్సవ సభలో ప్రసంగిస్తున్న ముఖ్య అతిథి ఏపీ బియోడైవరీటీ శైర్కన్ డా॥ ఆర్ హంపయ్య

మించి భవనాలను నోటిపై చేయాల్సి ఉండగా, 127కు మాత్రమే ఈ జాబితాను పరిమితం చేశారని అన్నారు. అక్రమ నిర్మాణాలను ఇష్టారాజ్యంగా రెగ్యులరేష్ట్ చేస్తున్నారని విమర్శించారు. మాస్టర్ స్టేన్ లోటుపాటును సవరించాలని కోరారు.

ఫోరమ్ ప్రధాన కార్యదర్శి డా. ఎం. దెబోసా సంస్థ వార్షిక నివేదిక సమర్పించారు. బంజారాభవన్ కూలివేత, గోల్డైండ వద్ద గోల్డ్కోర్సు నిర్మాణం తదితర అంశాల్లో ఎఫ్బీపేచ్ చేసిన కృషిని వివరించారు. వివిధ సందర్భాల్లో ఎఫ్బీపేచ్ కృషి కారణంగా ప్రభుత్వాన్ని ఖైకోర్సు తప్ప పట్టిన ఉదంతాలను వివరించారు. భూ వినియోగ మార్పిడి, మెట్రోలైన్ అలైన్మెంట్ తదితర అంశాలపై ఎఫ్బీపేచ్ చేసిన పోరాటాలను తెలిపారు.

కేరింగ్ సిటిజన్స్ కలెక్టివ్ ప్రతినిధి రమామేలోబే మాట్లాడుతూ గౌరవంతో కూడిన జీవించే హక్కు ప్రజలకు ఉండని, సుట్రిం కోర్సు కూడా పలు సందర్భాల్లో దీన్ని సమర్థించిందని వివరించారు.

‘ఇంటాక్’ హైద్రాబాద్ ఛాప్టర్ కో-కన్సినర్ సజ్జాద్ పాహిద్, సజ్జాద్ పాహిద్ మాట్లాడుతూ, యునానీలో జిందాతిలస్కూల్సు సర్వరోగ నివారణిగా పేర్కొంటారని, అదే తరఫతలో హైద్రాబాద్ ఎదుర్కొనే అన్ని సమస్యలకూ కొంతమంది మెట్రోరైలునే పరిష్కారంగా పేర్కొంటు న్నారని విమర్శించారు. మెట్రోరైలు పూర్తయితే నగరంలో

కాలఘ్యం 35 శాతం దాకా తగ్గుతుందని మెట్రో సంస్థ ఉన్నతాధికారి ఎం.వి.వెన్. రెడ్డి అంటున్నారని, అందుకు ఆధారాలు చూపించాలని కోరారు. ఆయా సమస్యలపై ఫోరమ్ మరింత చురుగ్గా వ్యవహారించాలని నాచించారు. మనకు గుర్తింపు ఇచ్చేది వారసత్వమేనని, దాన్ని మనం కాపాడుకోవాలని పొత్తు పలికారు. అసెంబ్లీ భవనాన్ని చారిత్రక వారసత్వ భవనంగా ఎందుకు ప్రకటించడం లేదని ప్రశ్నించారు. పబ్లిక్ గార్డెన్స్ లో కొత్తగా అభివృద్ధి పనులు చేపట్టుకూడదన్నారు.

యూనివర్సిటీ ఆఫ్ హైద్రాబాద్ ప్రోఫెసర్ మాట్లాడుతూ, ఎక్కడికక్కడ స్ట్రోనిక అపోరం, పండ్లు, కూరగాయలు తినడం అధికం చేయాలని సూచించారు. హైద్రాబాద్ చారిత్రక వారసత్వాన్ని వాత్ర వేగే గాకుండా ఇక్కడి వర్యావరణాన్ని కూడా కాపాడుకోవాలన్నారు. అభివృద్ధి, వర్యావరణం రెండూ ఎన్నటికీ కలుసుకోవని అనుకోవడం తప్పని, చిన్న చిన్నదేశాల్లో పైతం వర్యావరణానికి ప్రాథాన్యం ఇస్తునే, అభివృద్ధి పనులు చేపడుతున్నారని సోదాహారణంగా వివరించారు. బ్రైజెల్ లోని పూర్ణిరోబా, ఇతర దేశాల్లో బగోటా లాంటి నగరాలను ఆమె ఈ సందర్భంగా ప్రస్తావించారు.

- దక్కన్ స్టోన్ గ్రంథము

స్టేట్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ డైరెక్టర్ గా డా॥ ఈమని శివనాగిరెడ్డి

హైద్రాబాద్ లోని స్టేట్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ డైరెక్టర్ గా డా డాక్టర్ ఈమని శివనాగిరెడ్డి నియమితులయ్యారు. పురావస్తు ముఖ్యజియం శాఖలో సుదీర్ఘకాలం సేవలందించిన శివనాగిరెడ్డి పదవీ వివరమణ అనంతరం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పర్యాటక అభివృద్ధి సంస్థ ఓవెన్స్డిగా నియమించింది. ఆ విధులతో పాటుగా స్టేట్ ఆర్ట్ గ్యాలరీ డైరెక్టర్ గా ఆయన బాధ్యతలు నిర్వహిస్తారు. ఇప్పటి పరక డైరెక్టర్ గా పని చేసిన సునీతా భగవత్ బదిలీ కావడంతో, ఆమె స్టోనంలో డాక్టర్ ఈమని శివనాగిరెడ్డి బాధ్యతలు చేపట్టారు. రాష్ట్రంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో చారిత్రక విశేషాలను వెలుగులోకి తీసుకురావడంలో ఆయన ఎంతో కీలకపాత్ర వహించారు. తెలంగాణకు సంబంధించిన పూర్వచరిత్రను వెలికితీయదంలోనూ ఆయన ముఖ్యపాత్ర పోషించారు.

టిమెన్స్ ఆఫ్సర్స్ జిరిగిస చర్చ కార్యక్రమంలో ప్రసంగిస్తున్న శివనాగిరెడ్డి (ప్రైస్ ఫోటో)

హ్యోవెలాక్ వంతెనను కాపాడాలి

పునరుద్ధరించి సంరక్షించేందుకు ఇన్సెటాక్ రాష్ట్ర శాఖ పిలుపు

[O] జమండ్రి - కొవ్వూరుల మధ్య ఉన్న పురాతన హ్యోవెలాక్ రైల్వే వంతెనను పునరుద్ధరించి, సంరక్షించాలని ఇంటాక్ రాష్ట్ర శాఖ పిలుపునిచ్చింది. ఇంటాక్ ఎ.పి. కో-కస్టీసర్ ఎం. వేదకుమార్, సంస్థ సభ్యుడు, జర్జులిస్టు రామ్ కుమార్, దామెర్ల రామూరావు ఆర్ట్ గ్యాలరీ ఇన్ఫార్మేషన్స్, సభ్యుడు వీరభద్రారావు, ఇతర సభ్యులు ధనుంజయు, విద్యాధర్ తరితరులు జూన్ 30న అదివారం నాడు తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో విస్తృతంగా పర్యాచించారు. ఈ సందర్భంగా వారు రాజమండ్రి - కొవ్వూరు మధ్య ఉన్న చారిత్రక వంతెన హ్యోవెలాక్ ల్రిఫ్టిని కూడా సందర్శించారు.

1897లో బ్రిటిష్ హాయాంలో వాళ్లన్ అనే బ్రిటిష్ ఇంజనీర్ నేత్యుత్తుంలో నిర్మితమైన ఈ వంతెన 1997 వరకు సుమారుగా వందేళ్ళ పాటు వాడుకలో ఉండింది. ఆ తరువాత దీనికి సమాంతరంగా నూతన వంతెన నిర్మించారు. పాత వంతెనను తుక్కు కింద విక్రయించాలని రైల్వేశాఖ నిర్ణయించింది. ఈ నిర్ణయాన్ని స్థానిక ప్రజలతో పాటుగా ప్రజాసంఘాలు తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తున్నాయి. ఇంటాక్ వంటి సంస్థలు సైతం ఈ విషయంలో చొరవ తీసుకొని పాత వంతెన పరిరక్షణకు నడుం బించాయి.

ఈ సందర్భంగా జరిగిన మీడియా సమావేశంలో ఇంటాక్ ఎ.పి. కో-కస్టీసర్ ఎం. వేదకుమార్ మాట్లాడుతూ, చారిత్రక వారసత్వ భవనాలు, ఇతర నిర్మాణాలను పరిరక్షించుకోవాలని కోరారు. చారిత్రకంగా చూస్తే ఈ పాత వంతెనకు ఎంతో ప్రాధాన్యం ఉండని అన్నారు. 116 ఏళ్ళను పూర్తి చేసుకున్న ఈ వంతెనతో స్థానికులకే గాకుండా, వంతెన మీదుగా ప్రయాణాలు సాగించిన కోట్లాది మందికి కూడా ఎంతో అనుబంధం ఉండని, ఆ బంధాన్ని పదిలం చేసుకోవాల్సిన అవసరం ఉండన్నారు.

దక్కన్ లాండ్ ■ జైలై - 2013

రాజమండ్రి - కొవ్వూరుల మధ్య ఉన్న పురాతన హ్యోవెలాక్ రైల్వే వంతెనను సందర్శించిన ఇంటాక్ ఎ.పి. కో-కస్టీసర్ ఎం. వేదకుమార్, సంస్థ సభ్యుడు, జర్జులిస్టు రామ్ కుమార్, దామెర్ల రామూరావు ఆర్ట్ గ్యాలరీ ఇన్ఫార్మేషన్స్, సభ్యుడు వీరభద్రారావు, ఇతర సభ్యులు ధనుంజయు, విద్యాధర్ తరితరులు

పాతవంతెనను తుక్కు కింద విక్రయించేందుకు బదులుగా దాన్ని పాదచారులు, వీలైట్ మోటార్లుకిల్సైల్లు ఉపయోగించేందుకు వీలుగా దాన్ని పునరుద్ధరించాలని వేదకుమార్ కోరారు. ఆర్బియాలజీ, టూరిజం విభాగం లేదా మునిసిపల్ కార్బోరేషన్ ఈ బాధ్యతలు స్వీకరించాలని, అందుకు అవసరమైన నిధులను కేంద్రం లేదా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం సమకూర్చలని ఆభ్యర్థించారు. దేశవ్యాప్తంగా కూడా రైల్వే శాఖ ఈ విధమైన పురాతన వంతెనలు, భవనాలను చారిత్రక కట్టడాలుగా గుర్తించి వాటిని కాపాడాలని పిలుపునిచ్చారు. అవసరమైతే వివిధ సంస్థలతో అవగాహన ఒప్పందాలు కడుర్కుని వీటిని కాపాడాలన్నారు. భావితరాల వారికి వీటి చారిత్రక ప్రాధాన్యం తెలియజ్యేయాల్సిన అవసరం ఉండన్నారు.

తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో వివిధ వ్యక్త జంతుజూతుల వివరాలను ఇన్సెటాక్ నమోదు చేసింది. ఆ వివరాలతో ఒక పుస్తకాన్ని ప్రచురించింది. తీరప్రాంత చారిత్రక విశేషాలను కూడా ఇంటాక్ సేకరించి ఆ వివరాలను కేంద్రానికి పంపించింది. ఈ జిల్లాలోని చారిత్రక కట్టడాల పరిరక్షణలో ఇంటాక్ కీలకపొత్ర వహిస్తోంది. జిల్లాకు సంబంధించిన జానపదం, మౌఖిక సాహిత్యం లాంటి అంశాలపై ఇటీవలే డాక్టర్ మెంట్స్ కుడా పూర్తి చేసింది.

హ్యోవెలాక్ వంతెన విశేషాలు:

- ఈ వంతెన నిర్మాణం 1897 నవంబర్ 11న ప్రారంభమైంది.
- ఈ వంతెనపై 1900 ఆగస్టు 30 నుంచి అధికారికంగా రాకపోకలు ఆరంభమయ్యాయి.

- సర్ ఆర్థర్ ఎలిజాబ్టం హ్యోవెలాక్ అనే నాటి మద్రాస్ గవర్నర్ పేరు మీదుగా దీన్ని హ్యోవెలాక్ వంతెనగా వ్యవహరిస్తున్నారు.

- దక్కన్ మ్యాస్ గ్రాండ్

రైతుబంధ సామానీర్సు ఆవిష్కరిస్తున్న డైరెక్టర్ ఆఫ్ ఆయల్ సీడ్జ్ రీసెర్చ్ డైరెక్టర్ డాక్టర్ కె.ఎన్.వరపుసాద్, సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం డైరెక్టర్ రామాంజనేయులు, ఆచార్య ఎస్టిరంగా వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం ఎన్వెపిఎస్ డైరెక్టర్ రమేష్ రెడ్డి, రాఘ్వ చేసేత, టెక్నిటీల్ శాఖ మంత్రి ప్రసాద్ కుమార్, సెంట్రల్ రీసెర్చ్ జిస్టిష్టుయాట్ ఫర్ క్రిస్టల్ అగ్రికల్చర్ (క్రీడా) డైరెక్టర్ వెంకటేశ్వర్రు, వెటర్స్ విభాగం అదసపు డైరెక్టర్ వై.తిరుపతయ్య తదితరులు

ఆదర్శ రైతులకు 'రైతుబంధ' అవార్డులు

Qతుల ఆత్మబంధవు రైతుబంధువు "రైతుబంధ" వ్యవసాయ మాసపత్రిక అని రాఘ్వ చేసేత, టెక్నిటీల్ శాఖ మంత్రి ప్రసాద్ కుమార్ అన్నారు. "రైతుబంధ" వ్యవసాయ మాసపత్రిక మూడో వార్డ్ కోర్స్‌వం, వెరువాక పోల్యుమ్మి పురస్కరించుకుని "రైతుబంధ-2013" అవార్డులను ప్రొదరాబాద్‌లో సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలో జాన్ 23న మంత్రి విజేతలకు అందించారు.

ఈ సందర్భంగా మంత్రి ప్రసాద్ కుమార్ మాట్లాడుతూ "రైతుబంధ" పత్రిక ప్రారంభమైన మూడేళ్ళ లోపే రాఘ్వ వ్యాప్తంగా విశేష ఆదరణ పొందడం రైతాంగంలో ఈ పత్రికకు గల అభిమానాన్ని చాటి చెయ్యితేందన్నారు. ఈ రంగంలో ఇప్పటికే ఎన్నో పత్రికలు ఉన్నప్పటికీ వాటికి భిన్నంగా ఇటు వ్యవసాయ విజ్ఞానానికి, అటు సామాజిక అంశాలకూ సముచిత రీతిలో ప్రాధాన్యం ఇప్పుడం ప్రశంసన నీయమన్నారు.

నేడు కేంద్ర, రాఘ్వ ప్రభుత్వాలు రైతుల సంక్లేషం కోసం ఎన్నో పథకాలు చేపడుతున్నాయిని, వాటి గురించి విస్మయ ప్రచారం జరగాలిన అవసరం ఉండన్నారు. ఆ బాధ్యతను "రైతుబంధ" లాంటి పత్రికలు చేపట్టాలని ఆకాంక్షిస్తున్నానని పేర్కొన్నారు. రైతాంగ సమస్యల పరిపూర్వానికి తాను అధిక ప్రాధాన్యం ఇస్తున్నారుజ పత్రిక ఆరంభించిన మూడేళ్ళ లోపుగానే అవార్డుల కార్యక్రమాన్ని చేపట్టినప్పటికీ తొలిసారిగా నిర్వహిస్తున్న కార్యక్రమమే అయినప్పటికీ ఇతర రాఘ్వులకు చెందిన సంస్థలు సైతం తమ నామినేషన్లు పంపించడం విశేషమని ప్రతంగించారు.

రైతులు, వారి కోసం కృషి చేస్తున్న వ్యక్తులు, సంస్థలకు సమాజంలో తగు గుర్తింపు లభించేలా చేసి, వారిని మరింత ప్రోత్సహించడమే

ఈ అవార్డుల లక్ష్యమని అన్నారు. అవార్డుల కార్యక్రమం అనే గాకుండా రైతులకు అవగాహన కల్పించే వారిలో చైతన్యం పెంచే ఇతర కార్యక్రమాలను కూడా రైతుబంధ తరఫున నిర్వహించాలని కోరుకుంటున్నానని అన్నారు.

ఈ పత్రిక మరింతగా వృద్ధిలోకి రావాలని, మరింత మంది రైతులకు తమ సేవలను అందించాలని ఆకాంక్షిస్తున్నానని పేర్కొన్నారు.

ఆచార్య ఎస్టిరంగా వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయం ఎన్వెపిఎస్ డైరెక్టర్ రమేష్ రెడ్డి మాట్లాడుతూ భూసార పరీక్షలు చేయించి, ఘలితాలకు అనుగుణంగా అధికారుల సూచనలతో ఎరువులు వాడి దిగుబడులు పెంచుకోవాలని సూచించారు.

వెటర్స్ విభాగం అదసపు డైరెక్టర్ వై.తిరుపతయ్య మాట్లాడుతూ, ప్రభుత్వం పాడి పరిత్రమకు, గౌరీల పెంపకానికి అనేక విధాలుగా సమీక్ష ఇస్తోందని, దీనికి ప్రాచుర్యం కల్పించాల్సిన బాధ్యత మీడియాపై ఉండని పేర్కొన్నారు.

డైరెక్టర్ ఆఫ్ ఆయల్ సీడ్జ్ రీసెర్చ్ డైరెక్టర్ డాక్టర్ కె.ఎన్.వరపుసాద్ మాట్లాడుతూ రైతులకు సీఎస్ల ద్వారా, పోన్ మేచేస్ల ద్వారా విత్తనాల శుభ్రత, వంగడాలపై అవగాహన కల్పించడానికి ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయిని తెలిపారు.

సెంట్రల్ రీసెర్చ్ జిస్టిష్టుయాట్ ఫర్ క్రిస్టల్ అగ్రికల్చర్ (క్రీడా) డైరెక్టర్ వెంకటేశ్వర్రు మాట్లాడుతూ ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించుకోవాలని సూచించారు. సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం డైరెక్టర్ రామాంజనేయులు మాట్లాడుతూ సేంద్రియ వ్యవసాయాన్ని ప్రోత్సహించాలిన అవసరం ఉండన్నారు. రాఘ్వం నలుమాలల నుంచి అవార్డు విజేతలు ఈ కార్యక్రమానికి హజరయ్యారు.

అవార్డుల విజేతలు

ఆదర్శరైతలు:

1. నాశిటెడ్ సాంబిశివ రెడ్డి, అకినేపల్లి మల్లారం (పోష్ట్), మంగపెట్, కమలాపురం టొన్ఫిష్, వరంగల్
2. కట్టా రామకృష్ణ టిబుస్పాశెం, నాగ్పుప్పాల పాడు (పోష్ట్), ప్రకాశం సెంట్రయ్ వ్యవసాయం
1. కొండా శివసాంబిటెడ్, వెనిగొండ్ గ్రామం, పెదకాకాని, గుంటూరు
2. కుంట వెంకటరెడ్డి, మాధాపురం, మాక్కార్, నిజామాబాద్

ఉత్తమ వ్యవసాయ శాస్త్రవేత్తలు

1. ఎం. పద్మయ్య, ట్రినిపలర్ సైంటిస్ట్, డైరెక్టర్ ఆఫ్ ఆయుర్ సీట్స్ రీసెర్చ్ (ఐసిఐర్)
2. ఎ. ఉపేండ్ర రావు, సీనియర్ సైంటిస్ట్ & హెడ్, అగ్రికల్చర్ రీసెర్చ్ స్టేషన్, సీతంపేట, శ్రీకాకుళం
3. దాక్టర్ డి. శశిభూషణ, శాస్త్రవేత్త (ప్లాంట్ బ్రీడింగ్), ఆర్పిఆర్ఎస్. పాలెం, మహబూబ్‌నగర్

ఉత్తమ పశువైద్యులు - రచయితలు

1. దాక్టర్ సిహెచ్. రమేశ్, వెటర్నూరీ విభాగం, డిప్యూటీ డైరెక్టర్
2. దాక్టర్ ఎం. కిషన్కుమార్, ఎంవీఎస్ (డెయిరీ), పిహెచ్డి, ప్రిఫెసర్ & హెడ్, కాలేజ్ ఆఫ్ వెటర్నూరీ సైన్స్ స్కూల్ వెటర్నూరీ యూనివర్సిటీ, కోరుట్ల, కరీంనగర్

ఉత్తమ పశువైద్యులు - ఖ్రీల్ధపర్క్

1. దాక్టర్ కోబేస్వరరావు, వెటర్నూరీ అసిస్టెంట్ సర్కన్, కరీంనగర్
2. దాక్టర్ రాంబాబు నాయక్, అసోసియేట్ ప్రిఫెసర్, కాలేజ్ ఆఫ్ వెటర్నూరీ సైన్స్, ప్రిఫ్యూట్టారు, కడప

పస్త్ అగ్రిఏటర్స్

1. దాసరి ఆళ్ళారుస్సామి, కుందేరు, కంకిపాడు, కృష్ణాజిల్లా

పస్త్ జర్జిల్స్ ట్రైంట్ మీడియా

1. కె. వెంకటరావు, గుంటూరు, ఆంధ్రప్రదీప్
2. బాదరాల వీరాంజనేయులు, పెనుమంచిలి, ఆచంట మండలం, పశ్చిమగోదావరి, ఆంధ్రప్రదీప్

పస్త్ జర్జిల్స్ (ఎలక్కానిక్ మీడియా)

1. దాసరి సాయి ప్రకాష్, గన్నపరం, విజయవాడ

పస్త్ స్ట్రాటజ్యస్టర్ ఇన్ బీటీ ఆన్ ఆర్గ్రికల్చర్

1. శ్రీ. హనుమంతరావు, విజయవాడ

పస్త్ ప్రైవ్ట్ ఇన్ రెడియో ఆన్ ఆర్గ్రికల్చర్

1. ఎన్. సుధాకర్ రెడ్డి, బ్రూన్మిషన్ ఎగ్జిక్యూటివ్, హైదరాబాద్

ఉత్తమ సాంకేతిక పరిష్కారం

1. కిసాన్ రాజు, విశినెట్ పెక్కాలజీస్ ట్రై.లి. బెంగళూరు
2. హేమలత, హెడ్, ఫోర్మెంట్ కార్ సెంటర్, హైదరాబాద్
3. ఫేక్ మస్టోన్ వలీ, కరీంనగర్

ఉత్తమ సారశక్తి ఆవిష్కారం

1. ఎనోలార్ సిస్టమ్స్ మార్కెటింగ్ ట్రై.లి.

ఉత్తమ సీఎస్ఎల్ ప్రాజెక్టు

1. కేశోరామ్ సిమెంట్ ఫ్యాక్టరీ సంక్లేషింగ్ కార్యకలాపాలు

చందాదారులుగా చేరండి!

చందాదారులు చేర్చించండి!!

మీ సహకారం మాకెంటో ముఖ్యం!

ఈ మాసపత్రికను తీసుకురావడం ఎంత కష్టమో అందరికీ తెలిసింది. ఈ నేపథ్యంలో పనరులు తక్కువే అయినప్పటికీ, ఒక మహాత్మర సంకల్పంతో ఆరంభమైన దక్కన్ల్యాండ్ను కాపాడు కోవాలిన బాధ్యత మనందరిపై ఉంది. అందుకే మీ అమూల్య సహకారాన్ని మేము కోరుతున్నాం.

ప్రతికు అధిక సంఖ్యలో చందాదారులను చేర్చించడం ద్వారా, వాణిజ్య ప్రకటనలు అందించడం ద్వారా మీరు మీ సహకారాన్ని అందించవచ్చు. ముఖ్యంగా సమాజాన్ని ఔత్సవంతు లను చేయగల శక్తిసామర్జ్యాలున్న మేధావి, ఉపాధ్యాయ, అధ్యాపక, ఉద్యోగపర్మాలకు చెందిన వారు ఈ బాధ్యతను స్థీకరించాల్సిందిగా కోరుతున్నాం.

ప్రతిక ప్రతీ పారకుడు మరో పది మందిని చందాదారుల రూపంలో పారకులుగా మార్చిందుకు ప్రయత్నించాలి.

- వార్షిక చందా (రూ. 150) రూపంలో దక్కన్ల్యాండ్ను మీకు తెలిసిన వారికి బహుమతిగా ఇప్పువచ్చు.
- ఉద్యోగసంఘాల వారు తమ సభ్యుల కోసం ఏకమెత్తంగా నిర్దిష్ట సంఖ్యలో వార్షిక చందాలను చెల్లించవచ్చు.
- చందాలను దక్కన్ల్యాండ్ పేరిట డి.డి. లేదా చెక్కు యం.ఓ. రూపంలో హైదరాబాద్లో చెల్లుబాటు అయ్యేవిధంగా పంపించవచ్చు.

మీ చిరునామా:

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 11,
Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Mobile: 9030626288

Fax: 040-27635644

ఉత్తమ వ్యవసాయ ఆధారిత పరిశ్రమ

అభయ్ కోటెక్కీ ట్రై.లి., జల్లూ, మహారాష్ట్ర

బస్త్ జిఎస్ కస్టోలెంటో

1. మైనంపాటి శ్రీనివాసరావు, కవాడిగూడ, హైదరాబాద్

బస్త్ సాఫట్ పర్సన్

1. యార్గ్యాగ్డ్ శ్రీనివాసరావు చీరాల, ప్రకాశం జిల్లా
2. ఎం.డి. మజూరుద్దిన్, గోటూరు, ధన్యాద, మహాబూబ్‌నగర్ జిల్లా

బస్త్ ఎస్జిఎస్

1. సృజనవాణి, విశాఖపట్నం

- దక్కన్ న్యూస్

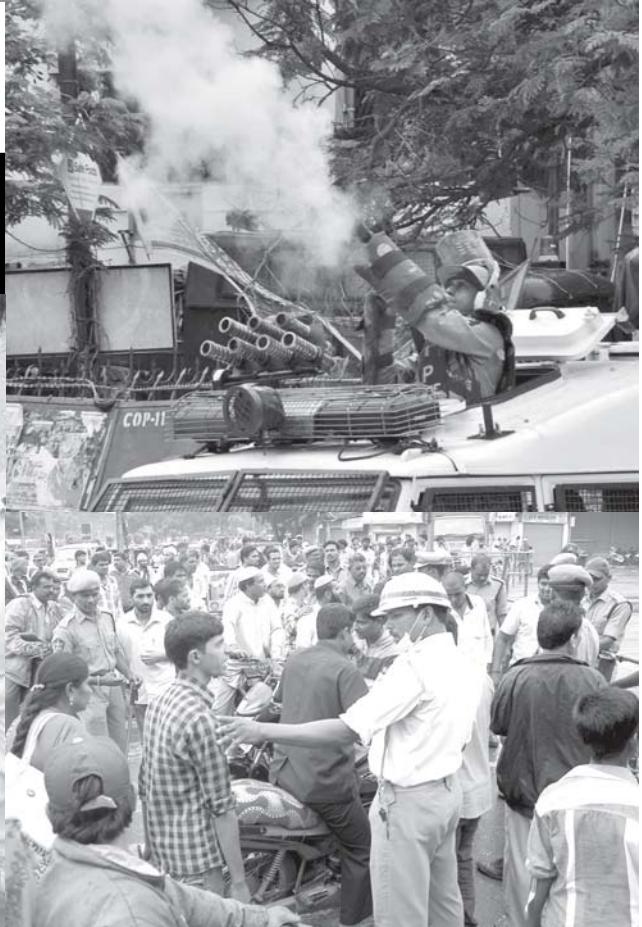

కదం తొక్కిన పగరంలో నవదిండి

ఫోటోలు: హెన్. ఎస్.
& గోవింద్.

చలో అసెంబ్లీ

ప్రార్థన తెలంగాణవాదం

పెచ్.సి.ఎల్., ఐ.డి.పి.ఎల్., ప్రాగాటూల్స్

కన్నటి గాధలు

కర్మకుల బిడ్డలు తిండిలేక, చేతిలో పనిలేక, గిలగిల కొట్టుకుంటూ నచ్చిపోతురు. 15 సంవత్సరాల క్రితం మీ మందు వెలిగిన - హిందూస్తాన్ కేబుల్న్ లిమిటెడ్, పడిపిఎల్, ప్రాగాటూల్స్ - మా పేర్లు - ఇంతకీ పదిహేను సంవత్సరాల నుంచి మాయమైపోయామని అమకుంటున్నారా. నచ్చిపోయి బతుకుతున్నం. మేం చతికిలబదటంతో వేలాదిమంది కార్బిక బిడ్డలు రోడ్డు పాలయి అనాధలుగా దుర్ఘరమయిన జీవితాలను అనుభవిస్తూ గడ్డ కాలాన్ని వెల్లిస్తున్నారు. మరి కొంత మంది కార్బిక బిడ్డలు ఆకలి చావులు, ఆత్మహత్యలు విన్న తరువాత మా మనస్సుంత గాయమయింది. హృదయం తల్లడిల్లింది. కన్నట్లు గబగబగారినాయి. బక్కిలీక్స్ ప్రాణాలు. మా బిడ్డలను చూస్తే ఏముంది జొక్కలు తప్ప, చెట్టాకు మాంసం కూడా లేదు. మళ్ళీ మీ మందుకు వచ్చి కన్న బిడ్డల కన్నట్లు తుడవాలని తపన, ప్రేమానురాగంతో ఆశీర్వదించి మమ్మల్ని చిరకాలం బతకనివ్వండి.

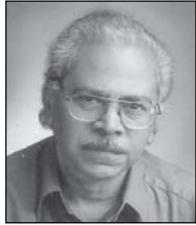
నాటి ప్రధానమంత్రి ఇంద్రింగాంధీ దేశప్రజలకు అతి తక్కువ ధరలో అందుబాటులో మందులు, పోన్లలో మాటల్లడు కునేందుకు కేబుల్న్ సౌకర్యం, నిరుద్యోయగ యిపతకు ఉపాధి కల్పిం చడం కోసం రాష్ట్ర రాజధానిలో హిందూస్తాన్ కేబుల్న్ లిమిటెడ్, కేంద్ర ప్రభుత్వ రంగ సంస్థ ఐపిఎల్, ప్రాగాటూల్స్ నెలకొల్చారు. ప్రోదరాబాద్ మహానగరంలో ఆకలితో అలమచీంచే అబగ్గు జీవులకు కడుపునిండా తిండి పెట్టాము. నిరుద్యోగ నమస్కరు తీర్చాం. నేటికి రాష్ట్ర వ్యాపంగానే కాదు దేశాప్రాంగా మమ్మలను మరిపోతారు.

వందల కోట్లాది రూపాయల నిధులతో కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కేబుల్నో పోన్లలో మాటల్లడుకునే సదుపాయం, అనారోగ్యంతో బాధపడి వైశ్వం చేయించుకోలేని దీనస్తితిలో ఉన్న రోగిగ్రస్ఫులకు కారుచౌకగా మందులను ఉత్సత్తి చేయాలని దేశంలోనే మమ్మల్ని మార్గదర్శికంగా ప్రారంభించారు. 1975 సుంచి 2000 సంవత్సరం వరకు కేబుల్న్ ను అందించాము. 1970 సుంచి 1998 వరకు మందులను కారుచౌకగా అందించి మానవతా వాధిగా నిలిచాము. మమ్మల్ని నమ్ముకున్న కార్బిక బిడ్డలకు మాత్రమూర్ఖలుయ్యాము. 1991లో అలనాటి ప్రధానమంత్రి పీపి నరసింహరావు, ఆర్థిక మంత్రి, నేటి భారత ప్రధాని మనోహన్ ప్రపంచ బ్యాంక్కు భారతమ్మను తాకట్టుపెట్టి, ప్రపంచ బ్యాంకు ఒప్పందాల ప్రకారం మమ్మలను కుదువపెట్టి చివరకు చంపే శారు. కేబుల్న్ ఉండగానే మాయదారి సెల్ఫోన్లు రావడంతో నేను పనికిరాకుండా పోయాను. నా శక్తి కోల్పోయాను. నష్టాల్స్ కూరుకు పోయాను. 2000 సంవత్సరంలో రూ కోట్ల నష్టం వచ్చిందని నిలిపే శారు. ప్రోఫీఎల్ను చివిన్సెవ్స్ ఎల్ విలీనం చేయాలంటూ నా బిడ్డలు మాజీ మంత్రులు దయానిధి మారన్, అరుణ్ శారి, రాంచిలాన్ పాశ్వాన్, మాజీ ఎంపి రాజయ్, నేటి కేంద్ర మంత్రి సర్వేసత్యనారాయణల

చుట్టూ పగలనక, రేయసక రాత్రింబవళ్ళు ఢిల్లీ చుట్టూ ఎన్నిపార్లు చెప్పులు అరిగేలా తిరిగిన ప్రయోజనం లేకుంగా పోయింది. సిపిఎ, ఎంపీ, ఎపటియుసి జాతీయ ప్రధాన కార్యదర్శి గురుదాన్ దాన్గుప్ప పార్లమెంటు సమావేశాల్లో మూసివేసిన ప్రభుత్వరంగ పరిశ్రమలను తెరిపించండి అంటూ కేంద్ర ప్రభుత్వాన్ని నిలదీసినా పట్టించుకునే నాధడు లేకుండా పోయాడు. చివరకు ప్రయోజనం లేకుండా పోయింది. చివరకు మమ్మలను, మా రూపు రేఖలను బలహీనపర్చి నష్టాల సాకు చూపి మా పేర్లను తుదిపేశారు. మన ఎంపీసాయిన, మంత్రిగా పనిచేస్తున్న సర్వేసత్యనారాయణ, ఎంపీ రాజయ్, గురుదాన్ దాన్గుప్ప, సురవరం సుధాకర్ రెడ్డిలు మమ్మలను ఎలాగైనా రణ్ణించుతానని మందుకు వెళ్లి ఆనాటి ప్రధాని వాజ్పాయ్ని కలిసి తమ కన్నటి గాధను వినిసించిన ఫలితం లేకుండా పోయింది. మమ్మలను కాపాడు కోవడానికి మా కార్బిక బిడ్డలు, కుటుంబ సభ్యులు వేలాది మంది రోడ్డు పైకి వచ్చి ధర్మాలు, రాస్టార్కోలు, ఆందోళనలు చేసినా చివరకు లాలీలు, తూటాలూ, జైష్టు, నిర్మాంధాలూ, అణివేతలు తప్పలేదు. చావులు తప్పలేదు. బిడ్డల చదువులు, పెళ్లిలు ఆగిపోయినవి. భిక్కాటనతో సరిపెట్టుకోవాలివచ్చింది. ఒక్కసారి జీవం పోస్తే నష్టాలన్నీ ఆధిగమిస్తా మని ఎన్ని విన్సుపాలు ఎన్ని దండాలు పెట్టినా కాస్తన్నా కనికరించకుండా మూసివేశారు. ప్రోఫీఎల్ నుంచి రెండు వేల మందిని తొలగించారు. మరికొంత మంది కార్బికులకు జీతాలు ఇప్పడం లేదు. మిగిలిన వారు జీతాలు లేక అటు బతుకలేక నడిసముద్రములో నావలాగా జీవితాలు న్నాయి. ఐపిఎల్, ప్రాగాటూల్స్ ను నుంచి ఆరువేల మందిని తొలగించారు. దీంతో మానసికంగా, శారీరకంగా కృంగిపోయి గుండెపోట్లు, ఆకలి చావులు, ఆత్మహత్యలులో బలవంతంగా చనిపోయారు. ఈ మాడు కంపేనీలూ మూగబోయినవి. బోసిపోయిన కంపేనీలా కనిపిస్తున్నాయి. పాములు దర్జాగా తిరుగుతున్నాయి. యంత్రాల మూగబోయినవి.

మమ్మల్ని బతికించుకోవడానికి ఎపటియుసి, సిపటియు వంటి కార్బిక సంఘాలు ఎంత తపించినా రక్కించుకోలేకపోయారు. కార్బికుల ఓట్లతో గెలపాందిన ఎంపీ, మంత్రి సర్వేసత్యనారాయణ, సోనియమ్మ రాహుల్గాంధీ, మనోహన్ ల దృష్టికి తీసుకెళ్లి నన్ను ఎలాగైనా కాపాడాలి. సోనియమ్మ, రాహుల్గాంధీలు దయతలచి, ఆశీర్వదిస్తే సర్వే సత్యన్నకు కేంద్రంలో మంత్రి పడువులు వచ్చింది. మంత్రి అయ్యె మందు కార్బికుల ఓట్లతో గెలిచిన సర్వే సత్యనారాయణ 13 ఏళ్ల కన్నటసు తుడిచి కేంద్రం నుంచి నిధులు ఇప్పించి పూర్వ వైభవం లోకి తీసుకురావాలి. మమ్మల్ని ఆర్ద్రిసెన్స్ పొక్కలీలో, ఇతర వాటిల్లో విలీనం చేయాలి. మమ్మల్ని భూబానురుల పాలు చేయొద్దు. మాకు జీవం పోస్తే వేలాది మంది బిడ్డల ఆకలి తీర్చినట్లు. - డి.ఎస్.

రాజశీల

దేవిప్రియ

కాంగ్రెస్ భుజాల మీద తెలంగాణ భారమా?

"Young men die in wars. Old men talk politics. Ignore politics!" అంటాడు 'టోయ్' సినిమాలో ఒక రాజవంశ ప్రముఖుడు ఆచిల్సిన్ తో. జూన్ 30 నాడు ప్రైదారాబాదులో తెలంగాణ ప్రాంత కాంగ్రెస్ నాయకులూ, మంత్రులూ, పార్లమెంటు సభ్యులూ, పలువురు శాసనసభ్యులూ కలిసి నిర్వహించిన బహిరంగ సభలో ప్రస్తావనాలూ, ప్రసంగాలూ చూసినప్పుడు పైన ఉటంకించిన 'సుభాషితం' గుర్తుకొచ్చింది. ప్రత్యేక తెలంగాణ యేర్పాటు కోసం అత్యాక్షాగాలు చేసిన బడుగు బలహిన వర్ధాల యువకులు యుద్ధరంగంలో మరణించి వుండక పోవచు కానీ, పోరాట గుణాన్ని అలవర్పుడంలో విఫలమైన నాయకత్వ తప్పిదాల వల్లనే ఉన్నేశ్వాల ఉపైన ముందు వాళ్ళు తలవంచి వుండవచ్చుకానీ, అ ప్రాంతాక్షాగాల ప్రభావం అటు సమైక్యాంధ్ర సముద్ధారకులపైన గానీ, ఇటు విభజనవాద కథానాయకులపైన కానీ గాఢంగా కనిపించక పోవడం నా వంటి వారికి బోధపడడం లేదు. విద్యార్థులూ, యువతీయువకులూ అత్యహర్షులకి పాల్పడ వధ్యని పోడిపోడిగా మాటల్దడడం తప్ప, ఆ పరిస్థితులను నివారించడానికి, విద్యార్థులను, యువకులను పోరాట క్లేత్రంలోకి దింపడానికి, ముఖ్యంగా తెలంగాణ నాయకత్వం చేసిన ప్రత్యేక ప్రయత్నాలు యేమున్నాయో యెపరైనా విపరించ గలరా? ఈ విషయంలో ఇప్పుడు మహాసభలు పెట్టి గొంతుచించుకుంటున్న కాంగ్రెస్ నాయకులు మాత్రం చేసిందేముంది?

కాంగ్రెస్ వారి సదరు తెలంగాణ సాధన సభలో కొత్తమాట ఒక్కటి కూడా వినిపించలేదు. కాంగ్రెస్ పార్టీ అధిష్టానవర్ధం మీద నాయకులందరూ ఒకరి తరువాత ఒకరు, ఒకటి రెండు నిముషాలలోనే, అదే భక్తి ప్రదర్శించారు. అదే పాట పాడారు. అవే స్టోర్చిపారాలు వినిపించారు. వేదిక మీద అధినాయకత్వం బొమ్మలు మాత్రమే ప్రదర్శించి తమ 'త్యాగనిరతి'ని హస్తిన వారికి చూపించే ప్రయత్నం చేశారు. ఉప ముఖ్యమంత్రి రాజ

నరసింహ... తెలుగులో విన్నవిస్తే అర్థం కాదను కున్నారో, ఇంగ్లీషు పత్రికల వారి కోసమా కానీ ఇంగ్లీషులో కూడా, ప్రత్యేక తెలంగాణ ప్రకటిం చాలని సోనియా గాంధీకి మనవి చేశారు... ఇంతకీ అకస్మాత్తుగా ఈ సభ దేనికి? సరిగ్గా ఈ సభ జరుగుతున్న సమయానికి, అంధ్రప్రదేశ్ వ్యవహరాల కొత్త బాధ్యత, రామల్గాంధీ రాజకీయ రాజగురువు దిగ్విషయసింగ్ ఫిల్మిసుంచి నేరుగా విశాఖపట్టం వెళ్లి సమైక్యాంధ్ర నినాదాల మధ్య, రాష్ట్రాన్ని విభజించరాదనే మహాజనర్లు స్వీకరించడం కేవలం యాదృచ్ఛికమేనా? ఈ సభ సోనియాగాంధీ ఆశీస్పులతోనే జరిగిందని అగ్నిపుత్ర మధురూపీ ప్రకటించడం, వై.ఎస్. కంటే, తెలంగాణ విషయంలో, ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ చాలా మెరుగనీ, ఆయన వ్యతికేత స్వప్తంగా చెపుతున్నాడు కనుక పేబి యేమిలేదని చెప్పడం యేమి సూచిస్తోంది? కోస్తో రాయలేసు జిల్లాలలో అప్పుడప్పుడూ జరుగుతున్న నిరసన, అందోళనలకు ఉధ్యమ స్వఘావం లేదనీ, దానికి, గడిచిన దశాబ్ద కాలంగా తెలంగాణలో సాగుతున్న రాజకీయ, సాంస్కృతిక పోరాటానికి గుణాత్మకమైన తేడా పునర్వదనీ జాతీయ పార్టీలకూ, ముఖ్యంగా కాంగ్రెస్ పార్టీకి యెందుకు నవ్వ చెప్పలేక పోతున్నారు? ఇంతకీ యు.పి.వి. సారథులు ప్రత్యేక తెలంగాణ యేర్పాటుకు స్థిరమయ్యారా? అలా జరిగితే, ఆ రాష్ట్రప్రదాన ఫలాలు, ఇన్నాళ్ళూ తెలంగాణ కోసం పాటు పడిన తెలంగాణ రాష్ట్రసమితి, ఇతర రాజకీయ పార్టీల ఖాతాలో పడకుండా

కాంగ్రెస్ పార్టీ ఒక వ్యాపాం ప్రకారం, తెలంగాణ ఉద్యమం విరామచిత్తుల మధ్య విశ్రాంతి తీసు కుంటుస్తుట్టు కనిపిస్తున్న ఈ దశని దొన్నుకుండా? తె.రా.స. యే భరోసాతో చోద్యం చూస్తోంది. 2014లో అత్యధిక పార్ట్లమెంటు స్థానాలూ, వీలైనియి యొక్క శాసన సభ స్థానాలూ గెలుచుకోవాలని చూస్తున్న చాణక్య చంద్రశేఖరరావు తోటబంగళాలో కూర్చుని సాగిస్తున్న పథక రచన ఆయన అంతరంగికులటైనా అంతుబడుతోందా? ఈ ప్రశ్నల పరంపర మధ్యలోంచి, పరిశీలనగా చూస్తే, యేడో జరగబోతుస్తుటే అనిపిస్తోంది. రామల్ బాబు శిబిరానికి దగ్గరగా ఉండే ఒక ఫిల్మిమితుడు వ్యాఖ్యానించిన దానిని బట్టి తెలంగాణ భారాన్ని 2014లోకి కూడా భుజాల మీద మొసుకు పోవానికి కాంగ్రెస్ పార్టీ సిద్ధంగా లేదని అర్థమవతోంది. ఎళ్లి పరిస్తులటలోనూ 2009 తొందరపాటు పునర్వృత్తం కాకూడదని మాత్రమే సోనియా బృందం జాగ్రత్తగా వ్యవహరిస్తున్నట్టు కనిపిస్తోంది. తెలంగాణ, విద్యుత్, గూర్ఖాలండ్, ఉత్తర ప్రదేశ్ తదుపరి విభజనవంటివి కాంగ్రెస్ ను ఇప్పుడు వెంటాడుతున్న అదనపు సమస్యలు. మిగిలిన ప్రాంతాల గోనే యొలగొన్న తెలంగాణను యేడో ఒకటి చేయాలని మాత్రం సోనియా గట్టిగానే ఆలోచిస్తున్నట్టు జరుగుతున్న కథ సంకేతాలు అందిస్తోంది. ఏమి చేసినా అది కల్పోల సముద్రంలో అడ్డదిడ్డంగా పోతున్న కాంగ్రెస్ పడవకి యెంతో కాంత స్థిరత్వం కల్పించేదిగా ఉండాలనేది ఆమె అలోచన. 2014 పార్ట్లమెంటు ఎన్నికల తరువాత యెర్పడే రాజకీయ పునరేకీ కరణలలో తెలంగాణ, కాంగ్రెస్ నీ యొట్టువైపున నిలబడుతుందో చూచాయగానైనా ఆమెకి ఒక దృశ్యం ఈపాటికే కనిపించి ఉండవచ్చు. ఆ కారణంగానే నిస్సార, నిరుపయోగ ప్రసంగాల జానాడ్డిగారి సభ ఈ మేరకి అస్పటిగానైనా కొన్ని సూచనలు చేసింది. కానీ అప్పుడే అయిందా?

(రచయిత ప్రముఖ సీనియర్ సంపాదకులు, వ్యాఖ్యాత)

మట్టి మనుషులు

అనుబంధాలు, అనుభవాలు, జ్ఞాపకాలు మనిషిని వెంటాడుతూనే ఉంటాయి. ఎక్కువెళ్ళినా, ఏం చేసినా వాచి నుంచి తప్పించుకోలేం.

భరించలేని ఆ వేదనకు అక్కర రూపం జిచ్చారు తెలంగాణ మట్టిమనుషులు వేనేపల్ని పాండురంగారావు

[నా] కు ఊహ తెలిసినప్పటినుండి మా ఊళ్ళో ఎవరు చనిపోయినా చాలా బాధ, దిగులు. వాళ్ళు కళ్ళలోనే మెదులుతుంటారు. వాళ్ళతో నాకు వున్న అనుబంధాలు, అనుభవాలు, జ్ఞాపకాలుగా ఇంకా పచ్చిగానే ఉన్నాయి. వెంటాడుతూనే వున్నాయి. మా ఊరి మనుషులే కాదు పశుపక్కాదులు, జంతువులు కూడా...

పేరుకు ఊరనే గానీ ఎవరిల్లు వాళ్ళ కున్న ఇంటింటికి అద్దుగోడలున్నా అందరికి కులాలున్నా నాకైతే ఊరంతా ఒక ఇల్లే, ఒక కుటుంబమే, ఒక కులమే అప్పుడైనా, ఇప్పుడైనా.

ఈ మధ్య కాలంలో మా ఊరివాళ్ళు చనిపోతుంటే బాధ, దిగులుతో పాటు భయం కూడా జొరబడి రాత్రుళ్ళు నిద్ర పట్టనివ్వడం లేదు. కలవరం, కలకలం, కాకవికలం.

వాళ్ళ పేర్లు గిన్నిస్కో, లిమ్కుకో, ఎక్కలేకపోవచ్చు, వాళ్ళ పేర్ల ముందు భారతరత్న, పద్మభూషణ, డాక్టర్లేబులు లేకపోవచ్చు, వాళ్ళకు నోబల్, అస్కూర్లు రాకపోవచ్చు, కానీ వాళ్ళు వోట్లి మనుషులు కాదు. గట్టి మనుషులు, వెట్టి మనుషులు, మట్టి మనుషులు. వాళ్ళు మనుషుల్ని ఒక చోట పేర్లి సమూహంగా మార్చి సమాజాన్ని సృష్టించిన సృష్టికర్తలు. వాళ్ళు నేర్చుకుంటూ, నేర్చుకుంటూ ఊరును నిర్మించినవాళ్ళు. ఊళ్ళు మనుషుల్ని ఊళ్ళు దాటకుండా చేసినవాళ్ళు. పైసులతో పనిలేకుండా కాణిఫర్చు కాకుండా, కడుపులో సల్ల కదల కుండా ఊరిని సల్లంగా బతికిస్తున్నవాళ్ళు.

వీండ్ తరబడి కాళారిగేలా తిరిగి, తిరిగి చేతలు అరగదీసి జీవితాలు పనంగా పెట్టి ప్రాణాలు బలిపెట్టి, నేర్చుకుంటూ, నేర్చుకుంటూ, అనుభవసారాన్నంత రంగరించి, సిద్ధించిన జ్ఞానాన్ని, నైవుణ్ణాన్ని ఒక పరంపరగా పేర్చుకుంటూ పేర్చుకుంటూ మన ముందుంచిన మన పూర్వీకుల వారసత్వాలకు మిగిలిన చివరా మనుషులు, పనిమనుషులు.

వీళ్ళ పోతూ పోతూ వందల వేల సంవత్సరాల ఆ జ్ఞానాన్ని, ఆ నైవుణ్ణాన్ని, ఆ అనుభవాన్ని, ఆ తెలివిడిని మనకు మిగలకుండా తీసుకుపోతున్నారు. కాదు కాదు మనమే మూటగట్టి, ముల్లేగట్టి, పాడేగట్టి పంపిస్తున్నాం.

జ్ఞాపకాలనైతే మనుషులో దాచుకుంటున్నాంగాని, ఆ జ్ఞానాన్ని, ఆ నైవుణ్ణాన్ని, ఆ అనుభవాన్ని, ఆ తెలివిడిని ముందుతరాల మన వారసులకు అందివ్వలేని సందిగ్ధంలో రంది బతుకు బతుకుతున్నాం.

వెంకట నర్సమ్మ వచ్చిందంటే ఆ బజార్లో అందరికి పండగే. అందరితలు ఆమే ఒక్కోనే వుంటాయి. ఈర్చెన లేకుండానే పుట్టుకొద్ది

పేలను చటుచట కుక్కేది. కుప్పలు కుప్పలు పేలు, ఈప్పలు.

నారాయణ మట్టి గోడలు కడితే ఘిరంగులు పేల్చినా, భూకంపాలొచ్చినా, వరదలు, ఉప్పెనలు వచ్చినా, అగ్నిప్రమాదాలు జరిగినా చెక్కుచెదరవు. పూతమట్టి కూడా పోదు.

శాటికులతో సాయిలు, జమ్ముతో ఎల్లయ్య, గుడిసె కప్పినా, కొట్టమేసినా చినుకు కిందకు దిగేది కాదు. ఎండా, వాన, చలితెలినేది కాదు.

మొలకైనా, ఇత్తనమైనా సీసయ్య చల్లితే ఒక్కగింజా బీరుబోదు.

లచ్చవమ్మ మునుంబడితే నాటైనా, కలుపైనా, కోతైనా, మట్టసం గుండాల్చిందే.

రాములమ్మ పురుదు పోస్తే పిండం అడ్డంతిరగడం, తల్లికిగండం తెలియదు.

రంగమ్మ కూలోఢ్లు కొలిస్తే తప్పలు, మానికలు, కుండలు ఏవైనా గాని ఒక్క గింజ తేడారాదు. ఒక్క నాకా తేడా రాదు.

రామసామి అదుగుబట్టి గెలమీద కత్తిబట్టి గీతగస్తే అది పోత్తాడైనా, పరుపుతాడైనా, పందాలైనా, ఈత్తదైనా, తాటైదైనా అదికల్లు కాదు అమృతమే.

రంకలేనే ఆంబోతైనా, కాలుదువ్వే పోట్లగితైనా ఎంకన్న ముగుదాదేస్తే ఎంతటి కోడైనా, ఎధైనా బుద్దిగా, అరకైనా, బండెయినా, పలపలైనా, దపలైనా లాగాల్చిందే.

ఆడవాళ్ళ “బంటి” మీద సేయివేయకుండా సూపులతోనే “ఆదె” తీసుకునే మేరే కిష్టయ్య ఇంటి నిండా ఆడవాళ్ళ రవిక గుడ్డలే.

రాందాను మందేసి చిందేసినా, చిటికేసినా, తప్పెటమీద చిర్చేసిదరువేసినా ఎవరైనా ఆగల్చిందే. ఆగి ఊగాల్చిందే.

నవారు మంచైమైనా, నులక మంచైమైనా పాపయ్య అల్లితే పిల్ల పిల్ల తరం పుండాల్చిందే.

బసలు కొట్టే కోడేశాచైనా, నల్ల నాగైనా, మిన్నాగైనా అవలీలగా ఎడమచేయతో పట్టి గాలిలో గిరగిరా తిప్పిసంనే కోటయ్యను జూస్తే పాములు భయపడాల్చిందే.

భాగ్యమ్మ పిండిపిసికి పోయ్య అంటిస్తే ఆకలి మంట సల్లారాల్చిందే, కపుపునిండాల్చిందే.

కోటయ్య నల్లమన్న తొక్కి ఎప్రకుండ చేస్తే నీళ్ళకు సల్లజెమటలు పుట్టాల్చిందే.

వరికుపైనా, గడ్డివామైనా బిక్కం వేస్తే గోడ కట్టినట్టే. చినుకు

దిగదు, పురుగు దూరదు.

మోహనయ్య సూదేసి పోయినాకాగాని తెలియదు.

పిల్లలు అద్దంలో ముక్కుచెవులు చూసుకుంటే తప్ప నర్సింహ్య చారి ముక్కుచెవులు కుట్టిందే పిల్లలకు తెలియదు.

తొలిసురిదైనా, తరిపిదైనా, ఎంతమొండిదైనా, బట్రెనా, ఆఫైనా, యలమంచి దాని ఈపుమీద ఒక సరపు సరిపి పొదుగులో చేయబడితే పాలు సేపాలిందే.

మత్తడిదుంకి అలుగులుబారే చెరువులో తూము తెరవలన్నా, తూము మూయాలన్నా, తూములో ఇరుక్కున్నది తీయాలన్నా మట్టయ్య మునగాలిందే.

బ్రిష్యాచారి సన్నపని చేసినా పోతులూరయ్య నాగశ్శు జెక్కినా కర్మను వొంకుండడు, పనికి వొంకుండడు.

గొల్రెగాని, మేకగాని ఈనమోపైతే లింగయ్య చేయసాపితే లేగ జారాలిందే

కత్తుళ్లు, కొడవళ్లు, గొడ్డళ్లు గట్టయ్య సరిస్తే అవి అరగాలిందే గాని పదును మొక్కవేడు.

పొపయ్య జుట్టు మీద చేయేస్తే తలకట్టు మారాలిందే.

కాంత్రుకెల్లిన చెంచైనా, చేయజారిన చెంబైనా, తాడు తెగిన బకీలైనా, బరువుతో మునిగిన బిందైనా, సిక్కం లేకుండానే రాములు బుడుంగున మునిగితే భావి జలగడిగినట్టే.

అరికాలు నోటికాడ పెట్టుకుని మునిపశ్చతో మల్లమ్మ ముళ్లు తీస్తే అడి రేగుదైనా, ఈత్తదైనా, తుమ్మదైనా ముళ్లు తీసాక ఆ హోయే వేరు.

మంగమ్మ సాకిరేవులో మైలతీస్తే బట్టలకే కాదు మసుషులకు వాళ్ల మనసులకు మురికిపోతది.

కంటో నలును పడితే చంద్రమ్మ కొననాలుకతో తీస్తే కశ్చ మురవాలిందే.

ఈశ్వరమ్మ ఇళ్లలికి ముగ్గులేస్తే బొమ్మరిల్లే.

గొప్పదైనా, మేకదైనా గురువయ్య తిత్తితీస్తే రక్షపు సుక్కంటడు.

మైసయ్య వల విసిరితే చంద్రమామలైనా, రష్ణలైనా, బుడ్డపర్కు

లైనా, బొచ్చలైనా బట్ట నిండాలిందే.

పున్నయ్య గాలమేస్తే కొర్రమేను చిక్కాలిందే.

చామలు దూరని చిట్టడివినెన, కాకులు దూరని కారడవైనా, పర్మతాలు వేటకేలితే మాంసం మూటకట్టాలిందే.

ఎంత పెద్ద చెట్టైనా, ఎంతలాపు మానైనా, చిటారు కొమ్మెను బుచ్చయ్య పట్టుపడితే తేనెతెట్టే బొచ్చె నిండిలిందే. ఒక్క ఈగ చావకుంగా, కుట్టకుండా

పెదమట్టపల్లి చిస్సిరయ్య పంచాయతీలో కూసుంటే సంసుకునే టోళ్లు గూడా బుజాల మీద సుతులేసుకుని పోవాలిందే.

నాగయ్య నాగలికట్టి దుక్కిదున్నితే కుంకుమ పుష్టే.

కొండయ్య పంతులు ఎక్కాలు చెబితే లెక్కలన్నీ వచ్చినట్లే.

సరస్వతమ్మ అజ్ఞరాలు దిద్దబిడితే పెద్దబాలశిక్కయైనా కృష్ణరాయ భారామైనా కంఠస్థే.

గుర్రాధం ఎన్ని కొబ్బరిరాయలనైనా వేళ్లతోనే పీసుతీయడం, చేతుల మీదనే పగలకొట్టడం వేళ్లతో పుల్లిన విద్య.

కనకంబరాలయిన, మలైలైనా, జాజైలైనా, మాణిక్యమ్మ మాలులు కడితే ఎవత్తులునా సనే మురిసిన మూతి తెరవాలిందే మాలులు తలలో మూడవాలిందే.

శంకరయ్య చర్చులపల్లి చెప్పులు కుట్టిస్తే చేను చేలకలు తిరిగిన గట్టలు, గుట్టలు దూకిన ముళ్లు, రాళ్లు తొక్కినా, కాళ్లరగాలిందేగాని చెప్పులరిగేవి కాదు. కాటికి పోయే దాకా.

బాలయ్య చాపలు కడిగితే ముళ్లు గిళ్లు జాంతానై.

చెన్నయ్య చెఱుకు తోట జడేస్తే కోటగోడ కట్టినట్టే.

పూలమ్మ బతకమ్మ పేరిస్తే తాంబాలమపసరం లేదు. చెరెం వందేదాకా నీళ్లమీద తేలాడాలిందే.

జోగయ్య జాగా కొలిస్తే ఎన్నెకరాలయినా నికరం గావాలిందే.

పిచ్చమ్మ రోటికాదా కూసుంటే పచ్చిగడ్డయినా పచ్చడి గావాలిందే. తొక్కులయినా తోక్కుగావాలిందే. నోట్లోనిళ్లు ఊరాలిందే.

పద్మమ్మ బట్టగుడ్డ మూడుకాలాలు ఇట్టే గడిసిపోతాయి. రంగు ఎల్లాదు, గుడ్డమాయదు.

బయోపెక్కాలజ్ రెగ్యులేటర్ అధారితీ జల్లు 2013ను ఉప సంహారించుకోవాలి

బయోపెక్కాలజ్ రెగ్యులేటర్ అధారితీ బిల్లును ఉపసంహారించుకోవాలని రైతు స్వరాజ్య వేదిక ప్రభుత్వాన్ని డిమాండ్ చేసింది. జీవభద్రత, సంరక్షణ బిల్లును వెంటనే తీసుకురావాలని కోరింది. జన్మ మార్పిడి సంటల బహిరంగ క్లైట్రం ప్రయోగాలకు అనుమతులను అపి వేయాలని విజ్ఞాపి చేసింది. ఈ మేరకు సోమవారం బిష్టీర్బాగ్ ప్రెసెక్టబోల్ వేదిక ఆధ్వర్యంలో విలేకరుల సమావేశం ఏర్పాటు చేశారు. ఈ సందర్భంగా సుస్థిర వ్యవసాయ కేంద్రం, వైధాధికారిజీవీ రామాంజనేయులు, చేసేత సౌక్రేటీ ప్రతినిధి డాక్టర్ డి.

నరసింహరెడ్డి, రైతు స్వరాజ్య వేదిక ప్రతినిధి మోహన్ కడంపల్లి, యూనిత్రైడ్ పోరం ఆర్టీఎస్ క్యాంపాయిన్ యూనిట్రైడ్ ప్రతినిధి బి. రామకృష్ణరాజు, రైతు విత్తన హక్కు వేదిక ప్రతినిధి ప్రిఫెసర్ ప్రసాదీరావు మాట్లాడుతూ రైతులకు సరైన అవగాహన కల్పించక పోవడం, జన్మ మార్పిడి ఆపరి పదార్థాలను తినడం వల్ల తీట్రమైన ఆరోగ్య సమస్యలు తలెత్తుతున్నాయని ఇటీవల పరిశోధనలో తేలిందన్నారు. ఇప్పటికైనా జన్మ మార్పిడి వంటలను నిప్పించాలని డిమాండ్ చేశారు.

జ్ఞానకాల నీడతత్త్వ వెంటాడే 'ది సిటీ'

చర్చావేదికలో ప్రసంగిస్తున్న జి.సల్సింగ్రావు

సాధారణంగా ఒక నగరం చరిత్రలో ఓ పాతికేళ్ళు పెద్దగా లెక్కలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం లేదు. హైదరాబాద్ విషయంలో మాత్రం అలా కాదు. కనీస హాలిక వసతులు లేకపోయినా, చారిత్రక కట్టడాలు శిథిలాలుగా మారిపోతున్న పట్టించుకోకుండా, సామాన్య నగరజీవితో సంబంధం లేకుండా పాశ్చాత్య తరఫో అభివృద్ధిని నగరం నెత్తిన రుద్దారు. అందుకే పాతికేళ్ళో ఒకనాటి నగరం విధ్వంసమై పోయింది. ఇక మిగిలినవి ఆ జ్ఞానకాలే.

దాదాపు పాతికేళ్ళ క్రితం రూపుదిద్దుకున్న 'ది సిటీ' సినిమా జూన్ 15న హిమాయత్ నగర్లోని చందుం భవన్లో 74వ చర్చావేదికలో ప్రదర్శితం కావడం ఆ జ్ఞానకాలను మరోసారి తవ్వి బయలుకు తీసుకువచ్చింది. తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఆధ్వర్యంలో జరిగిన చర్చావేదికలో త్రీ బి. నర్సింగ్రావు గారు దర్శకత్వం వహించిన 'ది సిటీ' (1987) లిటిల్ ఇండిఫారమేట్ బేనర్సైప్ డాక్యుమెంటరీ ఫిల్మ్ ప్రదర్శించబడింది. తదుపరి చర్చా కార్యక్రమం జరిగింది. ఇందులో వక్తలు: ఫిల్మ్ మేకర్ బి. నర్సింగ్రావు, హిస్టోరియన్, ఆర్క్ టీచర్ ప్రొ. పరీఫ్, అర్బిట్ట్, 'ఇంటాక్' హైదరాబాద్ పోరిటీజ్ అవార్డ్ కమిటీ మెంబర్ జి. శంకర్ నారాయణ్, హిస్టోరియన్ మరియు దక్కన్ హారిబేట్ ట్రస్ట్ మెంబర్ మహమ్మద్ సఫీయుల్లా, డాక్యుమెంటరీ ఫిల్మ్ మేకర్, హాచీసియు, మిన్ ఉమా మగర్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

'ది సిటీ'.... హైదరాబాద్ యొక్క విశిష్టతను తెలియజెప్పిన చిత్రం ఇది. హైదరాబాద్లో ఉన్నటువంటి చారితత కట్టడాలు, నగరంలో ఉన్నటువంటి అనేక మతాలవారితో మిళితమైన సంబంధాలను, క్రామిక వృత్తులు, వారి జీవన విధానం, నివసిస్తున్న ప్రదేశాలు లాంటివెన్నింటినో

వివరించిన కళాఖండం ఈ డాక్యుమెంటరీ చిత్రం. హైదరాబాద్ ను పరిపాలించిన అనేక వంశాల, మతాల రాజులు ముఖ్యంగా అనుషాయాలు, నిజాల పరిపాలకులు నిర్మించిన కట్టడాలను, ఆ కట్టడాలలో ఉన్న అనేక ప్రాంతాల, మతాల సంస్కృతిని ఈ తరానికి అందించిన చిత్రం. ఈరోజు అంధ్రప్రదేశ్లో భాగంగా ఉన్న తెలంగాణ ప్రాంతంలోని హైదరాబాద్ హర్షిగా కలుషితమైపోయిన తర్వాత, విధ్వంసమైన హైదరాబాద్ వైభవాన్ని అద్వితీయమైన కళాఖండంగా రేపటి తరాలకు చూపించాల్సిన చిత్రం. ఎందుకంటే ప్రపంచికరణవల్ల వస్తున్న ఎన్నో మార్పులు, మెట్రో రైలువలన అద్భుతమైనటువంటి సుల్తాన్ బజార్లను, ఎన్నో కట్టడాలను మనం మళ్ళీ మళ్ళీ చూడలేదు. కాబట్టి అలాంటి అధ్యాత్మమైన కట్టడాలను, పరిసరాలను చిత్రీకరించిన చిత్రయానిట్కు కృతజ్ఞతలు.

ఈ కార్యక్రమంలో అందెళ్ళి, దా॥రామకిషన్, జి. నరేందర్, బి.ఎన్.రాములు, వేలాద్రి, ద్వివసవల్లి సత్యనారాయణ, పిట్లుల శీశెలం, డి.పి.రెడ్డి మొదలైనవారు పాల్గొన్నారు.

- దక్కన్ మ్యాస్

'ది సిటీ' చర్చావేదికలో వక్తలు దక్కన్ హారిబేట్ ట్రస్ట్ సఫీయుల్లా, 'ఇంటాక్' హైదరాబాద్ హారిబేట్ అవార్డ్ కమిటీ మెంబర్ జి. శంకర్ నారాయణ్, హిస్టోరియన్, ఆర్క్ టీచర్ ప్రొ. పరీఫ్, దాక్యుమెంటరీ ఫిల్మ్ మేకర్, హాచీసియు, మిన్ ఉమా మగర్, యం. వేదకుమార్

అవన్నీ పచ్చి అబద్దాలు

పరకాల ప్రభాకర్ నేతృత్వంలో విశాలాంధ్ర మహోసభ '101 అబద్దాలు.. రుజువుల్లేని ఉద్యమ' పేరుతో రాసిన పుస్తకానికి జవాబగా 'తెలంగాణ ఆత్మగౌరవ వేదిక' మరో పుస్తకాన్ని తెచ్చింది. 'విద్యేషమే ధీయంగా విశాలాంధ్ర మహో రభస - పచ్చి అబద్దాల పరకాలకు అసలు నిజాల జవాబు' పేరుతో పుస్తకాన్ని ప్రచురించింది. జూన్ 11న బిల్లేర్బాగ్ ప్రైవెట్ క్లబ్లో ఈ పుస్తకావిష్కరణ సభ జరిగింది. తెరాస శాసనసభాపక్ష ఉపనేత టి.హరీరోవు, ఆచార్య ఘుంటా చక్రపాణి, పుస్తక రచయిత ఎన్.వేంగోపాల్, తెలంగాణ హిస్టరీ సాంస్కృతిక అధ్యక్షుడు విశేష, టీవీస్ట్ అధ్యక్షుడు దేవీప్రసాద్ రావు, తెలంగాణ జర్నలిస్టుల ఫోరం నేతలు అల్లం నారాయణ, సీపాచ్ క్రాంతికిరణ్, మలుపు బాల్టర్డి కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

తెలంగాణ రథం

కవి కందుకూరి శ్రీరాములు రచించిన తెలంగాణ రథం కవితా సంపుటిని టీఆర్ఎన్ఎల్సీ ఉపనేత హరీష్ రావు జూన్ 15న సిద్ధివేట ప్రైవెట్ క్లబ్లో అవిష్కరించారు. నందిని సిధారెడ్డి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

జానపదానికి దర్శణం ‘తొప్ప ముచ్చట్లు’

జానపదానికి ‘తొప్ప ముచ్చట్లు’ దర్శణమని సుట్టిం కోర్టు న్యాయమూర్తి జస్సిన్ జె. చలమేశ్వర్ అన్నారు. ప్రోఫెసర్ జయధీర్ తిరుమలరావు రచించిన ‘తొప్ప ముచ్చట్లు’ పుస్తకావిష్కరణ జూన్ 26న జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో జస్సిన్ జె. చలమేశ్వర్ మాటల్డుతూ, జానపదాల్లో ఉండే విషయాలన్నిటినీ ఈ పుస్తకంలో ప్రస్తావించారని అన్నారు. రాష్ట్రంలో ఇప్పటి రాజకీయ పరిస్థితుల్లో తెలుగును పరిరక్షించుకోవాలని చూస్తున్న వారిలో జయధీర్ అగ్రగణ్యులని కొనియాడారు.

తెలుగు సాహిత్యంలో కనబడని అనేక అంశాలు ‘తొప్ప ముచ్చట్లు’లో ఉన్నాయని తెరవే ప్రతినిధి జూలూరి గారీశంకర్ అన్నారు. ప్రజల నుంచి సేకరించిన సమాచారాన్ని భద్రపరచి తిరిగి వారికి అందించాల్సి ఉంటుందని జయధీర్ అభిప్రాయ

ఉత్తర దక్కిణ భారత దేశాల నిండు గుండెలాంటిది దక్కన్.

రెండు భూభాగాల మధ్య ఎత్తైన పీరం.

రెండు సంస్కృతుల సంగమం.

పూర్వ శాతవాహనుల నుండి కాకతీయ సామ్రాజ్యం వరకు

సజీవంగా ఉన్న సాంస్కృతిక వారథి.

పది జిల్లల తెలంగాణ ముఖచిత్రం.

ప్రాచీన మానవుడి ఆవాసాలు, చారిత్రక కట్టడాలు,

జానపద సౌరభాలు, గిరిజన వైభవాల క్షేత్రం.

సజీవ జీవన సంప్రదాయాల నెలవు.

అందుకే ప్రతినెల

ఒక సాంస్కృతిక ప్రవాహం గురించి...

జయధీర్ తిరుమల రావు

కలం నుంచి జూలువారే

సాంస్కృతిక అక్షర జలపాతం.

వచ్చే నెల నుంచి ప్రారంభం

పడ్డారు. సాహిత్యాన్ని అందించాలంటే ప్రయాణం చేయాల్సిందే నని, ప్రజలను కలిసినప్పుడు వారు చేపే అంశాలే ఈ ప్రయాణంలో దారి దీపాలపుత్రాయని అన్నారు. పుస్తకాన్ని జి. మనోజ్ పరిచయం చేశారు.

ఈ కార్యక్రమానికి ప్రోఫెసర్ డి. వెంకట్రావు అధ్యక్షత పహించగా, ప్రౌదరాబాద్ యూనివర్సిటీ మిసీ రామస్వామి, సినీ దర్శక నిర్మాత బి.నర్సిగోరావు, ప్రముఖ చిత్రకారుడు ఏలె లక్ష్మీం, ఎమ్మోర్స్ ఎన్ నేత కృపాకార్ప మాదిగ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

అప్పాబ్కు ఎక్కులేన్న అవార్డు

కో అపరేటివ్ బ్యాంకింగ్ రంగంలో విశిష్ట సేవలు అందించినందుకు గాను తమ బ్యాంకు ఎక్స్‌లెన్సీ అవార్డు వచ్చిందని ఏపీ స్టేట్ కో అపరేటివ్ బ్యాంక్ (అప్పాబ్కు) తెలిపింది. ధిలీలో నేపసర్ కో అపరేటివ్ యూఎస్ ఆఫ్ ఇండియా జూన్ 26న నిర్మాణించిన 16వ ఇండియన్ కో అపరేటివ్ కాంగ్రెస్ సమావేశంలో బ్యాంక్ శైల్పకుదురు

పీరారెడ్డి ఈ అవార్డు అందుకున్నారు. 2013కు గాను అప్పాబ్కు ఈ అవార్డు ఎంపిక చేశారు. కార్యక్రమంలో బ్యాంక్ ఎండీ ఎంఎస్ రామారావు, ఉపాధ్యక్షుడు ముత్తాల వెంకట్ శ్వేరరావు (రత్నం), బ్యాంక్ మాజీ చైర్మన్ యదవల్లి విజయేందర్ రెడ్డి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

అక్షర సైన్యం

ఉద్యమాలను రగిలించడంలో కవులు, కళాకారులు, రచయితల పాత్ర విస్మరించలేనిది. సాయంధ సైన్యం ఒక వైపున, అక్షర సైన్యం మరో వైపున మోహరిస్తే అక్షర సైన్యానిదే విజయం. తెలంగాణ ఉద్యమంలో ఈ విధమైన అక్షర సైన్యానికి ప్రాతినిథ్యం వహిస్తోంది తెరవే. ఇటీవల జరిగిన తెరవే కరీంనగర్ జిల్లా మహాసభల విశేషాలను వివరిస్తున్నారు ఉపాధ్యాయ రచయిత కూకట్ల తిరుపతి

కరీంనగర్ వేల సంవత్సరాల చారిత్రక, సాంస్కృతిక, సారస్వత కఫున వారసత్వాలను కలిగి ఉన్నది. ఈ నేలలై బృహత్తరమైన బృహత్తతను గుణాంగుడు పైశాచి భాషలో ప్రవచించగా, సోమదేవుడు కథా సరిత్వాగరంగా సంస్కృతికరించాడు. హెలుడు జగజ్జేయమానమైన గాథా సప్తశతిని వివరించాడు. ప్రీ.శ. 9వ శతాబ్దాలో జినవల్భభుదు కురిక్యాల గ్రామాన బోమ్యులమ్యుగ్యుల్లాపై కండవద్యాలు చెక్కినాడు. వేములవాడలోనే కన్నడ ఆదికవి పంపదు భారత కథను కన్నడికరించుటక పూసుకున్నాడు. ఈ జీవగడ్డుపై పుట్టిన మడికి సింగస, వెలిగందుల నారయ, చరికొండ ధర్మ, వేములవాడ భీమకవి వాదనలో జీవన వేదన ఉంది. ఎందరో కవి పుంగపులు ఈ ప్రాంతానికి సాహిత్య సొగులాంచి చరిత్ర సంస్కృతికి అస్త్రిత్వాన్ని పొడుకొల్పారు. గోదావరి పరివాహక ప్రాంతమైన మంధని పరిసర అరణ్యాల్లో రాక్షస బలి అవశేషాలు దౌరకడం విశేషం. తొలి తెలుగు రాజవంశీయులైన శాతవాహనుల మొడచి రాజధానిగా కోటి లింగాల ఖ్యాతి గాంచింది. ధూళికట్ట, వేములవాడ, రామగిరి, పెద్దబోంకూరు, ఎలగందుల, ధర్మపురి గ్రామాల్లో ప్రాచీన చరిత్ర లిలజాలు, అవశేషాలు బయల్పడి కరీంనగర్ పూర్వ వైపున్నా వాటాతున్నాయి.

ఈ భూమి కొన్నేక్కు దొరల గడీల ఆగదాలకు గాయమై కలువరించిన పెయ్యాలాపరిణమించింది. భూస్వాముల అరాచకత్వంలోని బాసిన బతుకులకు, నిజాం నిరంకుశ పొలుండలి గతుకుల బతుకులకు ఇక్కడి కవులు అసరాగా నిలువదానికి అక్షర సైన్యమై కదం కదిపారు. వెతలే కథలై.. గాయాలే గేయాలై.. కన్నరే కవిత్వమై.. ఆటుపోటలే పొటలై ప్రవహించాయి. గడ్డిపరకలను గడ్డపొరలుగా మలచి, వెట్టి విముక్తి పోరాట బాటలో కలం యోధలే కదనాన్ని నడిపారు.. కాలం సాక్షిగా సాగిన అనేక అస్త్రిత్వ ఉద్యమాలలో ఇక్కడి రచయితలు మవేకమై, సామాజిక బాధ్యతగా స్పృజన చేస్తూ, సాహితీ క్షేత్రంలో కరీంనగర్ను నమున్నత స్థానంలో నిలిపారు. జిత్యాల జైత్రయాత్రలో అలిశెట్టి ప్రభాకర్ అక్షర సూర్యదై వెలిగాడు. సిరిశన హోల్ కృష్ణమాచార్య తెలంగాలోనే తొలి శతవధానిగా అవిర్భవించాడు. విశ్వప కవి సాహు జీవితాంతం ఆదివాసీలకు అండగా నిలిచాడు. ప్రజా ఉద్యమాల గొంతుకగా నలిపెల భాస్కర్, అల్లం వీరయ్య, అన్నవరం దేవేందర్, మరందరో రచయితలు ప్రభవిస్తున్నారు.

ఆరు దశాబ్దాలుగా స్వయం పొలన, స్వరాష్టం కోసం తెలంగాణ ఉద్యమం కొనసాగుతున్నది. ప్రత్యేక రాష్ట్ర ఏర్పాటు ఉద్యమంలో కరీంనగర్ జిల్లా ప్రజల భాగస్వామ్యం అన్యసామాన్యం. సింగరేచి, ఆర్టటిసి కార్బికులు, ఉద్యోగ, ఉపాధ్యాయులను సమాయత్తపరచి ఉద్యమాన్యములను చేయడంలో, సకల జనుల సమై, మిలియన్ మార్కెట్లని కలంకవాతు, సాగరషారం, సడక్ బండ జరుపడంలో కరీంనగర్

కలాలది ప్రత్యేకస్థానం. నిత్యం ప్రజల పక్కాన నిలువదానికి తెలంగాణ రచయితల వేదిక పురుషు పోసుకున్న నాటి నుండి అవిరామంగా కృషి చేస్తున్నది. పాలకులను, పాలనా యాంత్రాంగాన్ని ప్రశ్నించే గట్టి గొంతుకగా తెరవే పటిష్టంగా పని చేస్తున్నది. హక్కుల కాలరాత, అగ్రకుల ఆధిత్యం, పురుషాధిక్యం, మనువాద విష సంస్కృతులకు వ్యతిరేకంగా పోరాటుతున్నది. దిక్కుమైకు జనానికి పెద్ద దిక్కె నిలుస్తున్నది.

కరీంనగర్ జిల్లాలో 626 గుట్టలు గుత్తేదార్ విధ్వంసానికి గుర్తైయి. ఓపెన్ కాస్టు గనుల తప్పకాలతో బోగ్గును కొల్లగొడుతున్నారు. నదులు, వాగుల నుండి ఇసుకును విచ్చలవిడిగా తరలిస్తున్నారు. ఇక్కడి సహజ వసరులను అమెరికా, బ్రిటీష్, ప్రాస్ట్ లాంటి సామ్రాజ్యవాద దేశాలకు ఎగుమతి చేస్తున్నారు. జిల్లాను ఎడారిగా మారుస్తున్న దోహిని ప్రశ్నిస్తున్న ప్రజలను అణచివేస్తున్నారు. జీవగడ్డను బొండలగడ్డగా మార్పుడం, భూగర్జ జలాలను హరించడం, వ్యవసాయాన్ని నాశనం చేయడం, పర్మారణాన్ని పొడుజేసి జీవించే హక్కును కాలరాస్తున్న కుటులను తెరవే ఖండిస్తున్నది.

గోదావరి పరివాహక ప్రాంతానికి గోదావరి నీటిని సాగు, తాగు అవసరాలకు వినియోగించాలి. కరీంనగర్ జిల్లా యుండలి ఎల్లంబల్లి జలాశయం ద్వారా స్థానిక ఆయకట్టుకే నీరందివ్వాలి కానీ, కృష్ణ బేసినలోని వ్రాదరబాద్, రంగారెడ్డిలకు మళ్ళీంచడం సమంజసమా? అంతర్జాతీయ సహజ న్యాయ సూత్రాలకు విరుద్ధంగా నీటి దోహిని కొనసాగించుటను తెరవే వ్యతిరేకిస్తున్నది.

వ్యవసాయానికి ఉచిత కరింటు, భూ సంస్కరణలు, ప్రజాస్వామిక ఆకాంక్షను నెరవేర్పడం, ప్రజా సమస్యల పరిష్కారమనే వాగ్దాసాలతో గద్దెనెక్కిన ఏలికలు ప్రజల సాత్తును ఎలుకల్లా తోడుకోవడం విష్టురంగా ఉంది. తెలంగాణలో అభివృద్ధి పనులకు ఒక్క రూపాయి కూడా ఇష్టమనదం పొలకలకు ప్రజాస్వామ్యం మీద ఎంత గౌరవముందో అర్థం చేసుకోవచ్చ. ముళ్ళ కంచెలు, భారీకేడ్డు, పికెటీంగులు, చెక్ పోస్టులు, రఖ్యరు బులెట్లు, టీయర్ గ్రౌం ప్రయోగం, ఆక్రమ కేసులు బాణయించి తెలంగాణ ఉద్యమాన్యమై జేత్తున్నారు. సామాజిక బాధ్యతగా స్పృజన చేస్తూ, సాహితీ క్షేత్రంలో కరీంనగర్ను నమున్నత స్థానంలో నిలిపారు. జిత్యాల జైత్రయాత్రలో అలిశెట్టి ప్రభాకర్ అక్షర సూర్యదై వెలిగాడు. సిరిశన హోల్ కృష్ణమాచార్య తెలంగాలోనే తొలి శతవధానిగా అవిర్భవించాడు. విశ్వప కవి సాహు జీవితాంతం ఆదివాసీలకు అండగా నిలిచాడు. ప్రజా ఉద్యమాల గొంతుకగా నలిపెల భాస్కర్, అల్లం వీరయ్య, అన్నవరం దేవేందర్, మరందరో రచయితలు ప్రభవిస్తున్నారు.

మనిషిని తల్లి లేచిది కవిత్వం. యదార్థ దృశ్యాలు కవిత్వంలో భాగం కావాలి. ప్రజా పోరాటాలకు అండగా నిలవాలి. జీవించే హక్కుకు జీవం పోయాలి. వెట్టి చాకిరి నిర్మాలన, కట్టు బానిసత్త్వ సంక్షేపము తెంపడానికి ప్రజలను చైతన్యపరచాలి. రఘ్యాను హీల్చి చేస్తున్నది.

నియంత్రుత్త చక్రవర్తుల పాలనను ఎండగడుతూ మాక్సిమ్ గోర్కీ ప్రజల పక్షం వహించాడు. కవులారా! కళాకారులారా! మీరెటు వైపు? అని మేఘాధి వర్ణాన్ని ఆయన ప్రతిశ్రీంచగా, సంప్రదాయాదిగా చలమాని అవుతున్న లియోటాల్ స్టోయ్ ప్రజలవైపు నిలుస్తానని ప్రకటించి, రఘ్య విషపంలో తనవంతు పాత్ర నిర్వర్ణించినట్టు చరిత్ర చెబుతున్నది. రాజ్యాన్ని ప్రతిశ్రీంచుకు ముందు త్యాగానికి సిద్ధ పడాలి. అప్పుడే ప్రజా పోరాట ప్రయోజనం నెరవేరుతుందని గతం చాటుతున్న సత్యం.

ప్రత్యేక రాష్ట్రం ఏర్పడిన తర్వాత ఏ భాషను అభికార భాషగా గుర్తిస్తాము? పల్లెల్లో ప్రజల నోళ్ళల్లో నానుతున్న భాషము పట్టుకొవాలి. తెలంగాణ జిల్లాలకు చెందిన అభ్యమైన భాషా నిర్మాణం కోసం ప్రయత్నాలు ముమ్పురం కావాలి. భావజాల వ్యాప్తికి పాత్ర పుస్తకాలు తోడుతాయి. కాశీం రట్టి దురాగతాలను దుసుమాడిన ఉధ్యమారుల జీవితం చరిత్రలో పొందువరచాలి.

తెలంగాణ ఉధ్యమం స్పృహ రాజకీయాల్లో చిక్కుకున్నది. ఓట్లు, సీట్లతో ప్రత్యేక రాష్ట్రం రాదు.. కోస్తాంధ్ర సౌమ్రాజ్యవాదం మన ప్రజాప్రతినిధులను కొనగలిగే స్థాయిన వేళ్ళానుకున్నది. తెలంగాణ సాంస్కృతిక పునరుష్టవోద్యమంలో కవులు, కళాకారుల పాత్ర కీలకం. గోసి గొంగడి గాళ్ళతోనే తెలంగాణ ఉధ్యమ భావజాల వ్యాప్తి జరిగింది. తెలంగాణ ఉధ్యమం ప్రజా ఉధ్యమంగా నిర్మాణం జరిగితే రాష్ట్రపీఠం తథ్యం.

తెలంగాణ రచయితల వేదిక కరీంనగర్ జిల్లా మూడవ మహాసభలు అలికెట్టి ప్రభాకర్ ప్రాంగణంలో మే మాసం చివరి వారంలో ఘనంగా జరిగాయి. ఆహ్వాన సంఘంలో వివిధ తెలంగాణ ప్రజాసంఘాలు భాగస్వాములై బండి చంద్రశేఖర్ ను ఆఫ్సోన్ సంఘ అధ్యక్షులుగా ఎన్నుకున్నారు. తెరవే జెండా ఆవిష్కరణ, తెలంగాణ జాతీయ గీతాలపన తో సమావేశమైన ప్రారంభ కార్యక్రమానికి తెరవే జిల్లా అధ్యక్షులు గాంధీజీ నాగభూషణం అధ్యక్షత వహిస్తే తెలంగాణ దిన పత్రిక ఎడిటర్ అల్లం నారాయణ సభలను ఆరంభించారు. తెరవే జిల్లా ప్రధాన కార్యదర్శి బార్ల వెంకటేశ్వర్రు నివేదికను చదివి వినిపించారు. సంఘ రాష్ట్ర అధ్యక్షులు జాలురి గారీశంకర్ రచయితలకు దిశానీరేశం చేశారు.

అన్నపరం దేవేందర్ అధ్యక్షతన జరిగిన మొదటి సమావేశంలో డా. సి. కాశీం “ఉద్యమాలు - కవులు, కళాకారుల పాత్ర” అనే అంశంపై, సీతారాం “తెలంగాణ కవిత్వం - ప్రజా స్టోమిక, రాజకీయ ఆకాంక్ష” అను అంశంపై ప్రసంగించారు. రెండవ సమావేశానికి కెవన్. అనంతాచార్య అధ్యక్షత వహించగా, పెద్దింటి అశోక్ కుమార్ “పుర్తమాన తెలంగాణ ఉధ్యమం - కథ” అను అంశంపై, డా. సూరేపల్లి సుజాత “తెలంగాణ వనరులు విధ్వంసం - పరిణామాలు” అనే విషయంపై ఉధ్యమించారు. అతిథులుగా డా. నలిమెల భాస్టర్, జాకంటి జగన్మథ్రం, డా. గండ్ర లక్ష్మణరావు, ఏనుగు మల్లారెడ్డి, రఘు శంకరెడ్డి, డా. బివివ్ఎన్ స్టోమి, బండారి అంకయ్య, డా. కాలువ మల్లయ్య, డా. కోయి కోబేస్టరావు, కొలిపాక శోభారాణి, దాస్యం సేనాధిపతి, డా. భాగ్యరెడ్డి, పర్మీన్ సుల్తానా, సంపత్తిలు పాల్టోన్సారు.

మహాసభ ఏకగ్రిపంగా అమెదించిన తీర్మానాలు..

- 1) కరీంనగర్ జిల్లా సాహితీ మూర్తుల విగ్రహాలను మానేరు పాత వంతెనపై ఏర్పాటు చేయాలి.
- 2) కరీంనగర్ సంస్కృతి సదనం పేరిట జిల్లాలో ఉన్న కవులు, రచయితలు, కళాకారుల గ్రంథాలన్నింటికి భవన స్థలం కోసం జిల్లా పాలనాధికారికి నివేదించాలి.
- 3) ప్రథమాంధ్ర సభల పేరిట బాపట్లలో నిర్వహిస్తున్న సభల్ని తిప్పికొట్టాలి..
- 4) అన్నమయ్య జయింతి, వర్ధంతుల రీతిలో రామదాను కీర్తనల్ని మళ్ళీ ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్ళాలి.
- 5) తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన కోసం తెలంగాణలో ఉన్న రాజకీయ శక్తుల పునరేకికరణ కోసం ప్రయత్నించాలి.
- 6) తెలంగాణలో తొలి పండిగై తొలి ఏకాదశిని ఐచ్చిక సెలవుల్లో చేరాలి.

ధూంధాం జిల్లా కస్టీనర్ బుర్ర సతీవ్ బృందం ఆలపించిన ఉధ్యమ గీతాలు ఆలోచింప చేశాయి.

Oxford
Grammar School
Street No. 12, Himayatnagar

ADMISSIONS ARE IN PROGRESS
for CBSE & SSC

040-2763 5669 / 9959020512
www.oxfordgrammarschool.com

31
YEARS
meritorious
performance in SSC.

I go to OGS to learn life

తీవ్ర సంక్షేపంలో జడీ రంగం

వు పంచికరణ విధానాలు సరళీకృత అమలులో భాగంగా బీడీ పారిశ్రామిక రంగం తీవ్ర సంక్షేపంలో కొట్టుమిట్టాడుతోంది. పగలనక, రేయనక ఆరుగాలం శ్రమటోట్టి, బీడీలు తాల్సిన కనీస వేతనాలు నోచుకోలుకపోతున్నారు. మరోవైపు రాజు బీహార్ బీడీ పరిశ్రమ మూత పడింది సనిమైన వస్తు ఉత్సత్తి లేకపోవడం వల్లనే.

బీడీ పరిశ్రమను నమ్ముకుని తెలంగాఇ ప్రాంతంలోని కరీంనగర్, మెదక్, నిజామాబాద్, వరంగల్లు, రంగారెడ్డి, పాలమూరు, ఆదిలాబాద్ తదితర జిల్లాల్లో 9 లక్షల మంది జీవిస్తున్నారు. మరో రెండు లక్షల మంది కార్బూకులు అంధ్ర, రాయలీసీమ ప్రాంతాలలో ఉన్నారు. బీడీ కార్బూకులకు పని గంటలు అంటూ ఏమీ లేవు. వీళ్ళు చేసే పని మాత్రం 18 గంటల. పీరికిచ్చే వేతనం కూడా తక్కువే. ఎయ్యా బీడీలు పోద్దంతా చేస్తే పీరికిచ్చే దినసరి వేతనం 121 రూపాయలు చెల్లిస్తూ పరిశ్రమ యాజమాన్యాలు మాత్రం జేబులు నింపుకుంటున్నారు. కార్బూకులు అర్ధాకిలో చట్టున్నారు.

దినదినంగా పెరుగుతున్న నిత్యావసర వస్తువులు ధరలు బీడీ కార్బూకులపై ప్రభావం పడుతుంది. 11 లక్షల మంది బీడీ కార్బూకులు ఎన్నో ఏండ్రుగా పోరాడి సాధించుకున్న కనీస వేతనాలు జి.ట. నె.ఎ. 41 ని రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిలిపివేసింది. బీడీ పరిశ్రమ యాజమాన్యాలకు కొమ్ముకూస్తుంది. ఇది కార్బూక వ్యతిరేకమయిన చర్చ. కార్బూక శాఖ అసమర్థత మూలంగా జీవోలు అమలు కావడం లేదు. కనీస వేతనాల జీవోను నిర్వ్యాపి చేస్తూ బీడీ కార్బూకులకు తీరని అన్నాయం చేస్తోంది.

బీడీ రంగం సంక్షేపం వల్ల సిరిసిల్ల, కామారెడ్డి, ముస్తాబాద్, దుబ్బాక, సిద్దిపేట, తొగుట, మిడిటోడ్డి, రామయంపేట, గంభీరావపేట, తదితర ప్రాంతాల నుంచి వలసలు పెరిగాయి. బీడీ రంగం పై ఆధారపడిన లక్షల మంది కార్బూకుల బతుకులు వీధులపాలయినట్టు సరళీకరణ యుగంలో బీడీ కార్బూకుల ఉద్యోగాలు ఎంగమాయలుగా మారాయి. లక్షలది మంది బీడీ కార్బూకులు వేతనాల్లో ఎక్కువ భాగం ఆఫోర పదార్థాలకే వినియోగిస్తున్నారు. 3 లక్షల మంది కార్బూకులకు సరిపడ ఆఫోరం దొరకడంలేదు. రోజుకి 2800 కేలరీల శింగుల ఆఫోరం కావలిపుండగా కేలం 1730 కేలరీల ఆఫోరమే దొరుకుతుంది. సరైన పొష్టికాఫోరం లేక రక్తహీనతతో బాధపడుతున్నారు. తంబాకు ప్రభావంతో క్యాస్పర్ వంటి రోగాలు వెంటాడుతున్నాయి. నిరంతరం కూర్చుండి బీడీలు తలవడంతో నడుం నొప్పులు, మెడనొప్పులు, కంటి చూపులు, దగ్గా, జలుబు వంటి వ్యాధులు వెంటాడుతున్నాయి. బీడీ కార్బూకులకు ప్రత్యేకంగా ఇఎస్స అనుపత్రి ఉన్నప్పటికీ నామ మాత్రంగానే వైద్య చికిత్సలు అందిస్తున్నారు. దీంతో సంపాదించిన వాటితో ఎక్కువ శాతం రోగాలకు ఖర్చుపెడుతున్నారు. ప్రయాచెటు అసుపత్రుల యాజమాన్యాలు వైద్యం పేరిట డబ్బులను అందిసంతగా గుంజాతున్నారు. కొంతమంది బీడీ కార్బూకుల సరైన వైద్య సేవలు అందకపోవడంతో తనువును చాలిస్తున్నారు.

చట్టబద్ధమైన పి.ఎఫ్., ఇఎస్స లు అమలు కావడం లేదు. బీడీ కార్బూకుల గురించి పట్టించుకున్న నాఘడే కరువైనారు. కార్బూకుల హక్కులను కాలరాస్తున్నాయి. మహిళా కార్బూకులపే బీడీ పరిశ్రమ యాజమానుల లైంగిక వేధింపులు ఎక్కువైనాయి. కనీస వేతనాలను అమలు చేయకుండా కార్బూకులపై యాజమాన్యాల దాడి పెరిపోతుంది. బీడీ కార్బూకుల కనీస వేతనాల జివో 41 అమలవతే వెయ్యి బీడీలకు 158 రూపాయలు అమలులో ఉంటాయి. పీటిని అమలు చేయకుంగా ప్రభుత్వ యాజమాన్యాలకు అనుకూలంగా వ్యవహరిస్తుంది. 11 లక్షల మంది కార్బూకులకంటే యాజమాన్యాలే ప్రభుత్వానికి ఎక్కువైపోయినారు. పెద్దదేశాయి, చిన్న దేశాయి వంటి పాపు, రాగూర్ రేబుకా శివాజీ పెలిఫోన్ వంటి బీడీ పరిశ్రమలున్నాయి. ఇవి ఎక్కువగా తెలంగాఇ ప్రాంతాల్లోనే ఉన్నాయి. సిగెట్టు రావడంతో బీడీ పరిశ్రమలు ప్రమాదం లోకి పడినట్లే. కరీంనగర్ ఉప ఎన్నికల్లో బీడీ కార్బూకుల అజెండాతో వివిధ పోరీల నేతలు, అభ్యర్థులు ఎన్నికల బరిలో నిలిచారు. బీడీ కట్టలపై పురై గుర్తు ముద్దించి బీడీలు తాగడం వల్ల క్యాస్పర్ వంటి రోగాలు వస్తాయని ఆరోగ్యానికి హనికరమని కేంద్రం నిషేధించడంతో పెద్ద పెట్టున బీడీ కార్బూకవర్ధమంతా పోరాడి బీడీ పరిశ్రమలు సాధించుకున్నారు. ఇందులో మూడు కేటగిరీలుగా విభజించారు. (1) బీడీ కార్బూకులు (2) టంక దార్టు (3) ప్యాకింగ్ కార్బూకులు. పని ఎక్కువ. పీరికి ఇచ్చే వేతనం తక్కువ. ప్రభుత్వాలు వ్యాట్సు బీడీ పరిశ్రమపై విధించడంతో ఇబ్బందికరమయిన విషయమే.

బీడీ కార్బూకుల వయసు మీద పడి రిలైస్యూంట్ అయిన తరువాత కాలపరిధి పది సంపత్తురాలు పని చేసి ఉండి, యాష్టోసంపత్తురాల వయసు ఉంటే నెలవారీగా పెస్సన్ రూ.50 నుంచి రూ.150 వరకు వస్తుంది. పి.ఎఫ్. డబ్బులు రూ.20,000 నుంచి రూ.35,000 వరకు వస్తాయి. పెస్సన్ హు పెంచాలని కార్బూకులు పోరాటాలను ప్రభుత్వాలు, యాజమాన్యాలు పట్టించుకోవడంలేదు. ఎన్నో సంపత్తురాలుగా బీడీ కార్బూకులు పోరాడి సాధించుకున్న కనీస వేతనాల జీఎం 41 యాజమాన్యాలు ప్రభుత్వంపై ఒత్తి తెల్పి త్రిప్పిక కమిలీ పేర నిలిపిచేసి చివరకి విధిలేని పరిస్థితులలో జీఎం81ని తుతుమంత్రంగా విడుదల చేసింది. దీంతో తొమ్మిది లక్షల మంది బీడీ కార్బూకుల నోట్లో మట్టి కొట్టింది. కార్బూక శాఖ అధికారులు, యాజమాన్యాలకు పట్టుపడుతున్నారు. ఇప్పటికే వరుస కరువులతో వ్యవసాయ రంగం ప్రార్థించారు. ప్రజలు పెట్టుకొని వ్యాట్సు బీడీ పరిశ్రమ ప్రార్థించారు. ప్రభుత్వాలు వ్యాట్సు బీడీ పరిశ్రమపై విధించడంతో ఇబ్బందికరమయిన విషయమే.

బీడీ కార్బూకుల వయసు మీద పడి రిలైస్యూంట్ అయిన తరువాత కాలపరిధి పది సంపత్తురాలు పని చేసి ఉండి, యాష్టోసంపత్తురాల వయసు ఉంటే నెలవారీగా పెస్సన్ రూ.50 నుంచి రూ.150 వరకు వస్తుంది. పి.ఎఫ్. డబ్బులు రూ.20,000 నుంచి రూ.35,000 వరకు వస్తాయి. పెస్సన్ హు పెంచాలని కార్బూకులు పోరాటాలను ప్రభుత్వాలు, యాజమాన్యాలు పట్టించుకోవడంలేదు. ఎన్నో సంపత్తురాలుగా బీడీ కార్బూకులు పోరాడి సాధించుకున్న కనీస వేతనాల జీఎం 41 యాజమాన్యాలు ప్రభుత్వంపై ఒత్తి తెల్పి త్రిప్పిక కమిలీ పేర నిలిపిచేసి చివరకి విధిలేని పరిస్థితులలో జీఎం81ని తుతుమంత్రంగా విడుదల చేసింది. దీంతో తొమ్మిది లక్షల మంది బీడీ కార్బూకుల నోట్లో మట్టి కొట్టింది. కార్బూక శాఖ అధికారులు, యాజమాన్యాలకు వ్యాట్సు పట్టుపడుతున్నారు. ఇప్పటికే వరుస కరువులతో వ్యవసాయ రంగం ప్రార్థిగా అడుగంటిపోయింది. ప్రజలు పొట్ట చేత పెట్టుకుని పట్టెలను విడిచి పట్టించాలను దినదినంగా వలసలు సంఖ్య పెరిపోతుంది. ఉన్న ఊరు ప్రేమను చంపుకోలేక పల్లెలల్లో ఉండి జానెడు పొట్ట నింపుకోవడానికి పలువురు బీడీ రంగాన్ని ఎంచుకొనుటన్నారు. దీంతో రుధృరమైన జీవితాలను గడువుతున్నారు. బీడీ కార్బూకుల సమయాలను పరిష్కరిస్తామని రాజకీయాలను చేసి జీట్లు దండుకుని సీటుమీద కూర్చున్న తరువాత ప్రజాప్రతినిధులు బీడీ కార్బూకులను పూర్తిగా మరిపిచేతున్నారు. - డి.ఎస్.

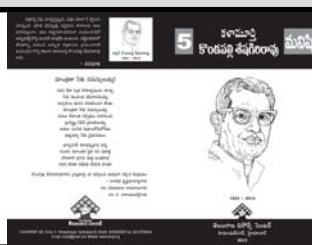
కవ్యాలెండర్ ● జూన్

- 3: పీజేపీలో విలీనమైపోయిన తెలంగాణ నగరా సమితి - ఆస్తీప పరిధిలోకి రాజకీయ పార్టీలు - కరుణానిధికి 90 ఏళ్ళు -
- 4: బాలీవుడ్ హిరోయిల్ జియాఫాన్ ఆత్మహత్య -
- 5: చలో అసెంబ్లీపై ఓయూలో టైక్ ర్యాలీ - పాక్ ప్రధానిగా షరీఫ్ బాధ్యతల స్వీకరణ - ఎంసెట్ ఫలితాల వెల్లిది - రాష్ట్ర మహిళా కమిషన్ చైర్మపర్సన్గా బాధ్యతలు చేపట్టిన త్రిపురాన వెంకటరత్నం
- 6: నమస్తే తెలంగాణ దినపత్రిక మూడో వార్కోప్పువం - చండు రాజేశ్వరరావు శతజయంతి ఉత్సవాలు ప్రారంభం -
- 7: తెలంగాణ రాష్ట్రియ లోక్డాక్ష (టీఆర్ఎల్డి) ఆధ్వర్యంలో ఇందిరాపార్క్ వద్ద తెలంగాణ లడాయి సభ -
- 8: పదిహేను మంది ‘ధిక్కార్’ ఎమ్మెల్యేలను అనర్పులుగా ప్రకటించిన సభాపతి - మందేలా ఆరోగ్యం విషమం -
- 9: పీసిసీ కొత్త కార్యవర్గం
- 10: పీజేపీకి అద్యానీ రాజీనామా
- 11: అలకపీడిన అద్యానీ
- 13: పీపోర్లో రైలైపై మాహోయిస్టుల దాడి - తెలంగాణలో భారీగా అరెస్టులు-చలో అసెంబ్లీని పురస్కరించుకొని ఓయూలో పోలీసుల దమనకాండ
- 14: చలో అసెంబ్లీ సందర్భంగా రఱరంగమైన ప్రాచరణాబాధ్ - అసెంబ్లీలో టీఆర్ఎవస్ ఎల్పీ కార్యాలయంపైకి ఎక్కి సల్లజెండా ఎగరేసిన టీఆర్ఎవస్ ఎమ్మెల్యేలు వినయభాస్కర్, కావేటి సమ్మయ్య
- 15: తెలంగాణ కోరుతూ ఓయూలో చెట్టుకు ఉచేసుకున్న శ్రీనివాస్ (మహాబాబ్సిగ్గర్ జిల్లా తల్కొండపల్లి మండలం భానాపూర్ లోని గౌరిపల్లి గ్రామం)- చలో అసెంబ్లీ సందర్భంగా దమనకాండకు నిరసనగా తెలంగాణ బండ
- 17: కాపూరి, జేడీ శీలంలకు కేంద్రంలో మంత్రి పదవులు - సిరీస్ రాజు ఆస్తమయం
- 19: నమస్తే తెలంగాణ పత్రిక ఆధ్వర్యంలో ఆతీయయాత్ - బంగారు తల్లి పథకానికి అసెంబ్లీ ఆమోదం
- 23: తెలంగాణ కోరుతూ బేగంపేటలో రైలు కింద పడి ఆత్మహత్య చేసుకున్న ఆటోడ్రైవర్ ఎ. లక్ష్మీనారాయణ (రసూల్స్పర్)

తెలంగాణ

ఇసెట్ర్ సెంటర్

సూతన ప్రచురణ

తెలంగాణ ఇసెట్ర్ సెంటర్

తెలంగాణ ప్రజల చరిత్రను, సంస్కృతిని, జీవన విధానాన్ని మరియు మానవుడు, జీవరాశులు, ప్రాంత సంపద, జీవన విధానం జీవన పైరుధ్యాలు, జీవన విధానంలో ముఖ్యంగా సంస్కృతి, ఇక్కడి కళలు, వృత్తులు, వాటికి సంబంధించిన పరికరాలు, ఉపకరణాల సమా చారాన్ని నేటి తరానికి (ప్రింట్ మరియు అడియో, విడియో ద్వారా) అందించే ప్రయత్నం చేస్తుంది.

ఈ ప్రయత్నంలో భాగంగా మొదట ఒక టైమ్స్ ని ప్రాప్తి చేసుకుంది.

తెలంగాణ ఉద్యమంలోని వివిధ సంఘటనలను, అంశాలను సంకలనాలుగా ప్రచురించింది. (1) ప్రజలు విస్తరించిన శ్రీ కృష్ణ నివేదిక; (2) 8వ అధ్యాయంలో ఏముంది?; (3) అంబచివేత ఉర్ఫ్ '177' జీవో; (4) తెలంగాణ జీవనది ప్రి. జయశంకర్; (5) సీమాంధ్ర రాజకీయ సాయికుల కుట్ర ఉర్ఫ్ 14-ఎఫ్; (6) తెలంగాణ సాధనకై మిలియన్ మార్క్యు-2011; మొదలగు అంశాలను ప్రచురిస్తున్న సమయంలో ఈ సంకలనాలకు “నెగడు” (తెలంగాణ ఉద్యమంలోని వివిధ సంఘటనం) అనే శీర్షిక పేరు పెట్టిడం జరిగింది. నెగడు-7 : తెలంగాణ సాధనకై సకల జనుల సమ్ము-1; నెగడు-8 : తెలంగాణ సాధనకై సకల జనుల సమ్ము-2; నెగడు-9 : మానవ ప్రకృతి విధ్వంసం-పోలవరం. ‘నెగడు- 10’ తెలంగాణ ఉద్యమంలో ఆత్మబలిదాలు, నెగడు -11 : బలిదానాల వద్ద...బతికి సాధిద్దాం అనేవి వీటిలో ఉన్నాము.

వీటితో పాటు ప్రజల కోసం, నిశ్శోధంగా పని చేసిన మహోన్నత వ్యక్తిత్వం కలిగిన వ్యక్తుల పై సంకలనాలను టీఆర్సి తీసుకువస్తున్నది. ఈ సంకలనానికి “మనిషి” అనే పేరును పెట్టాం. “మనిషి-1: జానపదగోపు”రం- డా. గోపులింగా రెడ్డి (2) మనిషి-2: పాత్కుల గొంతుక ప్రి. బుల్రా రాములు; (3) మనిషి-3: ప్రజల మనిషి కె.జి. కుస్తారిస్ (4) మనిషి -4 తెలంగాణ కళాత్మకాలయం డాక్టర్. కాపు రాజయ్య, (5) మనిషి -5 కళామార్తి కొండవల్లి శేషగిరి రావు మొదలగు సంకలనాలను ప్రచురించింది. త్వరలో ప్రముఖ సాహితీవేత సామల సదాశివ, ఎస్.ఆర్ శంకరసెలగారి పైన సంకలనాలను ప్రచురించే ప్రయత్నంలో టీఆర్సి ఉంది.

ఇంతేగాక తెలంగాణలోని ఉద్యమ నేపర్స్యం, వసరులకు సంబంధించిన వివిధ అంశాలపైన ప్రతి శినివారం సాయంత్రం (గత 76 వారాలుగా) చర్చలు కొనసాగిస్తుంది. ఈ చర్చలను ప్రింట్ మరియు అడియో, విడియో ద్వారా అందించే ప్రయత్నంలో ఉంది.

మనపి: తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ను మన సమాజానికి ఉపయుక్తమయ్యే ఆధ్యాయన కేంద్రంగా తీర్మిద్దాలన్నది మా సంకల్పం. అందుకు గాను, తెలంగాణకు సంబంధించి మీ వద్ద ఉండే లేదా మీరు వెలుపరించే కరపత్రం, పుస్తకం, అడియో / విడియో సీడీలు లాంచివి ఒకటి లేదా రెండు ప్రతులు టీఆర్సికి అందించాల్సిందిగా కోరుతన్నాం.

“CHANDRAM” 490, St.No. 11, Himayatnagar,

Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644

Mobile: 9030626288

E-mail: deccanlandindia@gmail.com

website : www.deccanland.com

నాది నాకే...సీటు నాకే!

మన రాష్ట్రంలో ప్రాంతాల మధ్య వివిధ రంగాల్లో వివక్ ప్రదర్శించడం గత కొన్ని దశాబ్దాలుగా కొనసాగుతున్నదే. ఈ వివక్కను ఇన్నాళ్ళూ మహారాజు భరించిన పర్మాలు ఇప్పుడు తమ గళం విపులున్నాయి. వివక్కను ఇక సహించబోమని హెచ్చరిస్తున్నాయి. వివిధ రంగాల్లో కొనసాగుతున్న వివక్కు దక్ష స్వాన్ అందించిన అక్షరరూపమే ఇది.

యూనివర్సిటీల పట్ల వివక్

సీమాంధ్ర పాలకుల వివక్ అంచించలు యూనివర్సిటీలనూ వదలడం లేదు. తెలంగాణలో నెలకొల్పిన తెలంగాణ, శాతవాహన, పాలమూరు, మహాత్మాగాంధీ విశ్వవిద్యాలయాల పట్ల పాలకులు అనుసరిస్తున్న వివక్ కారణంగా కనీసం సౌకర్యాలకు నోచుకోవడం లేదు. బోధనకు సంబంధించి లెక్కరద్ద నియామకాలు జరగడం లేదు. అవసరాలకు అనుగుణంగా కోర్సులు ప్రారంభించడం అటుంచి ఉన్న కోర్సుల నిర్వహణకు నిధులు మంజారు చేయడం లేదు. దీంతో విద్యార్థులు అనేక ఇబ్బందులు పడుతున్నారు. కరీంనగర్లోని శాతవాహన యూనివర్సిటీలో భవనాలు లేక పీడబ్లూడ్స్ క్యార్పరేటర్లో తరగతులు నిర్వహిస్తున్నారు. పాములు, తేళ్ళతో విద్యార్థులు సహజీవనం చేస్తూ...భయంతో కాలం వెళ్ళిస్తున్నారు. ఎంది తెలుగు, ఇంగ్లీష్, బీఫార్సీ కోర్సులు ప్రారంభించి నాలుగేళ్ల అయినా రెగ్యులర్ పోస్టులు మంజారు చేయలేదు. మహాత్మాగాంధీ విశ్వవిద్యాలయంలో కూడా బోధన సిబ్బంది కొతతో విద్యార్థులు సత్తమతమవుతున్నారు. కాబట్టి ఇప్పటికేనా ప్రభుత్వం తెలంగాణలోని యూనివర్సిటీలన్నింటిలో తగు బోధనా సిబ్బందిని, సౌకర్యాలను కల్పించాలని తెలుగు భాష పరిషక్షణ సమితి రాష్ట్ర అధ్యక్షులు డాక్టర్ సందినేని రఫీందర్ కోరారు.

విద్యుత్ సంస్థల్లో డైరెక్టర్ పదవులివ్వాలి

సమైక్య పాలనలో విద్యుత్ సంస్థల్లోనే తెలంగాణ ఎక్కువగా నష్టపోయిందని టీఆర్ఎవన్ ఎమ్మెల్సీ స్పోమిగాడ్ అన్నారు. విద్యుత్ సంస్థల్లో సూతన డైరెక్టర్లూగా తెలంగాణ వారినే నియమించాలని కోరారు. ఈ విషయమై తెలంగాణ ఎలక్ట్రిసిటీ ఇంజినీర్స్ అసోసియేషన్ అధ్యర్థంలో జాన్ నెవ తేదీన మధ్యాహ్న భోజన విరామ సమయంలో ధర్మ నిర్వహించారు. తెలంగాణ ఉడ్యోగ సంఘాల జాక్ కస్టినర్ లీనివాసగాడ్, టీఎస్ఐప్ ప్రధాన కార్యదర్శి కారం రఫీందర్ రెడ్డి, సీపీఎల్ ఉడ్యోగుల జెపెసి కస్టినర్ మోహనరెడ్డి, ఉడ్యోగ సంఘాల నాయకులు శివాజీ, స్పోమిరెడ్డి, జానయ్య, సంపత్త, సమ్మిరెడ్డి, వాడి, చంద్రయ్య, మధుసూదన్ రెడ్డి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

మహిళా కమిషన్లో ....

మహిళా కమిషన్లో మొత్తం సీమాంధ్ర మహిళలనే నింపారని, తెలంగాణ మహిళలకు ఆర్థత లేదా ...అని తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి మహిళా విభాగం అధ్యక్షులాలు తుల ఉమ అన్నారు. సీఎం, స్క్రీకర్, పీసీఎస్, చైర్మన్ అన్ని పదవుల్లో తెలంగాణటరులు ఉన్నట్టే మహిళా కమిషన్ కూడా తెలంగాణటరులతో నింపేశారని విమర్శించారు.

టీపీఎస్సీ కావాలి

“శివలింగం గాడ్ గ్రావ్ 1 రాతపరీక్షల్లో 687 మార్పులతో, చంద్రశేఖర్ 678 మార్పులతో స్టేట్ ఫ్స్ట్, సెకండ్ ర్యాంకుల్లో నిలిచారు. వీరిద్దరూ తెలంగాణ వారు. సీమాంధ్ర పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ ఇంటర్వ్యూల్లో వారికి అన్యాయం జిగింది. 90 మార్పులకు గాను శివలింగం గ్రెడ్కు 33, చంద్రశేఖర్కు 23 మార్పులే వేశారు. ఫలితంగా ఇద్దరూ కిందిస్థాయి పోస్టుల్లోకి వెళ్ళారు. అదే సీమాంధ్ర ప్రాంతానికి చెందిన వారికి ఇంటర్వ్యూల్లో 90కి 88 మార్పులు కూడా వేశారు. సీమాంధ్ర పక్షపాతానికి, తెలంగాణకు జరుగుతున్న అన్యాయానికి ఈ ఉండటం చాలు. ఇలాంటివి జరుగుకుండా ఉండాలంటే, తెలంగాణలో నింపే ఉడ్యోగాల కోసం తెలంగాణ పబ్లిక్ సర్వీస్ కమిషన్ (టీపీఎస్సీ) ఏర్పాటు చేయాలని” టీఆర్ఎవన్ నేత, ఎమ్మెల్సీ కేటీఆర్ అన్నారు.

పోలవరం పరిపరింలోనూ వివక్

పోలవరం ప్రాజెక్టు కింద ముంపునకు గురవుతున్న భూములకు ఇచ్చే నష్టపరిపోరాన్ని పెంచాలని భమ్మం జిల్లాలోని ప్రాజెక్టు ముంపు ప్రాంతాల రైతులు ముఖ్యమంత్రిని కోరారు. పక్షసున్న గోదావరి జిల్లాల వారికి రూ. 3 లక్షలకు పైగా పరిహారం ఇస్తూ, భమ్మం జిల్లా వారికి మాత్రం రూ. 1.3 లక్షల మాత్రమే పరిహారం ఇస్తున్నారని తెలిపారు. ఈ విధమైన వివక్ మానాలని, అందరికీ సమానంగా పరిహారం ఇవ్వాలని దిమాండ్ చేశారు. భమ్మం జిల్లాలో 9 మండలాలు ముంపునకు గురవుతున్నాయని తెలిపారు.

కాలు రైతుల ఆత్మహత్తులే అభికం

తెలంగాణలో రైతు అత్యహత్య చేసుకున్నాడంటే... కొలు రైతు లని కచ్చితంగా చేపే పరిస్థితులున్నాయి. ఆకాశాన్నంటిన ఎరువులు, పురుగు మందులు, విత్తనాల ధరలతో కొలు రైతులు కుదేలవుతున్నారు. ఓ వైపు ప్రభుత్వమే తెలంగాణ కొలు రైతులపై వివక్ ప్రదర్శిస్తుండచంతో రుణాల దొరక్క ప్రైవెట్ వడ్డి వ్యాపారులను ఆత్మయిస్తున్నారు. కాలం కలిసాచ్చి దిగుబడి వస్తే కనీసం పెట్టుబడి భర్మాలు చేతికొస్తున్నాయి. విత్తనాలు మొలకెత్తుకపోయాని, పురుగు మందులు పనిచేయకున్నా... ప్రకృతి పగబట్టినా రైతుకు ఆత్మహత్య శరణుమవుతోంది. రైతు ఆత్మహత్యలు ఎక్కువగా నమోదుయ్యే తెలంగాణలో కొలు రైతుల సంఖ్య 90 శాతం ఉంటోంది. ఇంస్టీ సర్టార్సు పెద్దలకు తెలియని సత్యాలేవీ కాదు. తెలంగాణ రైతులంటే వివక్ కారణంగానే తక్కువ వడ్డితో వచ్చే బ్యాంకు రుణాలు కొలు రైతులకు అందడం లేదు. ఇప్పటికేనా ప్రాంతాల మధ్య తేడా ప్రదర్శించుకుండం తెలిపాడు.

Best wishes to **DECCAN LAND**, Telugu Monthly
Published by : Telangana Resource Centre

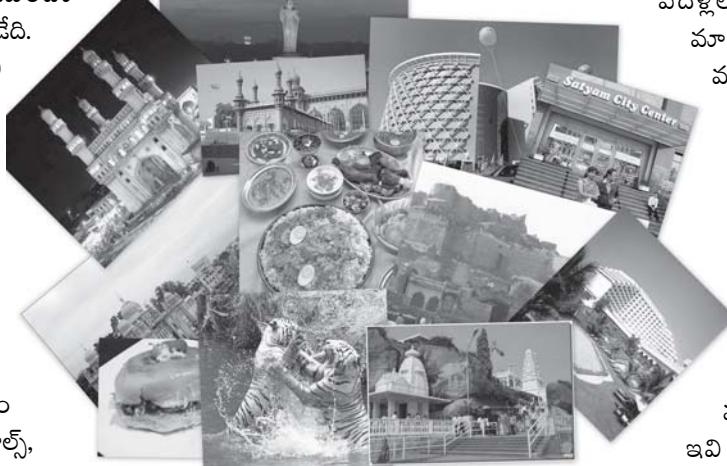
From
CSR Estates Ltd.,
Hyderabad

బాతే పురాణి

ఒకప్పుడు ప్రైదరాబాద్ అంటే చార్లీనార్ గుర్తుకొచ్చేది. ఇప్పుడు మాత్రం ప్రైటెక్ సిటీ కళ్ళ ముందు మెదలాడుతుంది. చార్లీనార్ అనే కాదు... ప్రైదరాబాద్ ప్రతీకలన్నీ మారిపోతున్నాయి. అలా మారిపోయిన ప్రతీకలను గుర్తు చేసుకుంటున్నారు వన్జింటియా తెలుగు ఎడిటర్ కాసుల ప్రతాపరెడ్డి

[G]త వది, పదిహేళ్ళ కాలంలో ప్రైదరాబాద్ పూర్తిగా మారిపోయింది. నగరంలోని సంస్కృతి, ఆచారవ్యవహరాలు అన్నీ మారిపోయి, ఒక కొత్త వాతావరణం నెలకొంది. ప్రైదరాబాద్ అంటే చార్లీనార్ను ప్రతీకగా చెప్పుకునేవాళ్లం. కానీ ఇప్పుడు ప్రైటెక్ సిటీని కాకపోతే, నెక్సస్ రోడ్సును తలుచుకుంటున్నాం, ఇంతకు ముందు ప్రైదరాబాద్ మన సొంత ప్రదేశంగానూ, మన ఆత్మియ స్వలంగానూ ఉండేది. ఇప్పుడు ఈ నగరం ఎవరికి చెందకుండా పొత్తోంది. బహు సంస్కృతుల సమ్మేళనంతో మినీ ఇండియాను తలపిస్తూ వచ్చిన ప్రైదరాబాద్ ఇప్పుడు మాది అని చెప్పుకునే అవకాశం లేకుండా పోయింది. అంటే కాసోపాలి టన్ కల్పర్ నిత్యం పెరుగుతకూ వస్తున్నది. ఇంతకు ముందూ ప్రైదరాబాద్ రెండుగానే వుండేది.

పాతబస్తీ, కొత్తబస్తీ అని మాత్రమే పిచేవాళ్లం. కానీ ఇప్పుడు ప్రైదరాబాద్ ను మాడు ప్రాంతాలుగా విభజించాలి వస్తున్నది. కొత్తబస్తీ, పాతబస్తీ లతో పాటు ప్రైటెక్ సిటీ ఒక్కటి వచ్చేసింది. ప్రైటెక్ సిటీ అంటే ఇప్పుడు ఐటి పరిశ్రమలు వెలిసిన ప్రాంతం మాత్రమే కాదు, జాబిలీ హిల్స్, బంజారాహిల్స్ వం ప్రాంతాలు కూడా అందులో ఇమిడి వుంటాయి. సాంస్కృతికంగానే కాకుండానే కాకుండా ప్రజల ఆర్థిక స్థితి కూడా ఈ మూడు విభజనలను ఖాయం చేసున్నది. సినీ ప్రముఖులు, పారిశ్రామికవేత్తలు, రాజకీయ నాయకులు, ఇతర సంపన్మవరాలవారు నివసించే ప్రాంతం అంతా ఒకప్పోయింది. కాను బ్రహ్మనందరెడ్డి పార్చువంచి కూడా అందుకు ప్రతీకగా మారుతున్నాయి. ఒకప్పుడు నిజాం నవాబు గొట్రెలను మేఘకోవడానికి ఆ ప్రాంతాన్ని ఇచ్చాడు. కొండలు, లోయలు వుండే ఈ ప్రాంతం ఇకప్పుడు ఎందుకు కొరగానిదిగా వుండేది. అంద్రుప్రదేశ్ అవతరణ తర్వాత కుటుంబరావు వంటి కొండరు కమ్మానిస్టు నాయకులు ఈ ప్రాంతాల్లో భూములు కొన్నారు. ఇప్పుడు ఆ ప్రాంతంలో భూమి బంగారమై ఎక్కడలేని విలువ ఈ ప్రాంతంలోని భూములకు వచ్చింది. అలాగే, మనములు కూడా ఇక్కడ ఖరీదైనవారే. ప్రైదరాబాద్ లోని ఇతర ప్రాంతాలకు ఏ మాత్రం పరిచయం లేని

ఆహోరాలు, దున్నలు, ఇతరత్రా వ్యవహరాలు ఇక్కడ ఉంటాయి. ఇది మన ప్రైదరాబాద్ కాదని స్థానికులకు అనిపించేంతగా ఆ ప్రాంతం రూపుదిద్దు కుంది.

ఇకపోతే, ప్రైదరాబాద్లోని కొత్త బస్టీ వాతావరణం కూడా మారిపోతున్నది. ఇంతకు ముందు ఇరానీ హాట్లు వన్ బై టూ చాయ్లో, పాత హిందీ పాటల రికార్డ్ స్లైయర్లతో కలకలలాడుతూ ఉండేది. తాపిగా కూర్చుని బిఫోస్, భోజనాలకు చేయడానికి అనువైన హోట్లు వుండేవి. క్రమక్రమంగా ఆవి తెరమరుగవుతున్నాయి. దర్శిన్లు, మెన్లు కుప్పలు తెప్పులుగా వచ్చాయి. ఇరానీ హోట్లు చలా వరకు మూతపడ్డాయి. ఉన్నవి కూడా వెలవెలపోతున్నాయి.

వదేళ్లలో వాతావరణం పూర్తిగా మారిపోయిందంటే మనల్ని మనమే నమ్మలేని స్థితి రిక్లూ కార్బూకుడి నుంచి నంపన్నుల వరకు హంఱి విధివాటునికి వీలయ్యే వరిస్త్రీలు ఉండేవి. ఇరానీ హోట్లలో చాయ్, బిన్నలు, దాల్రైన్ వంటివి పేదల కడుపులు నింపుతూ వుండేవి. ఇప్పటికీ అక్కడక్కడా ఇవి మన్నాయి. అలాగే చూరులను మహబూబ్ మాన్నన, ట్ర్యాంక్సిబండ్, హిల్స్ గార్డెన్, ఇందిరాపార్క్ సాలార్జంగ్ ముఖ్యాల్యియం వంచివి అలరించేవి. ఇప్పుడు ఎస్టీఆర్ పార్క్ లుంబినీ పార్కు నెక్స్ రోడ్డు కొత్త విశ్రాంతి కేంద్రాలయ్యాయి. అయితే విశ్రాంతిని, ఆహ్లాదానికి ప్రాధాన్యం తగి వ్యాపార సంస్కృతికి, పటాటోపానికి ప్రాధాన్యం పెరిగింది. ‘సుమాయ్వ’ వంటివి కూడా కళ తప్పుతున్నాయి. ఒకప్పుడు ప్రైదరాబాద్ జంటనగరాలకు మంచినీళందినిచి హస్సెన్ సాగ్రెగ్ కల్పితమైపోయింది. బతుకమ్మ ఉగాది, దసరా వంటి పండుగలు వస్తే రోడ్డు మీద ఆ పండుగకు అవసరమైన సామాగ్రి అంతా రోడ్డు కుప్పలుగా దొరికేది. బతుకమ్మ పండుగ కూడా జోరుగానే వుండేది. ఇప్పుడు రాంసగర్ వంటి ప్రాంతాల్లో ఈ ఆచారసంప్రదాయాలు సాగుతున్నాయి. ఇన్ఫర్మేషన్ టెక్నాలజీ విస్తరణతో చదువులు నిమిత్తం, ఉద్యోగాల కోసం అమరికా వంటి విదేశాలకు వెళ్లిన యువతీయువకులు ప్రైదరాబాద్లోని ఈ

కొత్తబస్తీలో కూడా కొల్లలుగా వున్నారు. దీంతో కెప్పొదరాబాద్‌లోని మధ్యతరగతి ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగైంది. దీనివల్ల చాలా మందికి కార్బు, కూడా అందుబాటులోకి వచ్చాయి. అయితే, ఇప్పటికీ హైదరాబాద్ కొత్తబస్తీలో పల్లెలు బతికేవున్నాయి. స్థానికులు ఇప్పటికీ తమ ఆచార వ్యవహరాలను, జీవనశైలిని కాపాడుకుంటూ వన్నున్నారు. ముఖీరాబాద్ వంటి ప్రాంతాలను చూస్తే మనకు ఆ విషయం అర్థమవుతుంది.

ఈక పాతబస్తీ విషయానికి వద్దాం ఇక్కడ చార్పినార్, మక్కామసీదు, ఫలక్షమమా ప్ర్యాలెన్ వంటి చారిత్రక కట్టడాలెన్నో వున్నాయి. హైదరాబాద్ సంస్కృతి అంటే, దక్కనీ కల్వర్ అంటే ఇక్కడ పుట్టిపడేదే. వైజాం కాలంలో ఇది సంపన్నవర్ధాలకు చెందిన ప్రాంతం. పాతబస్తీలో దొరికే గాజలు ప్రపంచప్రభ్యాతి పొందినవి. సరోజనీ నాయుడు ఈ గాజల మీద కవిత్వమే రాశారు. హైదరాబాద్ పాతబస్తీకి వెళ్లి మదీనాలో చాయ్ తాగుకుండా రావడం అనేది వుండేది కాదు. మదీనా హోటల్ చాయ్ ప్రభ్యాతి వివరించడానికి వీలు లేనిది. చౌమహల్ల ఒక్కటేమిటి, పాతబస్తీ గురించి చెప్పదలుచుకుంటే మొత్తాన్నే ఒక పర్యాటక కేంద్రంగా తీర్చిదిద్దుపడు. కానీ మతఘర్షణలు ఈ ప్రాంతాన్ని బద్దాం చేశాయి. నిజానికి, హైదరాబాద్ సంస్కృతిలోనే సహజీవనం అనేది ప్రధానంగా వుంటూ వస్తున్నది. కరోటుకుడని పేరు పొందిన నిజాం కూడా మత సామరస్యానికి ఎంతో ప్రాధాన్యం ఇచ్చాడు. హిందువుల నమ్మకాలను గౌరవించాడు. అందుకు తగిన దాఖలాలు కూడా వున్నాయి. ఈ కొత్త వాతావరణంలో కాస్తా ఆర్థికంగా మెరుగుపడిన వారంత పాతబస్తీని వదిలేసి కొత్తబస్తీకి వచ్చేశారు. ఒకప్పుడు పాతబస్తీలో అభ్యుదయ సాహిత్య ఉద్యమంలో చుకుగా పాల్గొన్నవారందరూ ఇప్పుడు కొత్త బస్తీకి వచ్చేశారు. వారు ఇప్పటికీ తమ పాతబస్తీ జ్ఞాపకాలను నెమరేసుకుంటూ వుంటారు. ఆర్థికంగా చిత్రికిపోయిన ప్రజలు ఇప్పటికీ పాతబస్తీలో వుంటున్నారు. ముస్లింలు ఇంకా ఎక్కువ మంది ఆక్రమే వుంటున్నారు. ఇప్పుడు ఒక రకంగా ఇది శాపగ్రస్ట ప్రాంతం.

మొత్తం మీద, హైదరాబాద్ మన కళ ముందే మనకు తెలియకుండా పూర్తిగా రూపు మార్చేసుకుంది. ఒకప్పుడు హైదరాబాద్ రోడ్సు విశాలంగా అనిపించేవి. ఆర్థరాత్రి డాటిన తర్వాత కూడా దైర్యంగా ఇంటికి పోయే వాతావరణం వుండేది. ఆర్థరాత్రులు రేడియోల్లో సిలోన్ పాటలు వింటూ రోడ్సు మీద కాల్కెపం చేసే వాతావరణం వుండేది. తక్కువ దరకు దిల్పుద్ద, బసంత వంటి టాకీసుల్లో పాత సినిమాలు అందుబాటులో వుండేవి. తలుచుకుంటే, ఆ హైదరాబాద్ తిరిగి వస్తుందా? మార్పి తప్పదు. కానీ హైదరాబాద్‌ను పర్యాటక కేంద్రంగా తీర్చిదిద్దడంలో ప్రభుత్వాలు అనుసరిస్తున్న విధానంలో పెద్ద లోపం వుంది. ఇక్కడి చారిత్రక కట్టడాల పరిరక్షణలో వైపుల్యం, నిర్మల్యం వుంది. హైదరాబాద్ వంటి పురాతన నగరం ఎప్పటికీ ఒక పర్యాటక కేంద్రంగానే విలసిల్చాలిని వుంటుంది. అందుకు తగిన చర్యలు తీసుకుంటే తప్ప దీన్ని రక్షించుకోలేం.

రచనలకు ఆప్రోఫ్సనం

సమకాలీన రాజకీయ, ఆర్థిక, సామాజిక అంశాలపై విశ్లేషణలు, మినీ కవిత, పాట, చిన్న కథ, పొట్టి నవల...., రచనారూపం ఏదైనా సరే..., మీ ఆవేదను, ఆలోచన మాత్రాలో పంచుకోండి, అక్కరాలుగా పాతకులకు అందించండి.

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక తనదైన లక్ష్యాలను, ధ్వేయాలను కలిగి ఉన్నప్పటికీ భిన్నాభిప్రాయాలకూ వేదికగా నిలస్తుంది. అదే సమయంలో మాకు ఉన్న పరిమితులను గుర్తించి మాకు అందే రచనల్లో ప్రచురణార్థమైన వాటిని వీలు వెంట ప్రచురిస్తాం.

- ❖ పోట్ ద్వారా రచనలు పంపేవారు మరోకాపీ (జిరాక్స్)ని తమ వద్ద ఉంచుకోవాలి.
- ❖ ప్రచురించని రచనలను తిప్పిపంపడం సాధ్యం కాదు.
- ❖ రచనలు పంపిన వారికి వారం రోజుల్లోగా ఏ సంగతీ మేమే తెలియజేస్తాం. (ప్రోఫీ లేదా ఇ-మెయిల్ ద్వారా).
- ❖ ఎంపిక చేసుకున్న రచనలను స్వేస్, బడియాలజీలను బట్టి ఎడిట్ చేసే హక్కు సంపాదకవర్గానికి ఉంటుంది.
- ❖ ఇ-మెయిల్ ద్వారా కూడా మీ రచనలు పంపించవచ్చు. (పీడిఎఫ్ చేస్తే మంచిది. స్యూన్ చేసేటట్లుయితే పేజీ మొత్తం చక్కగా స్యాన్ అయ్యోలా జాగ్రత్త వహించాలి)

రచనలు పంపించాల్సిన చిరునామా:

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644, Mobile: 9030626288

website : www.deccanland.com

deccanlandindia@gmail.com కూడా మీ రచనలను,
లేఖలను ఇ-మెయిల్ చేయవచ్చు.

కాలు'ల్రోసు' వివరకే!

రైతు సంక్లేషమే ధ్వేయమని చెప్పుకునే కాంగ్రెన్ ప్రభుత్వం, తెలంగాణ రైతులపై సపతి తల్లి ప్రేమ ప్రభద్భుత్యుంది. రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా కొలు రైతులకు జ్ఞస్తున్న రుణాల్లో తెలంగాణ కొలు రైతులకు తీవ్ర అన్యాయం జరుగుతోంది. రుణాలతో పాటు కొలు రైతులను గుర్తించడంలోనూ తెలంగాణకు అది నుంచి అన్యాయమే. 2012-13లో రాష్ట్రంలో 1,79,246 మంది కొలు రైతులను గుర్తిస్తే అందులో తెలంగాణ వాళ్ళ కేవలం 67,562 మంది రైతులన్నారు. 2011-12లో 2,44,082 మందికి కొలు రైతు కార్బులిల్లే తెలంగాణ రైతులు 30,689 మంది మాత్రమే ఉన్నారు. రాష్ట్రంలో సుమారు 40 లక్షలకు ప్రైగా కొలు రైతులంబే, సర్హదు ఇప్పటి వరకు కేవలం 5 లక్షల పై చిలుకు రైతులనే గుర్తించిన రైతు నేతులు విమర్శిస్తారు.

అల చెబిలంబి - కల కరిగింబి

వృపత్తము థిక్కరించి అది మారాలని పోరాడి, రాసి, పాడి తన్న తాను హననం చేసుకున్న కవి కలేకూరి ప్రసాద్. భౌతికంగా మరణించినా రచనల్లో అయిన జీవించే ఉంటాడు అంటూ దోస్తాను యాది చేసుకుంటున్నారు జర్నలిస్టు సామిడి జగన్ రెడ్డి

[R] మట్టిని తొలుచుకుని విఫ్ఫహాలు లేస్తున్నాయ్మి! ఎరువెక్కిన ఈ మట్టికి లాల్సనలామ్ అన్న చెరబందరాజు కవితా చరణాల సాక్షిగా తెలంగాణ నాగేటి చాలు ప్రతిధ్వనించినపుడు మట్టికీ - మనిషి-మనిషికీ మధ్య వర్షమే కాదు ఇంకా అనేక అష్టతరలే ఉన్నాయని ఎరుక కలుగుతున్న కాలనాన కన్ను తెరిచిన కవి కలేకూరి ప్రసాద్. కేవలం విఫ్పవ దళిత రచయితగా బతికాదు. తొలినాళ్ల కలం సూరు యువక. పూర్తి జవసత్కులతో బతికిన కాలమే కాదు. అయిన పట్టిన నాటి స్థితి కూడ విలక్షణమైంది. అది అరవ దశకమనుకుంటాను. అప్పటికే, దేశ స్వితంత్ర్యం మేడిపండని తేలిపోయింది. వర్షం, కులమేగాక ఇంకా అనేకానేక విపరీతాలు సామాజిక రంగస్తలి మీదికి వచ్చిన కాలమది.

అప్పటివరకు దిక్కు ఒకబోని ప్రవచించిన అభ్యుదయ కవితను కాదని నలుదిశల నలుదికులున్నాయని, కులమే గాక అనేకానేక వివక్షలపై తిరగబడాలముకనే మనిషికి ఆసరా ఇచ్చి నరికొత్త ఆలోచనా ధ్వక్షులను ప్రోది చేసిన దిగంబర కవితా కడలి అలలు వెనక్కి వెళ్లి పోయాయి. తమ చివరి సంచికను అగ్రవరులపు అమ్మాయిని ప్రేమించిన పొపాణికి కృష్ణాశిల్మి కమ్ము భూస్యాముల చేతుల్లో సాటివ దహనమైన కంచికచెర్ల కోబేషుకి అంకితం చేసి కులాన్ని వర్షవ్యవహర్షము చీదరించుకున్న దిగంబరకవులు తిరుగుబాటును కాదని జరుగుబాటును ఎంచుకున్న రోజులవి. అదే సమయాన నక్కల్చీరి కల్లోల మేఘాలు వసంత రుతువుగా మారి వేవేలుగా విస్తరిస్తున్నాయి. దీనితో లలిత గీతాలకు, మధ్యతరగతి జోలపాటలకు కాలం చెల్లింది. అక్కరం త్రమజీవికి ఆలంబనగా మారింది. తెలంగాణ జానపదాలముంచి ఎన్నదూ ఆక్షర ప్రపంచంతో సంబంధం లేని వర్గాలనుంచి అనంఖ్యాక మయిన రచయితలు పుట్టుకొచ్చి కష్టజీవికి ఇరువైపులా నిలుచున్నాడే కవి అని మహాకవి శీలీ అన్నట్లు కష్టజీవికి ఇరువైపులా నిలవడమే కాదు, కవితకు చెపుట చుక్కల వాను పులిమారు. దీనితో తెలంగాణ పాట ఏర్పడ్డాటి, ఊర్లు దాటి దేశాన్ని సుడిగాలిలో అవరించి ఒక విలాసి గోదైను, ఒక శంఖాజీ భగవత్సు సృష్టించింది. ఈ వాతావరణంలో విఫ్పవేద్యమంలో చేరి కలేకూరి విరసం సభ్యుడయ్యాడు.

ఏముయైతేనేని. ఆ కంచికచెర్ల కోబేషు పట్టిన ఊరిలోనే పట్టిన కలేకూరి ప్రసాద్ చిన్నప్పటి నుంచి కుల వివక్షను, దాని పీడనను చవి చూసిన వాడే. కోబేషు సజీవ దహనమయిన మూడేళ్లకు ముందు పుట్టాడు కనుక అయినను ఆ సంఘటనను వెన్నాడే ఉండాలి. అది అయిన చిన్నాటి నుంచి చెరగని ముద్ర వేసింది. జర్నలిస్టుగా తాను కోబేషు మీద రాసినన్ని వ్యాసాలు దేని మీద రాయలేదని చెప్పేవాడు. అయిన తల్లిదండ్రులు ఉపాధ్యాయులు. ఉన్నత విద్యావంతులు.

కుటుంబసభ్యులలో ఒకరిద్దరు ఐవెన్ అధికారులు కూడా అయినా కలేకూరా వారి దారి తొక్కలేదు. వారి మార్గం కాక 'అపమార్గం పట్టడు'. అది ఎమర్జెన్సీ తదుపరి కాలమనుకుంటాను. తెలంగాణ నాగేటి చాళ్ల మీదుగా, ఉస్కానియా, కాకతీయ విప్పవ విద్యార్థుల పదఫుట్టనలకు సీమాంధ్ర ప్రతిధ్వనించినపుడు కలేకూరి గుంటూరు, విజయవాడ వంటి పట్టణాలలో రూపుదిద్దుకున్న విఫ్పవ విద్యార్థి ఉద్యమ కవాతులో భాగమయ్యాడు. అది 80వ దశకం ఆరంభ దినాలు. మహా కావ్యాలతో తెలుగు కవితా రంగస్తలి కొత్త వాతావరణాన్ని చవిచూస్తు న్నది. అప్పుడే అనుకుంటాను, యువతరమా, నవతరమా ఇదే అదను కదలి రమ్ము అంటూ పిలుపునిచ్చి అకాలంగా చెరబందరాజు వెళ్లి పోయాడు. ఊగరా, ఊగరా నీపు ఊగితే పాలకులకు గాభరా అంటూ నక్కల్చీరి యువతరానికి స్వార్థినిచ్చిన మహాకవి శీలీ కాలం చేశాడు. మహాకవి శివసాగర్ ఉద్యమం నెలఱాలుడు కాస్త ఎదిగి నూతన యవునంతో ఏదుగురు అక్కచెల్లెండ్డను కలుపుకుని గోల్పరా కొండల మీంచి రంగమేటియా కొండల మీరుగా జోడేఫూట్ వరకు ఒకే గెంతులో చుట్టుముట్టి వస్తున్నాడని విఫ్పవ కవితా ప్రకటన చేశాడు. ఈ సమయాన రచయితగా రూపుదిద్దుకున్న యువకుడు కలేకూరి.

అయిన కలం పట్టేణాటికి తెలుగు కవితా ప్రపంచం సంధి దశ ను చవిచూస్తుందనే చెప్పాలి. విరసం ఆవిర్భావంతో విఫ్పవకులుగా తెలుగునాట తమ కార్యచరణలో, కవితా కరవాలంతో ఒక ఊపు ఊపి వెలుపరించిన తొలితరం విఫ్పవ కవిత గుణాత్మక మార్పును చవిచూపున్న తరుణం. అదే సందచ్చలో కేవలం విఫ్పవ రాజకీయచరణలో భాగంగా అప్పటి వరకూ రాటులేదిన మిలి తరం యువ విఫ్పవకులు రూపుదిద్దు కుంటున్నారు. ఆనాటి మలి సంధ్యలో రూపుదిద్దుకున్న విఫ్పవ యువకవి లోకంలో అగ్రదేశికి కవి యువక విద్యార్థి జీవితం సుంచి కవితా రచన చేసిన కలేకూరి విలక్షణ విఫ్పవకవి. ఒక దశాబ్ద కాలంపాటు విరసం సభ్యుడు. ఆనాటి అరుణతార, సృజన వంటి పత్రికలలో అయిన రాసిన కవితలను చూడవచ్చు. అభివృక్షి రూపం. వస్తువులో అవి విఫ్పవ కవయితి విమల రచనల స్థాయిలో ఉంటాయి. ఇదే విపయం అయినతో అంటే “నేను పోయిన తర్వాత మీరు నా కవితా సంకలనాలు తీయరా అన్నా” అని అనే వాడు. అయిన కలం సుండి వెలుపడిన ‘కర్మ భూమిలో పూసిన ఓ పువ్వా’ అనే పాట రాష్ట్రవ్యాప్తంగా మార్పుప్రాగింది. ఈ పాట సినిమాలోకి వెళ్లింది. ఆనాటికి తెలంగాణ జనపదాలలో జాలు వారిన పోటాట చాలులో ప్రాణం పోసుకుని చెర, శివసాగర్, గడ్డర్, జనసేన, సుధ, భూపాల్ చేతులలో రాటు దేలిన పాటకు సరిథీటుగా రాసే కవులు సీమాంధ్ర ప్రాంతంలో ఒకర్కు కూడా లేరు. ఇందుకు

ఒకే ఒకరు మినహాయింపు. ఆయనే వంగపండు. అదికూడా ఒకటి రెండు పాటలలోనే. కానీ కలేకూరి దీనికి అపవాయగా తన పాటతో తెలంగాణ కవులను కూడ మెప్పించాడు. దళిత త్రస్తవ బాణిలో పాటకు కొత్త రక్తాన్ని ఎక్కిచ్చి క్షీణించాడు. టానిక్కుగా రంగరించిన పాటగాడు కలేకూరి.

ఇదిలా ఉంటే కమ్ము భూస్వాముల దాష్టీకానికి బట్టెన కారంచేడు సంఘటన కలేకూరిని బాగా కలిచివేసింది. కంచికచర్చ కోటేషు సజీవ దహనం ఆయనను విఫ్పవ వాదిగా మార్చిస్తే కారంచేడు హత్యాకాండ ఆయనను దళిత వాదిగా మార్చింది. దీంతో ఆయన దళిత రాజకీయాల పైపు మొగ్గుచూపాడు. ఆనాటి దళిత మహాసభ సాగించిన ఉద్యమంలో క్రియాశీలకంగా పాల్గొనడమే గాక దళిత కవితా రచన కూడా చేశాడు. ‘దరకమే’ స్థాపనలో పాలుపంచుకున్నాడు. దళాత కవితను విలజ్ఞంగా రూపుదిద్దిన కవులలో కలేకూరిది విలజ్ఞమయిన పాత్ర. వస్తువు, తాత్క్షికతలో ఆయనకు మార్చి దళిత రచయితలకు ఉన్న సంయుక్తనం ఉన్నది. వారివలే ఆయన ఒక నిరసన కవి. దళిత కవులలో రెండు వర్గాలు ఉన్నాయి. ఒక వర్గానికి పూర్తిగా అంబేద్కర్ భావజాలం ప్రాతిపదిక. ఈ వర్గంలో నల్గొండ కవులతో పాటు మాష్టోర్, కత్తి పద్మావతి, శిఖమణి, మద్దారు నగేర్బాబు, తేరేస్బాబు, రత్నాకర్, కోయి కోటేశ్వర్రీరావు, గ్యార యాదయ్య ఉంటే రెండవవర్గంలో మార్చిస్టు రాజకీయాలతో పాటు అంబేద్కరిస్టు భావజాలాన్ని అంగీకరించేశాట్లు ఉన్నారు. ఈ వర్గంలో గడ్డర్, ఊసా, శివసాగర్, కృపాకర్ మాదిగ, గోరటి వెంకన్న, గూడ అంజయ్య, సతీష్ చంద్ర్, ఎండ్రూరి సుధాకర్, కలేకూరి ప్రసాద్ ఉన్నారు. చివరి వరకు విఫ్పవ రాజకీయాలపట్ల పూర్తి సాసుకూల వైఖరితో ఉన్న కవి కలేకూరి. అంతేకాదు పూర్తి స్పష్టత ఉన్న కవి కూడా ఈయనే. ఒక రకంగా విఫ్పవకవులలో దళితకవి. దళిత కవులలో విఫ్పవ కవి. మార్చిస్టు, అంబేద్కరిస్టు తాత్క్షికత, విఫ్పవ, దళిత రాజకీయాలపట్ల సమగ్ర అవగాహన ఉన్న కలేకూరి మంచి చదువరి, గోప్త అనువాదకుడు. ఆయన చేసిన మహాశేత్రాదీ, అంబేద్కర్ రచనల అనువాదాలు కలకాలం నిలిచే ఉంటాయి. మరో అనువాదం “హిందూ సామ్రాజ్యవాదం” ఎల్లవేళలా నిలిచేఉంటుంది. 1998 లో తెలంగాణ ఆత్మగౌరవ ఉద్యమానికి ఊపిరిపోసిన తెలంగాణ సాంస్కృతిక వేదిక స్థాపనలో పాలు పంచుకుని మాది తెలంగాణ అని, పూర్వు ప్రోదరాబాద్ రాష్ట్రమని గర్వపడేవాడు. వాళ్ళ ఊరు పరిటాల మండలంలోనిది. అది 1956 వరకు స్వాదరాబాద్ స్టేట్లో భాగం. ఏమీ ఏర్పాటుతో అది కృష్ణాజిల్లా చేరిపోయింది. దరకమే స్థాపనతో ప్రోదరాబాద్ వచ్చేసిన కలేకూరి అనేక ఉద్యోగాలు చేసినప్పటికీ మానసికంగా ఒంటరి. తనకున్న బలహీనతల నుంచి బయట పడేయాలని మిత్రులు ప్రయత్నించినప్పటికీ ఫాయిదా లేకుండా పోయింది. తన కంటూ ఏమీ లేని వాడు. కాసులను ఏమాత్రం భాతరి చేయనివాడు. సారాంశంలో వ్యక్తిగత ఆస్తి అనేది లేకుండా బతికాదు. ఉద్యమాలలో, ఏవాహాలలో, స్నేహాలలో సంక్రమించిన వైఫల్యాలు కావచ్చు. క్రమక్రమంగా జీవి తేచ్చ కోల్పోయాడు. ఆయన దుస్థితిని చూసి కోస్తా ప్రాంత మిత్రులు ఒకొక్కరే జారుకుంటే ఆయనను చేరడిసి అండగా నిలబడింది మాత్రం తెలంగాణ మిత్రులే.

పోరాట స్వార్థి ఎరుగాను మహిళ

ప్రజాస్వామ్య దేశాల్లో ఏదేని అంశం తమకు నచ్చకపోతే దానిపై నిరసన వ్యక్తం చేసే హక్కు ప్రజలకు ఉంటుంది. ఈ హక్కును అణచివేసేందుకు ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తే ప్రజలు రోడ్డుపైకి వచ్చి అందోళన చేయడం అనవాయితీగా వస్తున్నదే. ఇలాంటి ఆందోళనలు నిర్యాహించే సమయంలో అందోళనకారులను చెదరగొట్టేందుకు పోలీసులు రకరకాల చర్యలకు పాల్చడుతుం టారు. ఇటీవలి కాలంలో అందోళనకారులపై పోలీసుల దమన కొండకు వ్యక్తిరేకంగా న్యాయస్థానాల తీర్పుల వచ్చిన నేపథ్యంలో పోలీసులు సరికొత్త అయ్యాధాలను ఉపయోగిస్తున్నారు. భాష్య వాయువు, దురద పుట్టించే ద్రవం, రబ్బురు బులెట్లు, దుర్మాసన వెడజల్లే వాయువు, నీటిని బలంగా విరజిమ్మె యంత్రాలు...ఇలా ఎప్పుడైన్నో. మనదేశంలోనే కాదు... ప్రపంచవ్యాప్తంగా కూడా ఇదే ధోరణి కొనసాగుతోంది. ఈ నేపథ్యంలో టర్మిల్ కో విధమైన ఆందోళనలో పాల్గొన్న ఓ యువతి పోలీసులు విరజిమ్ముతున్న ఒక స్ట్రేచు ఎదురొంటూ నిర్మయంగా నిల్చేవడం నేడు అంతర్జాలంలో హాట్ టాపిక్స్గా మారింది. పలువురు ఉద్యమకారులకు ఆ చిత్రం స్పూన్ ప్రధాను నిలుస్తోంది. అదే ఈ చిత్రం.

తను బాగా బతికినప్పుడు అందరినీ ఆయకున్నవాడే. తోచిన సాయం చేసిన వాడే. ఏ ఉద్యోగం లేనప్పుడు, ఉండడానికి ఆవాసం లేనప్పుడు తన ఆత్మగౌరవానికి భంగం వస్తుందని భావించినప్పుడు సాంత ఊరికి వెళ్లిపోయాడు. రెండు దశాబ్దాల కాలంగా అనేక విలువైన రచనలు చేసి మన మర్యాద నుంచి వెళ్లిపోయిన నాగప్పగారి సుందర్మాజ్ఞ, మద్దారి నగేర్బాబు, గ్యార యాదయ్య, మద్దెల శాంతయ్య ల జాబితాలో కలేకూరి చేరిపోయాడు. వర్షవ్యవస్థను ధిక్కరించి అగ్రకులపు అమ్మాయినీ ప్రేమించినందుకు సజీవ దహనమయ్యాడు కంచిక చర్చ కోల్పే. వ్యవస్థను ధిక్కరించి అది మారాలని పోరాడి, రాసి, పాడి తన్న తాను హనసం చేసుకున్న కవి కలేకూరి. అయినా కలేకూరి బతికే ఉంటాడు.

బడ్జెట్ కేటాయింపులలో తెలంగాణపై వివక్ష

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడిన నాటి సుంచి తెలంగాణకు నిధుల కేటాయింపులో వివక్ష మొదలైంది. అప్పుడు మొదలైన వివక్ష నేటికి కొన సాగుతూనే ఉంది. ఈ సేపట్యూంలో తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ అధ్యర్థంలో జాన్ 1న హిమాయత్ సగర్లోని చంద్రం భవన్లో 72వ చర్చావేదిక కార్యక్రమంలో ఈ అంశంపై చర్చ జరిగింది. ప్రా. సంగీమ కిషన్‌రావు, వీక్షణం సంపాదకులు ఎన్ వేసుగోపాల్, ప్రా. టి.తిప్పారెడ్డి, తడకుమళ్ళ వివేక్ తదితరులు ఈ చర్చా కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు. ఈ సందర్భంగా వక్తలు వ్యక్తం చేసిన అభిప్రాయాలను పరిశీలిస్తే...

తెలంగాణ ప్రాంతం రాష్ట్ర బడ్జెట్లో తనదైన వాటాకోసం ప్రయత్నం చేసున్నది. ఇంకా చెప్పాలంటే పోరాచుతోంది. దానికోసం అనేక ఉద్యమాలు, త్యాగాలు, చేస్తున్నారు. చాలాసార్లు తెలంగాణకు బడ్జెట్ కేటాయింపులలో వివక్ష, అదేవిధంగా కేటాయించిన దాన్ని ఖర్చు చేయడంలో వివక్ష, కేటాయింపు బదలాయింపులు జరుగుతున్నాయి.

చందదారులుగా చేరండి!

దక్షన్ ల్యాండ్

చందదారులను చేర్చించండి!

‘తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్’ ఆధ్వర్యంలో ఎం.వేడకుమార్ సంపాదకత్వంలో ప్రాణాంద్యమాల వేదికగా ఆరంభమైన ‘దక్షన్ ల్యాండ్’ తెలుగు సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక అనుకూలంలోనే అన్ని వర్గాల ఆదరణ పొందింది. తెలంగాణ ఉద్యమకారులకు కరదిపికగా మారింది. ఈ పత్రిక మరిన్ని వర్గాలకు చేరడంలో ఉద్యోగాలు, ఉపాధ్యాయులు, మేధావుల ఆమూల్య సహకారాన్ని కోరుతున్నాం. చందదారులుగా చేరడంతో పాటు తమకు తెలిసినవారిని చందదారులుగా చేర్చించాలిని అభ్యర్థిస్తున్నాం.

మా చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar

Hyderabad - 500 029. Mob: 9030626288

mail: deccanlandindia@gmail.com, www.deccanland.com

చండా వివరాలు:

వార్షిక చండా : రూ. 150

2 సంాలకు : రూ. 300

‘దక్షన్ ల్యాండ్’ పేరిట ఎంట, మనీయార్డ్, చెక్ లేదా నగదు రూపంలో చండామొత్తం చెల్లించవచ్చు.

విద్యాహక్కు చట్టం అమలుపై

ప్రభుత్వ వివరణ కోరిన ప్రాకోర్టు

రాష్ట్రంలోని ఆన్ని పారశాలల్లో ఉచిత, నిర్వంధ విద్యను ఎందుకు అమలు చేయడం లేదో వివరిస్తూ కొంటర్ దాఖలు చేయాలని జస్టిస్ కళ్యాణసేన్ గుప్త, జస్టిస్ రోఫాటిల డివిజన్ బెంచ్ ప్రభుత్వాన్ని ఆదేశించింది. రాష్ట్రంలో పలు పారశాలల్లో విద్యాహక్కు అమలు కావడం లేదని, దీనిపై అధికారులు తగిన రిలీస్ స్పందించడం లేదంటూ సిటిజన్స్ ట్రాన్స్‌ఫార్మ్ ఐటీ ప్రోగ్రామ్ సంస్ దాఖలు చేసిన పిటిషన్సు బెంచ్ విచారించింది. 14 ఏళ్ళ లోపు బాలులు అందరికీ విద్యను అందించాలనే సదుద్దేశంతో కేంద్రం ఈ చట్టాన్ని తెచ్చింది. పలు పారశాలలు ఈ చట్టాన్ని అసలు పట్టించుకోవడం లేదని పిటిషన్ తరఫు న్యాయాదాది కోర్టు దృష్టికి తీసుకువచ్చారు. దీంతో పారశాల విద్యారాశ ముఖ్యకార్యదర్శి, కమిషనర్ అండ్ డైరెక్టర్ కు నోటీసులు జారీ చేస్తూ, రెండు వారాల్లో కొంటర్ దాఖలు చేయాలన్ని ఆదేశించింది.

బయ్యారం గనుల కేటాయింపుపై పిల్

సర్కారుకు ప్రాకోర్టు నోటీసులు

బయ్యారం గనులను విశాఖ శీల్ ప్లాంట్కు కేటాయించడాన్ని సవాల్ చేస్తూ దాఖలైన ప్రజపాత వ్యాజ్యం జాన్ 24న ప్రాకోర్టులో విచారణకు వచ్చింది. ఈ వ్యాజ్యాన్ని ఉస్కానియా యూనివర్సిటీ మాజీ అసోసియేట్ ప్రొఫెసర్ పి.జయప్రకార్ రావు, ఖమ్మం జిల్లాకు చెందిన మరో ఇద్దరు సంయుక్తంగా దాఖలు చేశారు. దీనిని విచారించిన ప్రాకోర్టు ప్రభుత్వాన్ని జస్టిస్ కల్యాణజ్యోతి సేన్ గుప్త, జస్టిస్ రోఫాటిల డివిజన్ బెంచ్. కొంటర్ దాఖలు చేయాలంటూ కేంద్ర ఎన్నికల కమిషన్, రాష్ట్ర ఎన్నికల ప్రధానాధికారికి, అక్షరద్దీన్కు, ఎంపిం పార్టీకి నోటీసులు జారీ చేసింది. కేను తదుపరి విచారణను మూడు వారాలకు వాయిదా వేసింది. అక్షరద్దీన్ ప్రసంగాలో ఈ పిటిషన్ దాఖలైంది.

ఎంపిం గుర్తింపు రద్దు చేయాలి

మజ్జిన్ పార్టీని జాతి వ్యతిరేక పార్టీగా ప్రకటించి ఎన్నికల్లో పోటీ చేయకుండా డిబార్ చేయాలంటూ దాఖలైన పిటిషన్ జాన్ 24న ప్రాకోర్టులో విచారణకు వచ్చింది. దీనిని విచారించిన ప్రాకోర్టు ప్రభుత్వాన్ని న్యాయమూర్తి జస్టిస్ కల్యాణజ్యోతి సేన్ గుప్త, జస్టిస్ రోఫాటిల డివిజన్ బెంచ్. కొంటర్ దాఖలు చేయాలంటూ కేంద్ర ఎన్నికల కమిషన్, రాష్ట్ర ఎన్నికల ప్రధానాధికారికి, అక్షరద్దీన్కు, ఎంపిం పార్టీకి నోటీసులు జారీ చేసింది. కేను తదుపరి విచారణను మూడు వారాలకు వాయిదా వేసింది. అక్షరద్దీన్ ప్రసంగాలో ఈ పిటిషన్ దాఖలైంది.

రాజకీయ పార్టీలు కళ్లు తెరవాలి

దాపరికం లేని పాలన అందించాలి: సమాచార హక్కు ప్రజా నిఘూ సమితి దేశంలో రాజకీయ పార్టీలు ఇప్పటివరకు సమాచార హక్కు చట్టం పరిధిలోకి రామని చెప్పాయని కానీ కేంద్ర సమాచార కమిషన్ ఇటీవల సంచలనాత్మకమైన తీర్మాను వెలువరించిదని సమాచార హక్కు ప్రజా నిఘూ సమితి పేర్కూడి. ఇప్పటికేనా రాజకీయ పార్టీలు దాపరికం లేని పాలన అందించాలని వేదిక ప్రతినిధులు వి.వి.రావు, రావు చెలికాని, గోపాలరావు, ప్రొఫెసర్ రమేష్ రెడ్డిలు అన్నారు. ప్రైదరూ బాద ప్రైస్కోచ్లో ఏర్పాటు చేసిన విలేకరుల సమావేశంలో వారు మాట్లాడారు. ప్రస్తుతం వచ్చిన చట్టం వల్ల పార్టీలు కార్బూకలాపాలను ప్రజలకు తెలియప్పాల్సి ఉండన్నారు. ఎలక్షన్ కమిషన్కు వాటిపై నియంత్రణ ఉన్నా అది కేవలం ఎన్నికల వరకే పరిమితమై ఉండన్నారు. పార్టీలు తమంతట తామే సీపిఎల్ ను నియమించుకోవాలన్నారు. ఇప్పటికే లోకసత్తా, టీఆర్ఎస్, అమ్మాద్ పార్టీలు సుముఖతను వ్యక్తం చేశాయన్నారు. ప్రజాస్వామ్య పాలనలో ప్రజలు, పార్టీలు, ప్రభుత్వం వేరు కాదన్నారు. పార్టీలు స్పందించకపోతే రహస్యంగా కార్బూకలాపాలను నిర్వహిస్తున్నాయని ప్రజలకు వివరిస్తామన్నారు.

With Best Compliments from:

**M/s. VIJAYA SPORTS WEAR
& VIJAYA ENTERPRISES**
(Manufacturers of Sports Dress & Uniform)

**Plot No: C74, Opp: Sri Srinivasa Vihar, Rukmini Puri,
Doctor AS Rao Nagar, ECIL, Hyderabad – 500062,
Contact: Mobile: 9849441982/ 9177125753.**

మిషన్ తెలంగాణ

తెలంగాణ ఇటీవలి కాలంలో అంతర్జాతీయంగానూ ఎంతో ప్రాచుర్యం పొందుతోంది. అంతర్జాలంలో సంచలనం స్థాపిస్తోంది. మిషన్ తెలంగాణ.కామ్ లాంటి వెబ్‌సైట్లు తెలంగాణ గత చరిత్ర, వర్తమానం లకు సంబంధించి పలు విశేషాలను అందిస్తున్నాయి.

ఈ వెబ్‌సైట్లోనే ఓ కథనం గురించి సంకీర్ణంగా...

1972 జై ఆంధ్ర ఉద్యమం సందర్భంగా...

మంచివాళ్ళకు మంచివాడు సినిమా ఒక రోజు వసూళ్ళు ఇచ్చి కృష్ణ ఆయన భార్య విజయనిర్వల మద్రాసులో ఒక రోజు నిరాహారదీక్ష చేశారు.

ప్రశ్నక ఆంధ్ర ఇవ్వాలి - ఎస్తీఆర్

రాష్ట్రాన్ని విభగించుట - నటనాప్రాట్ అక్షినేని నాగీశ్వరరావు
(1973 ఫెబ్రవరి 17న పత్రికా ప్రకటన ద్వారా)

“ఒకనాడు ఉమ్మడి మద్రాసు రాష్ట్రం నుండి సామరస్యంగా ఆంధ్ర లు విడిపోయారు...అలాగే ఆంధ్ర, తెలంగాణ సోదరులు విడిపోయి నా ఎంతో సామరస్యంతో ఒక్కతల్లి బిడ్డల్లూ బతుకుతూ పురోభివృద్ధి చెందగల సదవకాశం ఉన్నది. ఆ అవకాశాన్ని కేంద్ర నాయకత్వం స్వీప్యాజెన్సాల కోసం అవరోధిస్తున్నది.” – తెలుగు సినీ పరిశ్రమ మానవతా నిధి (జై ఆంధ్ర అమరపీరులకు విరాళాలు కోరుతూ).

ఒకే భాషకు చెందిన తెలుగుజాతి 16 సంవత్సరాల కలయికలో పొందిన అనుభవంతో సోదరులుగా విడిపోయి ఆంధ్ర, తెలంగాణ రాష్ట్రాలుగా విభజించుకుని సహ్యాద్రావంతో ప్రశాంతంగా జీవించాలని ఉభయులూ ఆరాటపడుతున్నారు. వెంటనే వేర్పాటుకు అంగీకరించి ఈ దారుచ రక్తపూతాన్ని అరికట్టపలసిందిగా ప్రధాన మంత్రికి విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం. – తెలుగు చలనచిత్ర నిర్మాతలు (రాష్ట్ర విభజన కోరుతూ 1973 జనవరి 24న 60 మంది చిత్రనిర్మాతల వినతి)

ప్రజలు ఏమి కిరుతున్నార్థ తెలుసుకొని పరిష్కారమార్గం ఆలోచించాలి - హారీయిన్ వాణిశ్రీ

నేను (జై ఆంధ్ర) ఉద్యమ బ్రిజయాన్ని ఆకాంక్షించే ఆంధ్రుడిని - సిన్ హీరిం రామకృష్ణ

జై ఆంధ్ర ఆంటున్న ఆంధ్రుల ఆనందం కోసం వారితో ఒక కంఠం కలుపుతాను. ఒక లాటీ దెబ్బుయినా తిఱాలి. అలా కాని నాడు నేను ఆంధ్రుడినే కానని నాకు అనిపించింది... అన్నదమ్ములు విడిపోతానంటే పెద్దలు కలసి ఉండుని చెప్పడం మంచిదే కానీ విపత్తు పరిశీలితిలో కలసి ఉండునండం మూర్ఖుల్లే అవుతుంది.

● జింటర్‌నెట్‌లో తెలంగానం'

- <https://www.facebook.com/jaitelangana>
- <https://www.facebook.com/telanganabiddalu>
- <https://www.facebook.com/samajikatelangana>
- <http://www.telanganablogs.org/>
- <http://www.jaitelangana.com/>

The screenshot shows the homepage of Mission Telangana. At the top, there's a search bar and a navigation menu with links like Articles, Photos, Opinion, News, Videos, Cover Story, Books, Songs, TMR, Most Popular, About, Media Watch, Cinema, Discrimination, History, Travel & Tourism. Below the header, there's a large image of a man speaking at a crowd. The main content area has sections for What's Latest and Featured Stories, both displaying news items with small images and brief descriptions. On the right side, there's a sidebar for abhyas (Learn with the Best) with links to various news channels and a section for Watch Live TV.

(అచ్చుతప్పు ఆ వ్యాపార ప్రకటనలోనే ఉంది).

- సిన్ హీరిం కృష్ణంరాజు

రోము పట్టుర తగులవడుతుంటే ఆనందంతో నీరో రాజు ఖిడాలు వాయించాడు. అలాగాక ప్రస్తుతపు గడ్డ పరిశీలితిలో ఆనందం కోసం సినిమాలు ప్రదర్శించడం నాకు ఇష్టం లేదు. అందుకే గుంటూరు లోని అలంకార్ థియేటర్ను 26.1.73 నుంచి కొంత కాలం పాటు నిలిపివేయటకు నిశ్చయించుకున్నాను. జై ఆంధ్ర అమరపీరులకు నా శ్రద్ధాంజలి - కథానాయిక జమున

ఇలాంటి అస్త్రీదాయక కథనాలేన్నో ఈ వెబ్‌సైట్లో ఉన్నాయి.

కేసీఆర్ ఛార్స్‌హాస్‌లో నిజంగా ఏం జరుగుతోంది?

విశాలాంధ్ర వద్దన్న హైదరాబాద్ అసెంబ్లీ

మన చరిత్ర పుటుల విస్తరించిన 1954-56 తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యమం లాంటి విశేషాలు తెలుసుకోవాలంటే మిషన్ తెలంగాణ. కామ్సు సందర్శించాల్సిందే.

తెలంగాణకు సంబంధించిన చరిత్ర, సంస్కృతి, ప్రశ్నక రాష్ట్ర ఉద్యమం లాంటి అంశాల్లో సమాచారాన్ని అంతర్జాలం ద్వారా అందరికీ అందించేందుకు ఈ వెబ్‌సైట్లు ఏర్పాటు చేసినట్లు వెబ్‌సైట్ ప్రతినిధి దిలీప్ తెలిపారు. తెలంగాణ ఉద్యమకారులకు సూప్రార్థించే లాంటి తీర్మిదిద్దేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నట్లు వేర్పొన్నారు.

- దక్కన్ ల్యాండ్

● ఈ మానం అంకెలు

98665 22279

(మంత్రి కన్నా లక్ష్మీనారాయణ పోన్ నెంబర్)

1800 425 3636

(సకీలీ విత్తనాలపై ఫిర్యాదులకు టోల్ ట్రీ నెంబర్)

1800 180 1551

(సకీలీ విత్తనాలపై ఫిర్యాదులకు టోల్ ట్రీ నెంబర్)

శ్రీకాకుళం గిరిజనోద్యమ నారథ సత్యం మాస్టర్స్

దేశంలో ప్రజా ఉద్ధమాలకు వేగుచుక్క శ్రీకాకుళ గిరిజనోద్యమం. ఆ ఉద్ధమానికి పోరాటించిన సత్యం మాస్టర్స్ గులించి వివరిస్తున్నాడు
ఆదివాసీ రచయితల సంఘం ప్రధాన కార్యదర్శి గుమ్మడి లక్ష్మిసారాయణ

“న త్య మెవరంటే... ఒక విషపూగ్ని, ఆ విషపూగ్ని ఎక్కడిదంటే.. శ్రీకాకుళం, మరి సత్యం మాస్టర్స్ రచయితల సత్యమే గిరిజనులు, గిరిజనులే సత్యమని చెప్పాలి”. ఇది చరిత్ర గుర్తిరగని నిత్యసత్యం. అంధ్రప్రదేశ్ లోని ఉత్తర కోస్తాలో భాగమైన శ్రీకాకుళం జిల్లాలో 1958 నుండి 1970 వరకు గిరిజన రైతాంగ సాయధ పోరాటం జరిగింది. ఈ గిరిజనోద్యమంలో కామ్యుడ్ వెంపటాపు సత్యసారాయణ (సత్యం మాస్టర్స్) ప్రధాన భూమిక పోషించారు. నాడు కళింగరాజ్యంలో శ్రీకాకుళం జిల్లా అంతర్భాగంగా ఉంది. పార్వతీపురం, పాలకొండ, పాతపట్టం, గుమ్మలక్షీపురం వంటి ఏజన్సీ గ్రామాల్లో ప్రధానంగా సవరలు, జాతాపు అనే గిరిజన తెగలు నిపసిస్తున్నాయి. కళింగ రాజ్యంపై దండత్తిన అశోకుడి నాటి కాలం నుండి నేటి పాలకుల వరకు రక్తం చిందించిని సామాన్య ప్రజలు లేరంటే అతిశయోక్తి కాదు. ముఖ్యంగా శ్రీకాకుళంలోని ఏజన్సీ ప్రాంత గిరిజనుల భూసమస్యలు 1968 నాటికి తీవ్ర ఉద్ధత రూపం దాల్చాయి. అనాటి గిరిజనోద్యమాలకు సత్యం మాస్టర్స్ మాస్టర్స్ మార్గదర్శకుడు.

వెంపటాపు సత్యం శ్రీకాకుళం జిల్లా బొభ్యిలి తాలుకా బారుజ వలస గ్రామంలోని ఒక పేద రైతు కుటుంబంలో పుట్టాడు. కురుపాం మండలంలోని ఏజన్సీ గ్రామమైన కొండబారిడిలో ఉపాధ్యాయునిగా కొంతకాలం పనిచేశాలు. తన సహచరుడు ఆరిక రాములు అనే గిరిజన మాస్టర్స్ స్థారితో గిరిజన సంఘాల నిర్మాణం ప్రారంభించి శ్రీకాకుళ గిరిజనోద్యమ నిరాతగా విషపకారుల హృదయాల్లో శాశ్వతంగా నిలిచిపోయాడు. గిరిజనోద్యమం ప్రారంభమైనప్పటి నుండి సత్యం రాజకీయ జీవితం గిరిజనుల ఆధిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక, సాయధ పోరాటాలతో సన్మిహితంగా ముడిపడిపోయింది. అంటే శ్రీకాకుళ సాయధ పోరాటమే ఆయన జీవితంగా మారింది. 1960 లో సత్యం తొలత కమ్యూనిస్టు పార్టీలో సాధారణ సభ్యుడిగా చేరాడు. 1962 లో ఏజన్సీ గ్రామ కమిటీ నుండి జిల్లా కార్యదర్శిగా పనిచేశాడు. 1969 మే నెలలో కామ్యుడ్ వంచాది కృష్ణమార్తి అమరుడైన తర్వాత జిల్లా కమిటీ నుంచి రాష్ట్ర కమిటీ సభ్యుడిగా వెనువెంటనే 1970 మేలో అఫిల భారత కేంద్ర కమిటీ సభ్యుడిగా పనిచేశాడు.

శ్రీకాకుళోద్యమం పలు సామాజిక సమస్యలపై అనగా రైతు కూలీల రేటు పెంపు, వంటలకు గిట్టుబాటు ధర, అధికార్ల అవినీతి నిర్మాలన, వ్యాపార వర్గాల దోషింపు (ఏజన్సీలో అరికట్టుట వంటి అందోళనలతో) మొదలయింది. ఇవ్వే రాజ్యంగ ప్రజలకు కల్పించిన హక్కుల్లో భాగంగా జరిగిన చట్టబద్ధ పోరాటాలే. 1957 నుండి 1967 చివరి దశ రాకా ఒక దశాఖ్యి కాలం పాటు కొనసాగాయి. ప్రజల హక్కులు రాజ్యం తమది కాదని, ఈ రాజ్యం దోషింపు దారుల

వశవోతుందని, తమదైన రాజ్యంగ కోసం గిరిజనులు, గిరిజనేతర పేదలు శ్రీకాకుళ రైతాంగ పోరాటాన్ని నడిపించారు. సత్యం మాస్టర్స్ ఈ ఉద్ధమానికి బాసటగా నిలిచి మార్గదర్శకత్వం వహించారు.

శ్రీకాకుళం రైతాంగ మాశికమైన సామాజిక, పరిస్థాతులు, సంఘర్షణను పరోక్షంగా నష్టిలిజం నడిపించినదనవచ్చు. 1967 అక్టోబర్ 31న పార్వతీపురం తాలుకాలోని మొందెంభల్ వద్ద జరిగిన మహాసభకు వస్తున్న ప్రజలమీద మేడిద సత్యం, ఆతని గూండాలు దాడిచేసి కోర్సు, మంగన్సులను చంపివేశారు. ఆ కాలంలో నష్టిలిజం గురించి రచన చేసిన సుబ్బారావు పాణిగ్రహించి 1969 డిసెంబర్ 22న రంగమేటియా కొండల్లో పోలీసులు ఎన్కోంటర్ చేశారు.

సత్యం మాస్టర్స్ విషప కవి. కళాకారుడుగా ఈ సాయధ పోరాటం కంటే ముందు, సాయధ ఉద్ధమంలో జరిగిన కొన్ని సాహస ఘట్టాలను సత్యం అనేక పాటలు, బుర్రకథలుగా రాశారు. సాయధ పోరాటం ప్రారంభించిన 20 నెలల కాలంలోనే స్టోనిక ఏజన్సీ ప్రాంతాల్లోనే ఉంటూ పోరాటానికి నాయకత్వం వహించాడు. గిరిజన సంఘాలను నిర్మించుకొని, గిరిజనోద్యమాలను నమ్మకంగా నడిపించాడు. ఆయనకు లోతైన రాజకీయ, సిద్ధాంతపరమైన అవగాహన, లేకపోయినా 20 నెలల పాటు తనదైన తైలిలో, పరోక్ష పద్ధతుల్లో పోరాటానికి పూనుకున్నాడు. జిల్లా ముఖ్యుల సహకారంతో గెరిల్లా దళాలను నిర్మించాడు. గిరిజనుల సహకారంతో మెరువు దాడులు స్పృష్టించి పోలీసులను ఎదుర్కొన్నాడు. సమస్యల పరిపూర్వానికి ప్రజాకోర్చులను నిర్వహించాడు.

1969లో పోరాటం నిస్తుల్భతకు లోనైనప్పుడు కూడా సత్యం కైర్యంగా ఉండి ప్రజలకు తగిన పరిపూర్వ మార్గాలు నూచించాడు. 1970 జూలై 10న బోర్డోకాండల్లో జరిగిన ఫీనరీలో అకస్మాత్తుగా పట్టుబడిన సత్యం ఎన్కోంటర్లో నేలకొరిగాడు. అదే రోజున సత్యం ముఖ్య అనుచరుడు ఆధిభట్ట కైలాసం కూడా ఎన్కోంటర్ లోనే బల య్యాడు. శ్రీకాకుళోద్యమంలో సుమారు 300 మంది దాకా అమరుల య్యారు.

ఈ రైతాంగ పోరాటం దేశంలోనే అత్యంత ప్రాధాన్యత గలది. గిరిజనులతో మమేకమై ఉద్ధమాలు నిర్మించిన సత్యం మాస్టర్స్ ను ప్రత్యేకించి శ్రీకాకుళంలోని సవర గిరిజనులు ప్రేమగా - పెద్ద మాస్టర్స్ ను పెద్ద పులి, కొండబారిడి మాస్టర్స్ అని పిలిచేశారు. “సత్యమే గిరిజనులు, గిరిజనులే సత్యం” అన్నది పరిపూర్వమైన నిత్యసత్యంగా మారింది. నేటి పీడిత వర్గాల రైతుల పోరాటానికి సత్యం పోరాట దృక్పథమే నాంది కావాలి.

(2013, జూలై 10న వెంపటాపు సత్యం 43వ వర్షంతి)

నిమ్మ డైరెక్టర్‌గా తెలంగాణ వ్యక్తి

తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందిన వ్యక్తినే నిమ్మ డైరెక్టర్‌గా నియమించాలని తెలంగాణ ఉద్యోగసంఘం నగర కార్బోదర్చి రాజీకుమార్ డిమాండ్ చేశారు. నిమ్మ ఆస్పత్రిలో మీడియా సమావేశంలో ఆయన మాట్లాడారు. తెలంగాణ ప్రాంతంలో ప్రసిద్ధిగాంచిన వివిధ రాష్ట్రాలకు చెందిన రోగులను సైతం సేవలు అందిస్తున్న నిమ్మ ఆస్పత్రికి తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందిన వ్యక్తిని డైరెక్టర్‌గా నియమించడంతో తెలంగాణ ఉద్యోగసంఘ న్యాయం జరుగుతుందన్నారు. సీఎం పునరాలోచించి తెలంగాణకు చెందిన వ్యక్తికి డైరెక్టర్ పదవి ఇవ్వాలని కోరారు.

అర్థానేన్ తోనే విత్తన చట్టం: ఏపీ రైతు సంఘం

విత్తన సరఫరా, నాణ్యతా నియంణిలాపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి రాజ్యాంగపరంగా ఉన్న హక్కును వినియోగించి రైతు ప్రయోజనాలను కాపాదేంచుకు ఆర్థినేన్ ద్వారా విత్తన బిల్లును చట్టంగా మార్చాలని అంధ్రప్రదేశ్ రైతు సంఘం అధ్యక్ష, ప్రధాన కార్బోదర్చి బొంతల చంద్రారెడ్డి, వంగల సుబ్బారావు పేర్కొన్నారు. దీనికి కిరుద్దంగా కేంద్రప్రభుత్వం ఏ చర్య తీసుకున్నా రాష్ట్ర ప్రభుత్వ రాజ్యాంగ హక్కులను ఉల్లంఘించినట్టేనని అన్నారు.

ఉద్యోగాలివ్వాలిషీఎస్సీ 2012 అభ్యర్థులు

తమకు ఉద్యోగాలివ్వాలని డీఎస్సీ 2012 అభ్యర్థులు కోరుతున్నారు. ఈ విషయమై జూన్ ను వారు సంక్లేషమయిన్నిటి నిరసన వ్యక్తం చేశారు. డీఎస్సీ 2012 నియమకాల్సీ విద్యాశాఖాది కారులు చేసిన తప్పిదాల కారణంగా తాము ఉద్యోగాలు కోల్పోయామని, తిరిగి తమ ఉద్యోగాలు తమకు ఇవ్వాలని వారు డిమాండ్ చేశారు. సూపర్ న్యామ రరీ పోస్టులు స్పష్టించి ఉద్యోగాలు ఇస్తామని గతంలో మంత్రి పార్ట్ సారథి హామీ ఇచ్చినా ఫలితం లేకపోయిందన్నారు.

పోస్టర్ ప్రైవేటీకరణను ఉపసంహారించుకోవాలి

పోస్టర్ శాఖ ప్రైవేటీకరణను కేంద్రప్రభుత్వం ఉపసంహారించుకోవాలని నేపసల్ ఫెర్డెపస్ ఆఫ్ పోస్టర్ ఎంప్లౌయాస్ డిమాండ్ చేసింది. ఫెర్డెపస్ పర్మింగ్ చెర్కెన్ డీవీ ఎస్సీ ప్రసాద్, అకొంట్ ఎంప్లౌయాస్ యూనియన్ ప్రధాన కార్బోదర్చి పి.సురేష్ జూన్ 4న దీనికి సంబంధించిన గోడపత్రికను ఆవిష్కరించారు.

మాఫీ పాందలేకపోతున్న చేసేత సంఘాలు

రాష్ట్రంలో చేసేత సహకార సంఘాల రుణమాఫీకి కేంద్ర ప్రభుత్వం మోకాలడ్డుతోంది. కేంద్రం విధించిన నిబంధనల పల్ల పలు చేసేత సంఘాలు ఈ రుణ మాఫీ పథకం కిందకు రాలేకపోతున్నాయి. గడిచిన ఐదేళ్ళ కాలంలో ఒక్క సంవత్సరమైనా ఆయా సంఘాలు లాభాలు ఆర్జించి ఉండాలని పేర్కొంటూ దానికి 2010 మార్చి నెలాఖరును కటాఫ్ తేదీగా కేంద్రం నిర్ణయించింది. రాష్ట్రంలో పలు సంఘాలు నష్టాల్సేనే కొనసాగుతున్నాయి. అంతేగాకుండా కటాఫ్

వజ్రక్ డిమాండ్

తేదీని 2012 మార్చి వరకు పొడిగించాలని ఆయా సంఘాలు కోరుతున్నాయి. రాష్ట్రంలో 700 సంఘాలు ఉండగా, లాభాల నిబంధన కారణంగా 342 సంఘాలకే అర్థత లభించింది.

కాంట్రాక్ట్ ఉద్యోగాలను పర్మిసెంట్ చేయాలి

రాష్ట్ర పర్యాటక శాఖలో పదేళ్ళ నుంచి పని చేస్తున్న కాంట్రాక్ట్ ఉద్యోగాలను పర్మిసెంట్ చేయాలని ఏపటీయాసీ డిమాండ్ చేసింది.

రైతు కుటుంబాలకు సాయంలో ప్రభుత్వ వైఫలం

ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అందిస్తున్న పరిషారంతో పాటు ప్రధాని సహాయ నిధి నుంచి రూ. 50 వేలు అందించడంతో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్ణయింగా వ్యవహరిస్తోందని రైతు సంఘాల సమాఖ్య ప్రతినిధులు అరోపించారు. ప్రస్తుత అసెంబ్లీ సమావేశాల్లో బాధిత కుటుంబాలకు సీఎం సహాయ నిధి అందించేలా అన్ని పార్టీలు రాష్ట్ర ప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి తెవాలన్నారు. హైదర్ గూడలోని ఎన్వెనెస్లో విలేకరుల సమావేశంలో రైతు సంఘాల సమాఖ్య ప్రతినిధులు పాకాల శ్రీనివాసరావు, కాసుల నర్సింహరావు శర్మ, రాఘవేందర్ రెడ్డి, డాక్టర్ కుమారస్వామిలు మాట్లాడారు. ఆత్మహత్య చేసుకున్న రైతు కుటుంబాలకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించిన రూ. 1.50 లక్షల పరిషారంతో పాటు ప్రధాని సహాయనిధి నుంచి రూ. 50 వేలు కేంద్రం ఇస్తున్దని 2004లో ప్రధాని మన్సోహనసింగ్ హామీ ఇచ్చారని వారు గుర్తు చేశారు. కాగా పీఎం హామీతో ఆత్మహత్య చేసుకున్న కొంతమంది రైతు కుటుంబాలకు మాత్రమే పరిషారం అందించిన అధికారులు మిగతా వారిని విస్మరించారని వారు ధ్వజమెత్తారు. ఈ సంవత్సరం మెదక్ జిల్లాలో ఇప్పటివరకు 52 మంది రైతులు ఆత్మహత్యకు పాల్పడ్డారని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. రాష్ట్రంలో ఎంత మంది రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకు న్నారో అనే విషయమై అన్ని జిల్లాల్లోని ఆర్టీవో, తహసీల్డర్ కార్యాల యాల్లో సరైన రికార్డులేవని అన్నారు.

మురికివాడల పట్ల ప్రభుత్వ నిర్ణయం

పట్టణాలలో మురికివాడ ప్రాంతాల ప్రజలకు పక్కా గృహాలు నిర్మించడంతో ప్రభుత్వం నిర్ణయింగా వ్యవహరిస్తోందని మానవ హక్కుల వేదిక రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు ఎస్.జీవెన్కుమార్ అరోపించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ మురికివాడల నివాసుల ఆస్తిహక్కు చట్టం - 2011 ను శాసన సభలో ప్రవేశపెట్టి ఆమాదింపజేయాలని డిమాండ్ చేశారు. జిపీబాగ్ ప్రెస్కెబ్లో నివాస హక్కుల ప్రచార పరిరక్షణ సంస్థ ఆధ్వర్యంలో ఏర్పాటు చేసిన మీడియా సమావేశంలో జీవెన్కుమార్ మాట్లాడారు. మురికివాడల భారతదేశాన్ని నిర్మించాలన్న ఉద్యోగశాల తో కేంద్రం రాజీవ్ ఆవాన్ యువజన పథకాన్ని తీసుకుపచ్చించి గుర్తుచేశారు. మురికి వాడల నివాసుల ఆస్తి హక్కు చట్టం మునాయిదా బిల్లును ప్రభుత్వం ఇంతవరకు శాసన సభలో ప్రవేశపెట్టలేదని ఆరోపించారు. మురికివాడలను గుర్తించే ప్రక్రియాను రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పునసమీక్షించాలని జీవెన్కుమార్ డిమాండ్ చేశారు.

స్పిన్నింగ్ మిల్లుల సమస్యలు పరిషురించాలి

రాష్ట్రంలో స్పిన్నింగ్ మిల్లులు ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను పరిషురించాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ స్పిన్నింగ్ మిల్ల్ అసోసియేషన్ డిమాండ్ చేసింది. అసోసియేషన్ టైర్యూన్ పున్చర్యు చౌదరి అధ్వర్యంలో ప్రతినిధి బృందం సీఎంతో పాటుగా కేంద్ర జోళిశాఖ మంత్రి కావూరి సాంబ శివరావులను కలసి వినిపిప్రతం సమర్పించింది. అసోసియేషన్ ప్రతి నిధి వి.వి. భుజంగారవు మాట్లాడుతూ, బ్యాంకు వడ్డిరేట్లు, పత్రి ధరల హెచ్చుతగ్గలు, కేంద్ర ప్రభుత్వం తీసుకున్న నిర్ణయాల వల్ల కొద్ది సంవత్సరాలుగా స్పిన్నింగ్ మిల్లులు నష్టాలను ఎదుర్కొంటున్నాయన్నారు.

హోలిక వసతులు కల్పించాలి

ప్రభుత్వ పారశాలల్లో హోలిక వసతులు కల్పించాలని, హర్తిస్థాయిలో పార్శ్వప్రస్తకాలు సరఫరా చేయాలని డిమాండ్ చేస్తూ పిడీఎస్సెయిలూ, ఎన్ఎఫ్ఐ విద్యుత్తి సంఘాలు జూన్ 28న బిపీర్బాగ్ లోని డీశాస్ కార్యాలయం ముందు ధర్నా చేశాయి. విద్యుత్కు చట్టానికి తుట్టు పొడించేందుకు ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తోందని విద్యుత్తి నాయకులు విమర్శించారు. ఖాళీగా ఉన్న ఉపాధ్యాయ పోస్టులను భర్తీ చేయాలని వారు డిమాండ్ చేశారు. అన్ని పారశాలలకు వెంటనే యూనిఫియాలు సరఫరా చేయాలని కోరారు.

పంచాయతీ రిజర్వేషన్స్‌పై స్పృష్టత ఇవ్వాలి

పంచాయతీ ఎన్నికల రిజర్వేషన్స్‌పై గందరగోళ పరిస్థితి నెలకొందని, ప్రభుత్వం దీనిపై వెంటనే స్పృష్టత ఇవ్వాలని బీసీ సంక్షేప సంఘం రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు ఆర్. కృష్ణర్య డిమాండ్ చేశారు. పంచాయతీ ఎన్నికల నోటిఫికేషన్సు వెంటనే ఇవ్వాలని ఆయన కోరారు.

ఆర్టీసీలో సమ్మేళనాలైర్వన్

రాష్ట్ర రోడ్సు రవాణా సంస్థ (ఆర్టీసీ)లో సమ్మేళనాలను మొగింది. జాలై 5 నుంచి నిరవధిక సమ్మేళను దిగుతున్నట్లు ఎంప్లోయీల్ యూనియన్ (ఈయూ), తెలంగాణ మజ్జార్ యూనియన్ (టీఎమ్యూ) కూటమి నేతులు ప్రకటించారు. సంస్థలో 240 రోజుల సరీసును హర్తి చేసుకున్న కాంట్రాక్టు కండక్షన్లు, డ్రైవర్ సరీసుల క్రమబద్ధికరణ, ఏప్రిల్ ఒకటో తేదీ నుంచి వర్తింప చేయాల్సి ఉన్న వేతన సవరణను తక్షణమే అమలు చేయడం వంటి ప్రధాన డిమాండ్తో ఈయూ

కూటమి నేతులు మే 27ననే సమ్మేళనోటీసు ఇచ్చారు. తాజాగా జూన్ 26న జరిగిన చర్చలు కూడా విఫలమయ్యాయి. దీంతో సమ్మేళని వార్యాప్రైందని ఈయూ నేతులు ఎన్.బాబు, కె.రాజిరెడ్డి, పి.దామోదర రావు, జీడీ ప్రసాద రెడ్డి, టీఎంయూ నేతులు ఇ. అశ్వత్థామ రెడ్డి, ధామన్ రెడ్డి, వి.తిరుపతి, బీపీ రెడ్డి తెలిపారు.

పర్మిట్ రూమ్లును అనుమతించవద్దు

మద్యం షాప్ల్స్ పర్మిట్ రూమ్లకు అనుమతి ఇప్పవద్దని, బెల్లో షాప్ల్స్ లను ఎత్తివేయాలని అభిల భారత ప్రజాతంత్ర మహిళా సంఘం (బద్ధా) డిమాండ్ చేసింది. సంఘం అధ్వర్యంలో జూన్ 26న ఆర్టీసీ క్రొన్‌రోడ్స్‌లో సీఎం దిష్ట్రిబూషన్లు దహనం చేశారు. బద్ధా ఉపాధ్యక్షురాలు సి.అరుణ మాట్లాడుతూ మద్యం విచ్చలవిడి అమ్మకాలతో మహిళలు ఇబ్బందులకు గురవుతున్నారని అన్నారు.

హోమీలను వెంటనే అమలు చేయాలి

సమైయినబర్ అగ్రికల్చర్ - నాన్ పెస్టిపైడ్ మేనేజ్మెంట్, కస్టర్ యాక్టివిప్స్, విలేజ్ యాక్టివిప్స్ సిబ్బందికి ప్రభుత్వం ఇచ్చిన హోమీలను వెంటనే అమలు చేయాలని కాంట్రాక్టు అవుట్సోర్పింగ్ ఫెడరేషన్ రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు ఎవీ నాగేశ్వరరావు డిమాండ్ చేశారు. సీఎంఎన్పి, ఎన్ఎపిఎం అధ్వర్యంలో సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలో జరిగిన రౌండ్ టీఎల్ సమావేశంలో ఆయన మాట్లాడారు. గతంలో ఈ సిబ్బంది నెల రోజుల పాటు చేసిన సమ్మేళనితంగా ప్రభుత్వం కొన్ని ఒప్పం దాలు చేసిందని, వాటిని అమలు చేయడంలో నిర్ణయం చేస్తోందని ఆరోపించారు.

7న తెలంగాణ అసంఘటిత

కార్బిక సంఘాల మహాసభ

సాహ్రాజ్యవాద ప్రపంచీకరణ, ప్రయావేటీకరణలకు వ్యతిరేకంగా తెలంగాణ అసంఘటిత కార్బిక సంఘాల సమాఖ్య (బీఎస్స్) రాష్ట్ర ప్రధమ మహాసభ జాలై 7న బిపీర్బాగ్ లోని ప్రెస్కబీలో జరుగుతుందని సమాఖ్య నేతులు బంటు ల్రీనివాస్, డాక్టర్ హెచ్.కె. నాగు, ఎల్. మధులత, టీపీఎఫ్ కార్యదర్శి చిక్కుడు ప్రభాకర్ తెలిపారు. ఈ మహాసభలో ప్రాపెన్సర్ జి.హరగోపాల్, ఘుంటూ చక్రవాటి, ఎమ్మెల్సి నాగేశ్వర్, సీనియర్ పాల్రికేయులు అల్లం నారాయణ తదితరులు పాల్గొంటారు.

మీ అభిప్రాయాలకు ఆప్టోనం

పత్రికలో వెలువడుతున్న రచనలపై మీ అభిప్రాయాలను ఆప్టోనిస్తున్నాం. పత్రిక అభిప్రాయికి తీసుకోవలసిన చర్యలపై మీ సలహాలు, సూచనలు కోరుతున్నాం. మీ అభిప్రాయాలు, సలహాలు, సూచనలు పంపించాల్సిన చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Fax: 040-27635644; Mobile: 9030626288; deccanlandindia@gmail.com కూడా మీ రచనలను, లేఖలను ఇ-మెయిల్ చేయవచ్చు.

ఛాయాచిత్ర ప్రపంచంలో దక్కన్

ఛాయాచిత్ర కళలై జరిగిన చర్చ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న మండలీపాల్ వాస్తవ్, డాక్టర్ వెంకట్, బాలకృష్ణ మెహాత, కొమ్మడి విశేషందర్భి, ప్రా.ఎస్.కె.రఘువీన్

రక్కన్ ప్రాంతంలోని విశిష్టతను, సంస్కృతిని ప్రపంచానికి చాటిన ఫోటోగ్రఫీ ఈ రోజున వాడుకలో ఉన్న డిజిటల్ కాదు. అప్పట్లో అందరూ సాంతంగా రంగులు తయారుచేసుకుని ఫోటోగ్రఫీని అభివృద్ధిపరిచారు. నిజాముల కాలంలో ఆనాటి ఫోటోగ్రాఫర్లు కొండరు ప్రపంచప్రభూతి చెందారంటే అతిశయ్యాక్రమికి కాదు. నేటికీ దక్కన్ ప్రాంతం నుంచి ఎంతో మంది ఫోటోగ్రాఫర్లు అంతర్జాతీయంగా పేరు ప్రభూతులు సాధించారు. ఈ నేపథ్యంలో తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ అద్వార్యంలో జూన్ 8ిన హిమాయ్ నగర్లోని చంద్రం భవన్లో 'ఛాయాచిత్ర కళను ప్రపంచానికి అందించిన దక్కన్ ప్రాంత విశిష్టత' అనే అంశంపై చర్చ కార్యక్రమం నిర్వహించారు.

మోడన్ ఫోటోస్ ప్రాప్రైటర్ బాలకృష్ణ మెహాతా (మొహతా బ్రాదర్స్), ఎ.పి.స్టేట్ అకాడమీ & ఫోటోగ్రఫీ ట్రైజర్ కొమ్మడి విశేషందర్ రెడ్డి, వైఎస్ లైఫ్ ఫోటోగ్రాఫర్ డా॥ వెంకట్, 'వాస్తవ్ ఫోటో వరల్డ్' మండల్ గోపాల్ వ్యాస్ తదితరులు ఈ చర్చ కార్యక్రమంలో ప్రధాన వక్తలుగా పాల్గొన్నారు. వక్తల అభిప్రాయాలకు ఆక్రమ రూపమిస్తే...

ఈరోజు మానవుడు ప్రతిష్ఠిత కార్బోర్ (వ్యాపార) ర్యాలీతో చూస్తున్నాడు. మొత్తంగా అడవులను నరికి, గుట్టలను విధులనం చేసి పర్యావరణాన్ని నాశనం చేశారు. వాటి గత అనవాళ్ళను చూపించగలిగే ఫోటోగ్రఫీ మాత్రమే మిగిలింది. వివిధ జ్ఞాపకాలు విషయంలోనూ అంతే. ఆయా వ్యక్తులు, కట్టడాలు లాంటివి ఉన్నా లేకున్నా ఆ ఫోటోలు మాత్రం ఆ జ్ఞాపకాలను గుర్తుతెస్తూనే ఉంటాయి. అలా గుర్తుకు తేవడంలో జీవకళ, ఒక ప్రత్యేకత ఉట్టిపడితే ఆ ఫోటోగ్రాఫర్కు పేరు ప్రభూతులు వస్తాయి. అలా పేరాందిన వారు దక్కన్లో ఎంతో మంది ఉన్నారు.

దక్కన్ ప్రాంతం ఛాయా చిత్రకళ ఏవిధంగా అభివృద్ధి చెందిందో చెప్పాలంటే ... ముఖ్యంగా నిజాం రాజ్యంలో ఛాయా చిత్రకళను చాలా ప్రోత్సహించారు. దక్కన్ ప్రాంతం గురించి

ప్రపంచానికి తెలిసింది కూడా ఈ సమయంలోనే. ఈరోజు దక్కన్ ప్రాంతం నుండి అత్యంత పేరుగాంచిన ఫోటోగ్రాఫర్లు ప్రపంచం నలుమూలలూ విధి దేశాలలో ఉన్నారు. ఎన్ని తరలైనా ఛాయా చిత్రకళలో దక్కన్ ప్రాంతం తన విశిష్టతను కాపాడుకుంటూనే ఉంటోంది. ఈ రోజు ఫోటోగ్రఫీ చాలా అధునాతన సాంకేతికతను సంకరించుకుంది. ఎంత ఆధునికత ఉన్న దక్కన్ ఫోటోగ్రఫీ ప్రజల జీవితాలను ప్రపంచానికి అందించింది. ఆదేవిధంగా కల్తీ లేని రసాయనాలతో రంగులు తయారుచేసుకుని ఈ ఫోటోగ్రఫీని అభివృద్ధిపరచిన వ్యక్తులు చాలామంది దక్కన్ ప్రాంతంలో ఉన్నారు.

చరిత్రలో ఉన్న నాటకాలు, ఈరోజున అంతరించిపోతున్న జంతువులను రేపటి తరానికి అందించే గొప్ప సాధనంగా ఫోటోగ్రఫీ ఉపయోగపడుతుంది. హృద్య ఛాయా చిత్రకళకు, ఇప్పటి డిజిటల్కు చాలా తేడాలు ఉన్నప్పటికీ జనంలో ఫోటోగ్రఫీ స్థానం ఎప్పటికీ స్థిరంగా మిగిలిపోతుంది. అప్పట్లో ఫోటోస్ ను అందించడానికి మూడు రోజులు సమయం పట్టేది. కాని ఇప్పటి ఫోటోగ్రఫీ గురించి ఏమాత్రం తెలియనివాళ్ళకూడా దానిని డెవలప్ చేసి ఫోటో కలర్స్ సమకూర్చి ఇస్తున్నారు. ఇదీ ప్రస్తుత పరిస్థితి. సాంకేతికత మనిషి జీవితంలో చాలా మార్పులు తీసుకువచ్చింది. ఆదేవిధంగా ఛాయా చిత్రకళలో చాలా మార్పులు వచ్చాయి. వాటిని ఆహ్వానిస్తూనే ప్రాచీన కళను రక్కించుకోవాలి. ముఖ్యంగా దక్కన్ ప్రాంతం నిజాం సంస్కారం కళలకు ఎంతో ప్రాముఖ్యతనిచ్చింది. వాళ్ళు ఆరోజుల్లోనే కోరిలాంటి ప్రాంతాలలో పెద్ద పుష్టియోలు ఏర్పాటుచేసి ఈ కళను అభివృద్ధి పరిచారు. ఆ రోజు ఇచ్చిన ప్రోత్సహం వల్ల దక్కన్ ప్రాంతంలోని ఫోటోగ్రఫీ ప్రపంచవ్యాప్తంగా వ్యాప్తిచెందింది. ఈ కార్యక్రమంలో కొమ్మడి నర్సింహరెడ్డి, అజియాజ్ రఘుమాన్, ప్రవీణ్, టి.ఆర్.సి.క్లోర్న్ ఎమ్. వేదకుమార్, విజయభాస్కర్, డా॥ శ్యాంసుందర్ ముదలైసపారు పాల్గొన్నారు.

- దక్కన్ వ్యాస్

పిడికిలెత్తన ఏశరుగానాల సంకేతం 'జిగర్'

[నా] టి పోతన నుండి నేటి ఆధునిక కవి వరకు కలాలతో పాలకుల నిరంకుశత్వాన్ని ఎండకట్టే సాహాత్తాన్ని విరివిగా స్పజిస్తునే ఉన్నారు. పాటతో పాటుగా వచనకవిత్వం తెలంగాణలో బలమైన రూపంగా మనమందు నిలిచింది. కథా కావ్యాలు, పురాణాలు, వీర చరిత్రలు, ఇతిహసాలు, శ్శంగార కావ్యాలు పొండిత్యానికి నిదర్శనంగా ఒక ప్రాంతంలో నిలిస్తే, ఇక్కడ మాత్రం కవిత, పాట ప్రజల బతుకు పోరాటాలకు వేడికెంది. అనుభూతి, భావ కవిత్వాలకు చోటులేదు. అభ్యర్థుడు, విష్ణువ కవిత్వాలతో తెలంగాణ మాగాజిన్ పదునెక్కిందని చెప్పుడానికి అనిశెట్టి రజిత సంపాద కత్వంలో వెలువడిన 'జిగర్' కవితా సంకలనమే నిదర్శనం. ఈ ప్రాంత ప్రజల ఊర్ధవుల ఊపిరికి సంకేతాలు ఈ కవితలు.

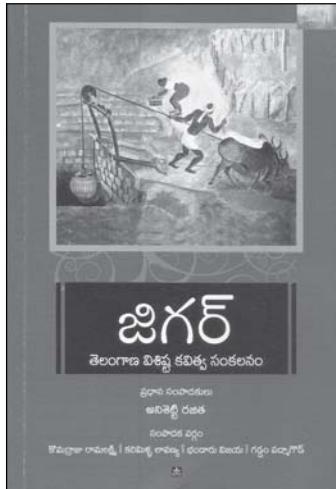
ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యమం కీలక దశకు చేరుకున్న తరుణంలో వెలువడుతన్న విభిన్న కవిత్వ సంకలనాలు పోరాటానికి వెన్నుడన్నగా ఉంటున్నాయి. జూకంటి సంపాదకత్వంలో వచ్చిన 'పొత్తిల్లి' తెలంగాణ భావజాలాన్ని విస్ఫృతంగా ప్రజల్లోకి తీసుకెళ్ళింది. తెలంగాణ జయకేతనమై తెలంగాణ బతుకు సమరమై, తెలంగాణ జాగ్రు సైరమై, తరతరాలుగా దగాపడిన ప్రజల వైతన్య కాగ్గడై, ఈ గడ్డ మీద కవిత్వం విరబూసింది. తెలంగాణ విశిష్ట కవిత్వ సంకలనమైన జిగర్ లో నూట ఇరవై ఐదు మంది కవుల కవితలు, పాటలు ప్రజల గుండె చప్పుక్కయి వినబడుతున్నాయి. తెలంగాణ సాయుధ పోరాటంలో పాల్గొన్న సుద్దాల హనుమంతు నుండి నేటి వర్తమాన కవి వరకు రాసిన రచనలు ఉన్నాయి. తెలంగాణ పోరాట చైతన్యంతో పాటుగా సాంస్కృతిక వైభవాన్ని చాటే రచనలకు ఈ సంకలనంలో ప్రాధాన్యం కల్పించారు.

అమృంగి వేంగోపాల్ కవిత 'జీవితమే యుద్ధం' లో బల్లగుద్ది పలుకుతున్న తెలంగాణ స్వరాన్ని వినండి ఒకసారి. తెలంగాణ వందల ఏళ్ళ ప్రజల సుదీర్ఘ పోరాట వారసత్వాన్ని కళ్ళకు కట్టినట్లుగా చూపిస్తున్నారు.

నేను తెలంగాణ వాళ్ళి
నాకు ప్రపంచ యుద్ధ నేపథ్యముంది
నాకు రైతాంగ పోరాట సారథ్యముంది
తీగలు తెగినా రాగాలాపన ఆపని వాళ్ళి
రుధిర ధారల్లో కూడా ఛైర్యం వీడని వాళ్ళి
నేను తెలంగాణ వాళ్ళి.. (పేజీ..36)

తెలంగాణ అంటే కాకీయ సామ్రాజ్య పాలనే కాదు సమ్మక్క సారలమ్మ పోరాటం. పురుషాధిపత్వాన్ని ఎదిరించి నిలిచిన రాణి

రుద్రమ, మరో పాలకుడికి బానిసను కావటానికి నిరాకరించిన ప్రతాపరుదు చుక్కపర్తి, పద్మాన్ని, కులబేదాన్ని ధిక్కరించిన పాల్యురికి సోమనాథుడు, తన రచనను రాజుకు అంకితమివ్వనని ప్రకటించిన బమ్ముర పోతన, మొఘుల్ అధికారాన్ని తోసిరాజున్న సర్వాయి పాపన్న, బ్రిటిష్ పాలకులను ధిక్కరించి ఉపికంబమేక్కిన రాంజీ గోండు, గడీ దురాగతాలను ప్రశ్నించిన బందగీ, చాకలి ఐలమ్మ, దొడ్డి కొమురయ్య, మౌళిక సంప్రదాయాన్ని ఎత్తి పట్టిన బండి యాదగిరి, అభ్యర్థుడు, విష్ణువ కవిత్వాలతో తెలంగాణ మాగాజిన్ పదునెక్కిందని చెప్పుడానికి అనిశెట్టి రజిత సంపాద కత్వంలో వెలువడిన 'జిగర్' కవితా సంకలనమే నిదర్శనం. ఈ ప్రాంత ప్రజల ఊర్ధవుల ఊపిరికి సంకేతాలు ఈ కవితలు.

భావ ప్రకటనా స్వేచ్ఛ కోపం ప్రాణమిచ్చిన పోయబుల్లా భాన్, గోండులపై నిజాం నిరంకుశత్వ రాజ్యాధికారాన్ని సచాలు చేసి సాయుధ పోరాటం చేసిన కొమురం భీం లతో పాటుగా తెలంగాణలో వెలిసిన బాసర, కోటి లింగాల చరిత్ర, కాకీయ తోరణాలు, చార్మినార్ లు మన వారసత్వ సంపదను చాలిచెప్పిన సంకలనమిది.

అన్నవరం దేవేదర్ రాసిన 'బృహత్తపిత్' లో కరీంనగర్ జిల్లా చారిత్రక విశిష్టతను వివరించారు. చరిత్ర నిర్మాణంలో ధీటుగా నిలిచిన జిల్లా తల్లడిల్లుతున్న తనువును చూడమంటున్నాడు.

శాతవాహనరాజు సిముకుని కవి గుణాద్యున్ని బృహత్తప్త

ప్రపంచ జాతక కత్తల్లోకి పారింది

పైశాచీ బృబత్తతను

సోమదేవుడు కథా సరిత్సాగరం పేర

సంస్కృతీకరించిందిక్కడే

పోలుని గాఢి సప్తకతి నుంచి

సినాదే విశ్వంభర దాకా

జగగ్జీయమానం చేసున్న భూమి ఇది. (పేజీ..42)

తెలంగాణ పల్లెలు ఆతీయతలకు పట్టుకొమ్ములు. మనుషుల మధ్య వెల్లివిరినే సంబంధాలను చూసి పల్లె సంబురపడేది. పల్లెల్లోని అవ్వల పలకరింతలతో సందడిగా ఉండేది. అవ్వంబే దళిత బహజనుల తల్లే, కాక మట్టిమనుషుల మాతృమూర్తి, ఇంటికొచ్చిన బాటసారికి కడుపు నిండుగా సల్లనిచ్చి పంపే సంస్కృతమున్న పల్లె అవ్వకే కష్టమొచ్చినా తీరును కాలువ మల్లయ్య 'తెలంగాణ అవ్వ' పేరిట అవ్వల దుస్థితికి కారణమైన వలసాధిపత్యాన్ని తరువాలని పిలుపునిస్తున్నాడు.

తెలంగాణ బంధనాలను తెంచటానికి

మన అవ్వకు పాత రూపమివ్వటానికి

వలసవాదుల దాస్యం నుండి విముక్తి చేయడానికి

దక్కన్ ల్యాండ్

తెలంగాణ సాధించడమెక్కటే తోప్ప. (పేజీ.. 89)

వల్లెలోని కరువుకు, తెగినబంధాలకు, అన్నపూర్ణార్థలైన ఇండ్లు లేమితో వలసపోతున్న వైనాన్ని చాలా కవితల్లో చూడవచ్చు. ధ్వంసమైన కులవృత్తులు, చిత్తికిపోయిన రైతుల జీవితాలు కంటుతడిపెట్టిస్తాయి. తెలంగాణ వాగ్గేయకారుడు అందెళ్లే రాసిన పాట తెనుగోల్లా ఎల్లమ్మా ఏది..? అంటూ కళ్ళుచెప్పగిల్లే గానాన్ని వినిపించారు. నా చిన్నతనంలో గంపల్లో తెచ్చే తెనుగోళ్ళ ఆప్య పండ్ల కోపం ఎగబడే వాళ్ళం. సీజనల్ పండ్లు పుష్టలంగా లభించేవి. ఇప్పుడు అనహజంగా మగ్గపెట్టిన పండ్లతో ఒక్క గుల్లాచేసుకుంటున్నాం. ఆ తెనుగోళ్ళ ఎల్లమ్ములు కానరాని కాలంలో వున్నాం. వారి బతుకు దీనగాథలకు ఈ పాటే నిదర్శనం.

ఆడవనీ గుత్తపట్టి - ఆడనే పోయ్యి వెట్టి
తిండి గింజీల కొరకూ - తిప్పాలెన్నే పదుతూ
కండల్లా వోత్తులేసుకు - కావల్లు కాసిన తల్లి
తెనుగోల్లా ఎల్లమ్ముమాయే..?

పుల్చంతా సూడా - కండల్లా నల్లా పూసాయే. (పేజీ.. 33)

తెలంగాణ పది జిల్లాల బతుకు చిత్రాలకు దర్శణంగా ఈ కవితలు నిలిచాయి. ఆదిలాబాద్ గోండుల పోరాటం, ఓరుగల్లు, కరీంనగర పోరు గేయాలు, సింగరేణి వెతలు, పాలమూరు కరువు, నల్లగొండ నీటి పోరాటం, ఖమ్మం ఉద్యుమ కెరటాలు, ప్రౌదరాబాద్ గుండ తడి, మెదక్ మంజీర నాదాలు కలవరపెడతాయి. కరిగి పోయిన ఆశలతో కలతపడుతున్న యువత బలవంతపు మరణాలు మనకూక హెచ్చరిక.

ఆశయాల కోసం పోరాడి వీరమరణం పొందిన యోధులున్న గడ్డమీద ఆత్మహత్యలు మంచివి కావని గళమెత్తిన కలాలు వున్నాయి. వివిధ సందర్శాలకు అనుగుణంగా రాసిన కవితలను ఒక చోట చేర్చటం ఆ మొత్తం సమాజాన్ని పరిశీలించటానికి ఉపయోగపడుతుంది. ప్రజల భావేంద్రేగాలు సంఘటనలను బట్టి మారుతుంటాయి. తెలంగాణలోని విశిష్ట వ్యక్తులను తలుచుకున్నారు. ప్రదేశాన్ని అక్కుడి స్వార్థానికి తలుచుకోవటం అంటే మనం అందులో లీనం కావటమే కదా.

ఈ సంకలనానికి ఓరుగల్లు పోరు మహిళలు సారథ్యం వహించడం అభినందనీయం. సంపాదకులైన అనిశెట్టి రజిత, కొమ్మరాజు రామలక్ష్మి, కరిమిళ్ళ లావణ్య, భండారు విజయ, గడ్డం పద్మాన్మాద్ల మాటలు చదివితే దీని ప్రొక్షేకత మరింత బోధపడుతుంది. తెలంగాణ హృదయానికి ఎల్లలు లేవు. మనుషులు భోఖా, మనుషులు స్వచ్ఛమైనవి. ఏకమై కల్పి అయితే అది వలసోల్లు పాపమే. ఇక్కడి జనం చేవకు లోపాల్సైపు. సాహసానికి వెనుకదులేదు. తెగిస్తే హర్షయండపు. ప్రేమిస్తే ప్రాణాలైనా ఇచ్చుదే. మోసం చేస్తే తరిమికొట్టుదే. ఇక్కడ జీవితమంటే నిత్యపోరాటం. బతుకు దినదినం ఉద్యుమం. నిత్య త్యాగాల గానం. ఇప్పటిదాంకా ఘనమైన చరిత్రను నిలబెట్టుకున్న తెలంగాణ మరో చరిత్ర నిర్మాణం రక్తకూరాలతో కొనసాగిస్తున్నది. వారి భావాలకు ఆచరణగా ఈ సంకలనం నిలువెత్తు సంకేతం.

ఇందులో ఉదారి నారాయణ, అలిశెట్టి ప్రభాకర్, గడ్డర్, గోరటి వెంకన్సు, చెరబండరాజు, జయరాజ్, జాకంటి, సిధారెడ్డి, దాశరథి, దామేర రాములు, మఖ్యాం మొహియుద్దిన్, రత్నమూల, వరవరరావు, సుద్దాల అశోకతేజి, సి. కాశీం, సుంకిరెడ్డి నారాయణరెడ్డిల కవితలు ఆలోచింపజేస్తాయి. ఇక్కడ జరిగే పోరాటాలకు మమేకమవుతూ కవులు అగ్రభాగాన నిలవడం వారి సామాజిక బాధ్యత. ఆదిలాబాద్ అడవుల్లోని గోండులు జరుపుతున్న కవ్యాలాభయారణ్యం పోరాటం కావచ్చు. ఉత్తర తెలంగాణలోని తల్లడిల్లే భట్టుపల్లి కావచ్చు, వారసత్వ సంపదను కాపాడాలనే లక్ష్మీ కావచ్చు. తెలంగాణ తల్లి గోసను దృశ్యమానం చేసిన సంకలనమిది.

జ్ఞానపీర్ అవార్డు గ్రహీత సినారె బతుకు దెరువు కోసం ముంబాయికి వెళ్ళిన కొడుకులను తలుచుకుని దుఃఖప్రద తల్లులను తలుచుకొని ‘బొంబాయికి’ అనే పాటను రాశారు. అందులో ఇలా అంటారు.

వీమి కొడుకు వీమి కొడుకు - ఇగురమున్న చేతివాడుపు వాని నేతముందు గిర్మి - బట్టలైన దిగుదుడుపు కొత్తలు పంపిస్తని - కొడుకు కారపేసెగాని పానినికి సుకంలేంది - ఔసలల్ల ఏముంది (పేజీ.. 274)

మనకు అత్యంత ఆప్పులను చెప్పుకునే సందర్భంలో ‘మే మెరె జిగర్ హే’ అంటాం. తెలంగాణ మట్టి మనుషుల పట్ల కవుల జిగర్ కవితలివి. అన్వయం తీనివాన్ చక్కటి ముఖచిత్రాన్ని అందించారు. సంగిశెట్టి తీనివాన్ ముందుమాట తప్పక చదవాల్సిందే. కొందరు కవులను విస్మరించటం లోపంగా కనిపించకపోయానా, ఉంటే సమగ్రంగా ఉండేది.

పేరు: జగర్, పేజీల సంఖ్య: 304,

సంపాదకురాలు: అనిశెట్టి రజిత

వెల : 250/-, ప్రతులకు: 3-12-60, కుమార్పల్లి,

పానుమతోండ - 506 001, ఫోన్: 98494 82462

- గోపగాని రఫీదర్

ఫోన్: 94409 79882

కవులు, కళాకారుల పాత్ర అమోఫ్మం

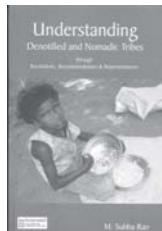
ఉద్యుమంలో కవులు, కళాకారుల పాత్ర అమోఫ్మందనా గెజిటెడ్ ఉద్యుమగల సంఘం అధ్యక్షుడు తీనివాన్ అన్నారు. దోషులగుడలోనా సంఘం కార్యాలయంలో భలో అసెంబ్లీ పాటల వీడియో, ఆడియో క్యాసెట్సు ఆవిష్కరించారు. తెలంగాణకు జరిగిన అన్యాయాన్ని తమ పాటల ద్వారా ప్రజలకే తీసుకువెళ్ళిన ఘనత కవులు, కళాకారులదేనిని కొనియాడారు. అడ్డంకులు దాటుకొని అసెంబ్లీ ముట్టడి విజయమంత కావడం భాయమని అన్నారు. తెలంగాణ కళాకారులు సుందిష్ట రాజయ్య, బాలాజీ దూసరి సొంత భర్యులతో చలో అసెంబ్లీ పాటల క్యాసెట్ రూపొందించడం అభినందనీయమన్నారు.

పేరు: నొడువని ముచ్చట
సంపాదకత్వం: కొంపెల్లి వెంకట్ గాడ్
ప్రచురణ: భారతి పజ్జికేషన్స్
వెల: రూ.20/-
ప్రతులకు: సహచర బుక్స్ మార్కెట్

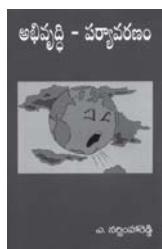
పేరు: కణ కాలమ్
రచన: ఛిలగ్గి & వసంత కస్తుబిరాన్
ప్రచురణ: అస్ట్రో, ప్రైండ్రాబాద్
వెల: రూ.80/-
ప్రతులకు: అస్ట్రో లిసిటీ సెంటర్ ఫర్ విమెన్
ప్లాట్ నెం.283, ఈస్ట్ మార్కెట్ ప్లాట్
సికింద్రాబాద్, ప్రముఖ పుస్తకప్పాపులలో

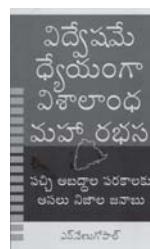
పేరు: అండర్ స్టోండింగ్ (ఆంగ్లీష్)
రచన: ఎం.సుజాతారు
ప్రచురణ: ఆక్స్ప్లైట్
ప్రతులకు: 10-3-18/2/ఎ,
ఈస్ట్ మార్కెట్ ప్లాట్, సికింద్రాబాద్,
ఫోన్: 91 9573553212

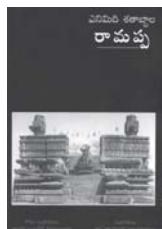
పేరు: మహిత్తా జ్యోతిరావ్ పూలే
అనువాదం: పశిరతి వాగీశన్
ప్రచురణ: ప్రైండ్రాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్
వెల: రూ.20/-
ప్రతులకు: ప్రైండ్రాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్,
ప్లాట్ నెం.85, గుడిమల్ళపూర్,
ఫోన్: 040-23521849

పేరు: అభివృద్ధి - పర్మావరణ
రచన: ఎనల్సింపార్ట్
వెల: రూ.40/-
ప్రతులకు: వీక్షణం, బిస్ బుక్ హాస్

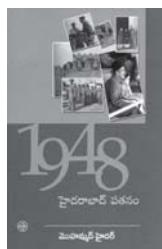
పేరు: విద్యేషమే ధ్యేయంగా
విశాలాంధ మహా రథము
రచన: ఎన్.వేసుగోపాల్
ప్రచురణ: తెలంగాణ ఆత్మోరహ వేలిక,
ప్రైండ్రాబాద్
వెల: రూ.60/-
ప్రతులకు: 2-1-1/5, నల్లకుంట, ప్రైండ్రాబాద్

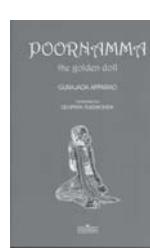
పేరు: ఎనిమిది శతాబ్దాల రామప్ప
గౌరవ సంపాదకులు: జయధీర్ తిరుమలరావు,
సంపాదకులు ద్వారావనప్పిల్లి సత్యనారాయణ
ప్రచురణ: స్టోపు సాహితీ సంస్థ, ప్రైండ్రాబాద్
వెల: రూ.90/-
ప్రతులకు: అన్ని పెద్ద పుస్తకాల ఓపుల్లో
1-8-702/33/20 న నల్లకుంట, ప్రైండ్రాబాద్

పేరు: జంగల్ (కవిత్వం)
రచన: కరాడి భూమిన్
ప్రచురణ: కరాడి ప్రచురణలు
వెల: రూ.50/-
ప్రతులకు: 1-85, లక్ష్మిరం, ఉట్టుమ్మరు,
ఆదిలాబాద్, ఫోన్: 97051 35470
పాలపట్ల బుక్స్, మలక్పేట, 040- 27678430

పేరు: 1948 (ప్రైండ్రాబాద్ పత్రమం)
మొహమ్మద్ ప్రైండ్
ప్రచురణ: ప్రైండ్రాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్
వెల: రూ.100/-
ప్రతులకు: ప్రైండ్రాబాద్ బుక్ ట్రస్ట్,
ప్లాట్ నెం.85, గుడిమల్ళపూర్,
ఫోన్: 040-2352184

పేరు: పూర్ణమ్మ (ఆంగ్లీష్)
అనువాదం: తాడికొండ దేవిప్రియ
ప్రచురణ: కావ్య పజ్జిపింగ్
వెల: రూ.100/-
ప్రతులకు: ప్లాట్ నెం.103, ఎన్విఎస్
అపార్ట్‌మెంట్స్, గోకుల్ నగర్, తారూక,
సికింద్రాబాద్-500 017

పుస్తక పరిచయం

పుస్తక పరిచయం శీర్షిక ద్వారా వివిధ పుస్తకాలను పారకులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నం ఇది. ఈ వేదిక ద్వారా పారకులకు తమ పుస్తకాలను పరిచయం చేయాలనుకునే రచయితలు, ప్రచురణ సంస్థలు తమ పుస్తకాలు రెండు కాపీలను దిగువ చిరునామాకు పంపించవచ్చు. వీలు వెంట వాటిని ప్రచురిస్తాం. సమకాలీన సామాజిక అంశాలతో కూడిన కొత్త పుస్తకాలకు ప్రాధాన్యం.

పుస్తకాలు పంపించాలిన చిరునామా :

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288

E-mail: deccanlandindia@gmail.com www.deccanland.com

Photo by: Sri Raja Triambak Raj Bahadur, ARPS - 1

Photo by: Dr. Bhagawandas-Hon. EFIAP, ESFIAP, 1919-2001

Photo by: Sri Bandi Rajan Babu

Photo by: Sri Bandi Rajan Babu

Photo by: Sri Raja Triambak Raj Bahadur, ARPS - 2

Photo by: Sri Bandi Rajan Babu

వెలుగు నీడలతో అద్భుతాలు
అంతర్జాతీయ సౌయిలో
దక్కన్ చాయాగ్రాహకులు

Photo by: Sri Bandi Rajan Babu

SRINIVASA CONSTRUCTIONS

Special Class Contractor

Medak

SAIKIRAN CONSTRUCTIONS

Class 1 Contractors

Medak

Painting by **Thota Vaikuntam**

Collector M. Sulochana Rani